

METSÄHALLITUKSEN LUONNONSUOJELUJULKAISUJA. SARJA C 170

Hossan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma

Översättning: Pimma Knight.

Kansikuva: Hossan Värrikallio. Kuva: Sirke Seppänen.

© Metsähallitus, Vantaa, 2020

ISSN-L 1796-2943

ISSN (verkkajulkaisu) 1796-2943

ISBN 978-952-377-006-5 (pdf)

Hossan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma

Northern Periphery and
Arctic Programme
2014–2020

EUROPEAN UNION

Investing in your future
European Regional Development Fund

Kuvailulehti

Julkaisija	Metsähallitus	Julkaisu-aika	25.11.2020
Toimeksiantaja	Metsähallitus	Hyväksymispäivämäärä	16.7.2019
Luottamuksellisuus	Julkinen	Diaarinumero	MH 2352/2018
Suojelualuetyyppi/Suojeluohjelma	Kansallispuisto, Natura 2000 -alue		
Alueen nimi	Hossan kansallispuisto		
Natura 2000 -alueen nimi ja koodi	Hossa (FI1200743), Moilasenvaara (FI1201013)		
Tekijä(t)	Metsähallitus		
Julkaisun nimi	Hossan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma		

Tiivistelmä

Hoito- ja käyttösuunnitelma on tehty Hossan kansallispuiston alueelle, joka sijaitsee pääosin Kainuun maakunnassa Suomussalmen kunnan pohjoisosassa, osin Pohjois-Pohjanmaan puolella Kuusamon kaupungin ja Taivalkosken kunnan alueilla. Kansallispuisto perustettiin Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhluvuoden kansallispuistoksi lailla Hossan kansallispuistosta (296/2017). Hossan suunnittelualueeseen sisältyy Hossan Natura 2000 -alueesta 87 % ja Moilasenvaaran Natura-alue kokonaan. Hossan Natura-alueen kansallispuiston ulkopuolisen osan (13 %) toteutustapana on ulkoilulaki ja sen suojelu on toteutettu Hossan rantaosayleiskaavalla. Lisäksi alueeseen kuuluu kansallispuistoon liitetty Romeikonvaaran alue, joka on entistä talousmetsää. Suunnittelualueen pinta-ala on 11 092 ha, josta 12 % on vettä. Suunnittelualue on valtion omistuksessa.

Hossan luontoa kuvaavat parhaiten mäntyvaltaiset kankaat ja harjut, vesien rikkaus, karuus ja kirkkaus. Moilasenvaaran alueella on enemmän kuusivaltaisia metsiä ja korpia kuin Hossan alueella. Hossan hienot maisemat ja hyvät palvelut ovat houkutelleet ulkoilijoita, retkeilijöitä ja kalastajia alueelle jo vuosikymmenten ajan. Hossa on ollut tärkeä nautinta- ja riistanpyyntialue. Alueen vanhoista käyttömuodoista kertovat alueen vanhat rakenteet ja niiden jäänteet. Hossan tunnetuin kohde lienee Väräkallion kalliomaalaukset Somerjärven rantakallioissa.

Alue on Natura-alueverkostossa valtakunnallisesti merkittävä erityisesti karujen mäntyvaltaisten luonnonmetsien sekä sisävesien luontotyyppien suojelun kannalta. Alueella esiintyy merkittävästi myös harjumetsiä, aapasoiita ja puustoisia soita sekä lähteitä ja lähdesoiita. Hossan kääväkälajistolla on huomattava merkitys vanhojen mänty- ja kuusivaltaisten metsien lahottajasienilajiston suojelulle. Lisäksi suunnittelualueella on merkitystä vanhan metsän lintulajien ja petolintujen suojelulle.

Hossan keskeisiksi luonto- ja käyttöarvoiksi on tunnistettu luontodirektiivin luontotyyppit ja lajit, uhanalaiset eläin- ja kasvilajit, luonnon- ja kulttuurimaisemat, rakennettu kulttuuriympäristö, matkailun yritystoiminta, luonnon ja kulttuurikohteiden virkistyskäyttö, erätalous ja poronhoito. Keskeisiin arvoihin kohdistuvat mahdolliset uhkat on käyty läpi ja pyritty tunnistamaan ne käyttömuodot ja toiminnot, joilla voi olla kielteisiä vaikutuksia alueen arvoihin. Suunnitelmassa on asetettu päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet uhkien torjumiseksi ja alueen kehittämiseksi.

Soiden ennallistamisella ja metsien ennallistamispoltoilla edistetään soiden ja luonnonmetsien luonnontilan ja edustavuuden parantamista. Uhanalaisten lajien tilaa seurataan ja tarvittaessa tehdään toimenpiteitä. Kulttuuriperintökohteiden kuntoa seurataan ja tehdään tarvittaessa hoitotoimenpiteitä. Alueen palvelurakenteet pidetään kunnossa kysyntälähtöisesti. Alueella noudatetaan kestävä luontomatkailun periaatteita. Puiston vyöhykejaolla ja palvelurakenteilla ohjataan kävijöiden liikkumista siten, että lajistolle ei aiheudu liikaa häiriötä ja kulumisvauriot jäävät mahdollisimman pieniksi. Edunvalvonnalla ja yhteistyöllä varmistetaan, että puiston ulkopuoliset hankkeet eivät aiheuta merkittävää haittaa puiston luonto- ja maisema-arvoille. Luvattoman maastoliikenteen vähentämiseksi alueelle kohdennetaan tehostettua valvontaa moottorikelkkailukauden aikana.

Suunnitelma on laadittu osallistavaa suunnittelutapaa noudattaen yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa.

Avainsanat	Hossa, kansallispuisto, hoito- ja käyttösuunnitelma		
Muut tiedot	Suunnitelman ovat kirjoittaneet Pentti Hamunen, Anu Hjelt, Ilkka Immonen, Sari Alatossava, Pasi Korhonen ja Päivi Tervonen. Suunnitteluun ovat osallistuneet myös Paula Aspholm ja Eevamaria Harala. Suunnittelun tukena on toiminut paikallisista toimijoista koostunut yhteistyöryhmä. Suunnitelma on tehty osana Interreg (Pohjoinen Periferia ja Arktis) -rahoitteista ASCENT-hanketta.		
Sarjan nimi ja numero	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 170		
ISSN-L	1796-2943	ISSN (verkkojulkaisu)	1796-2943
ISBN	978-952-377-006-5 (pdf)		
Sivumäärä	114 s.	Kieli	Suomi
Kustantaja	Metsähallitus, Luontopalvelut		

Presentationsblad

Utgivare	Forststyrelsen	Utgivningsdatum	25.11.2020
Uppdragsgivare	Forststyrelsen	Datum för godkännande	16.7.2019
Sekretessgrad	Offentlig	Diarienummer	MH 2352/2018
Typ av skyddsområde/ skyddsprogram	nationalpark, Natura 2000-område		
Områdets namn	Hossa nationalpark		
Natura 2000-områdets namn och kod	Hossa (FI1200743), Moilasenvaara (FI1201013)		
Författare	Forststyrelsen		
Publikation	Skötsel- och användningsplan för Hossa nationalpark		

Sammandrag

En skötsel- och användningsplan har gjorts upp för Hossa nationalpark, som ligger i norra delen av Suomussalmi kommun i landskapet Kajanaland, och till en mindre del i Kuusamo stad och Taivalkoski kommun i Norra Österbotten. Nationalparken inrättades som nationalpark för 100-årsjubileet för Finlands självständighet genom lagen om Hossa nationalpark (296/2017). I Hossa planeringsområde ingår 87 % av Natura 2000-området i Hossa och hela Naturaområdet i Moilasenvaara. I den delen (13 %) av Hossa Naturaområde som ligger utanför nationalparken genomförs planen med stöd av lagen om friluftsliv, skyddet förverkligas genom stranddelgeneralplanen för Hossa. I planeringsområdet ingår även Romeikonvaara, som är tidigare ekonomiskog. Arealen för planeringsområdet är 11 092 ha, varav 12 % är vattenområden. Planeringsområdet ägs av staten.

Naturen i Hossa präglas av talldominerade moar och åsar samt klara och karga vatten. I Moilasenvaara finns mer grandominerade skogar och skogskärr än i Hossa. De vackra landskapen och fina tjänsterna har lockat friluftsfolk och fiskare till Hossa redan i flera årtionden. Hossa har varit ett viktigt område för jakt och fiske baserat på nyttjanderätter. De gamla sedvänjorna syns i områdets gamla strukturer och lämningar. Värkallio hällmålningar på Somerjärvis strandklippor är det populäraste besöksmålet i Hossa.

Området är ett nationellt viktigt objekt i Natura-nätverket speciellt med tanke på skyddet av naturliga, gamla talldominerade skogar samt insjövattnens naturtyper. Där finns även fina åsskogar, aapamyrar och skogbevuxna myrar samt källor och källkärr. Tick-, skinn-, taggvamps- och fingersvampsarterna i Hossa är mycket viktiga för skyddet av rötsvampar i gamla tall- och grandominerade skogar. Därtill är planeringsområdet värdefullt för skyddet av fågelarter och rovfåglar typiska för gamla skogar.

Som centrala natur- och bruksvärden i Hossa definierades habitatdirektivets arter och naturtyper, hotade djur- och växtarter, natur- och kulturlandskap, byggd kulturmiljö, företagsverksamhet inom turism, rekreationsbruk av natur- och kulturobjekt, jakt och fiske samt renskötsel. Man har gått igenom hoten mot de centrala värdena och försökt identifiera de användningssätt och verksamheter som kan ha negativa verkningar på värdena. I planen har uppställts målsättningar, mål och åtgärder för att bekämpa hotfaktorerna och utveckla området.

Genom restaurering av myrar och bränning av skogar förbättrar man myrars och naturliga skogars naturtillstånd och representativitet. Hotade arters situation följs upp och vid behov vidtas åtgärder. Kulturarvsobjektens kondition följs upp och åtgärder vidtas vid behov. Områdets servicestrukturer underhålls utifrån efterfrågan. Principerna för hållbar naturturism följs i området. Med hjälp av parkens zonindelning och servicestrukturer styrs besökarna så att arterna inte störs för kraftigt och slitaget blir så mildt som möjligt. Genom intressebevakning och samarbete säkerställs att projekt utanför parken inte orsakar betydande skador på parkens natur- och landskapsvärden. Preciserad och effektiv övervakning tas i bruk under snöskotersäsongen för att reducera olovlig terrängtrafik.

Planen har tagits fram genom deltagande planering, i samarbete med olika aktörer i området.

Nyckelord	Hossa, nationalpark, skötsel- och användningsplan		
Övriga uppgifter	Planen har utarbetats av Pentti Hamunen, Anu Hjelt, Ilkka Immonen, Sari Alatossava, Pasi Korhonen och Päivi Tervonen. I planeringen deltog även Paula Aspholm och Eevamaria Harala. Därtill medverkade i arbetet en samarbetsgrupp bestående av lokala aktörer. Planen uppgjordes inom ramen av ASCENT-projektet, som fått finansiering från Interreg (Norra periferin och Arktis).		
Seriens namn och nummer	Forststyrelsens naturskyddspublikationer. Serie C 170		
ISSN-L	1796-2943	ISSN (online)	1796-2943
ISBN (pdf)	978-952-377-006-5 (pdf)		
Sidantal	114 s.	Språk	Finska
Förlag	Forststyrelsen, Naturtjänster		

Sisällys

YHTEENVETO	7
NYKYTILAN KUVAUS.....	15
1 Suunnittelualueen kuvaus ja suunnittelutilanne	15
2 Perustamistarkoitukset	19
3 Eloton luonto: vesistöt ja geologia.....	20
4 Luontodirektiivin luontotyytit	22
5 Yhteenveto lajistosta	25
6 Kulttuuriperintö	26
7A Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu	29
7B Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä	33
8 Erätalous	34
9 Tutkimus.....	38
10 Muu luonnonvarojen käyttö, rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset.....	39
10B Poronhoito.....	41
KESKEISET ARVOT JA UHKAT	42
11 Keskeiset suojelu- ja käyttöarvot sekä uhkat	42
TAVOITTEEN ASETTELU	49
12 Uhkatekijöiden torjuminen, vaikutusten arviointi ja seuranta	49
13A Vyöhykejako: Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	61
13B Vyöhykejako: Syrjävyöhyke	62
13C Vyöhykejako: Rajoitus- ja luonnonarvovyöhykkeet	63
TOTEUTUS	64
14 Luonnon- ja kulttuuriperinnönsuojelun toimenpiteet	64
15 Luonnon virkistyskäyttö: retkeilyn ja luontomatkailun toimenpiteet	65
16 Erätalouden toimenpiteet	67
17 Muut luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet.....	70
17B Poronhoidon toimenpiteet.....	72
18 Hallinto	73
19 Resurssit	75
20 Osallistaminen	77
LÄHTEET	92
LIITTEET	93
Liite 1 Kooste yksityisten luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksistä.....	93
Liite 2 Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja luonto- ja lintudirektiivien lajit.....	94
Liite 3 Ote Kainuun maakuntakaavaluonnoksesta 2030.....	98
Liite 4 Ote Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavasta	99
Liite 5 Yhteenveto vaikutuksista ja vaikutukset Natura 2000 -suojeluperusteisiin	100
Liite 6 Kartat	102
Liite 7 Ympäristöministeriön vahvistuskirje	111

YHTEENVETO

Suunnittelualueen nimi, sijainti ja pinta-ala

Hossan kansallispuisto sijaitsee Suomussalmen ja Taivalkosken kuntien sekä Kuusamon kaupungin alueella Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Pinta-ala on 11 091 ha, josta 12 % on vettä.

I Nykytilan kuvaus

Suunnittelualueen yleiskuvaus

Hossan suunnittelualue käsittää Hossan kansallispuiston. Kansallispuisto perustettiin Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden kansallispuistoksi lailla Hossan kansallispuistosta (296/2017). Hossan suunnittelualueeseen sisältyy Hossan Natura 2000 -alueesta 87 % ja Moilasenvaaran Natura-alue kokonaan. Lisäksi alueeseen kuuluu kansallispuistoon liitetty Romeikonvaaran alue, joka on entistä talousmetsää. Suunnittelualue sijaitsee pääosin Kainuun maakunnassa Suomussalmen kunnan pohjoisosassa. Osa alueesta on Pohjois-Pohjanmaan puolella Kuusamon ja Taivalkosken alueella. Hossan Natura-alueeseen sisältyy rantojensuojeluohjelmakohde (Hossan järvet), josta pääosa Suomussalmen kunnan puolella. Suunnittelualue on valtion omistuksessa.

Hossan luontoa kuvaavat parhaiten mäntyvaltaiset kankaat ja harjut, vesien rikkaus, karuus ja kirkkaus. Moilasenvaaran Natura-alueella on enemmän kuusivaltaisia metsiä ja korpia kuin Hossan Natura-alueella. Alueen vanhoja käyttömuotoja ovat eränkäynti ja poronhoito, mistä kertovat alueen vanhat rakenteet ja niiden jäänteet. Värikallion kalliomaalaukset ovat yksi Hossan tunnetuimmista käyntikohteista. Vesistöt kattavat 12 % suunnittelualueen pinta-alasta. Alueella on runsaasti järviä, lampia, pieniä jokia, puroja, lähteitä ja lähdesoita. Harjualueelle tyypillisesti retkeilyalueen järvet ovat suurelta osin karuja kirkasvetisiä järviä; Moilasenvaaralla esiintyy humusjärviä.

Perustamistarkoitus

Suunnittelualueen Natura-alueiden toteutustapa on ulkoilu- ja vesilaki, Kuusamon ja Taivalkosken puolella luonnonsuojelulaki ja vesilaki. Suurin osa Natura-alueista (93 %) on toteutettu kansallispuistona. Alueen päätarkoitus on ihmisen ja luonnon pitkäaikaisesta ja yhä jatkuvasta rinnakkaiselosta kertovan harju-, vaara- ja pienvesiluonnon eliöstön, geologisten ominaispiirteiden ja maiseman sekä siihen kuuluvien kulttuuristen kerrostumien suojeleminen ja hoito sekä yleinen virkistys- ja retkeilykäyttö ja luonnonharrastus.

Geologia

Hossan kallioperä on hyvin vanhaa, n. 2 500–3 100 miljoonaa vuotta sitten syntynyttä arkeeista peruskalliota. Hossan kallioperässä on murroslaaksoja ja siirroksia, jotka ovat syntyneet jo ennen jääkautta. Kansallispuiston pohjoisosassa oleva Somerjärvi ja sen pohjoispuolella sijaitseva Julma-Ölkyn rotkojärvi ovat muodostuneet samaan kalliomurtumalinjaan. Suurin osa kansallispuistosta on 215–250 metriä merenpinnan yläpuolella. Korkein kohta Mieskallionvaara on 299 metriä merenpinnan yläpuolella. Harjut muodostavat merkittävän osan kansallispuiston alasta. Harjualueen maa-aines on lajittunutta hiekkaa ja soraa. Suurin ja korkein harjujakso alkaa Ala-Ölkyn eteläpäästä ja jatkuu Laukkujärven, Hakoharjun ja Huosiharjun kautta kaakkoon.

Natura 2000 -luontotyytit

Alue on Natura-alueverkostossa valtakunnallisesti merkittävä erityisesti karujen mäntyvaltaisten luonnonmetsien sekä sisävesien luontotyyppien suojelun kannalta. Alueella esiintyy merkittävästi myös harjumetsiä, aapasoita ja puustoisia soita sekä lähteitä ja lähdesoita. Alueella esiintyvistä silikaattikallioista Julma-Ölkyn kalliorotko on luokiteltu luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi.

Lajit

Suunnittelualueella tehtyjen kattavien kääväkässelvitysten perusteella Hossan kansallispuistolla on huomattava merkitys vanhojen mänty- ja kuusivaltaisten metsien lahottajasienilajiston suojelun kannalta (12). Suunnittelualueelta on havaittu yhteensä 12 uhanalaiseksi ja 23 silmälläpidettäväksi luokiteltua kääväkäslajia.

Kansallispuiston alueella on tiedossa yksi asuttu liito-oravan reviiri.

Lintulaskennoissa suunnittelualueelta on havaittu 61 lintulajia; näistä kahdeksan uhanalaiseksi ja seitsemän silmälläpidettäväksi luokiteltua lajia. Yli 90 % laskennoissa havaituista linnuista oli metsälajeja. Suunnittelualueella on merkitystä vanhan metsän lintulajien sekä petolintujen suojelun kannalta.

Suunnittelualueen lajistoon sisältyy useita erityisesti suojeltavia lajeja; kolme kääpälajia, yksi jäkälälaji sekä kaksi lintulajia.

Suunnittelualueella huonosti tunnettuja eliöryhmiä, joiden suojelun kannalta Hossan kansallispuisto voi olla merkittävä alue, ovat mm. vanhojen metsien hyönteislajisto sekä pohjaeläinlajisto.

Kulttuuriperintö

Hossan alueella on rikas kulttuuriperintö. Asutusta alueella on ollut jo 6 000 vuotta sitten. Hossa on ollut tärkeä nautinta- ja riistanpyyntialue. Alueella on paljon vesistöjä, jotka ovat olleet vilkkaassa käytössä idän ja lännen, Suomen ja Venäjän välillä. Rikas historia on tuottanut kansallisestikin merkittävää kulttuuriperintöä, lippulaivana Hossan Värikallio, joka on maalattu kivikaudella, noin 4 000–4 500 vuotta sitten. Rakennuksista arvokkain on Lounatkosken vuonna 1950 rakennettu uittokämpä. Hossan kansallispuiston alueelta on inventoitu myös vedenalaista kulttuuriperintöä, löytöinä erityisesti 1800-luvun alkuun ajoittuvat kalastusrakenteet ja ruuhin jäänteet. Inventointi osoittaa veden ja vesillä liikkumisen merkityksen alueella.

Retkeily, luontomatkailu ja opastusviestintä

Hossan kansallispuiston alue on vakiintunut, kävijämäärillä mitaten Kainuun suosituin luontoharrastus- ja virkistysmahdollisuuksia tarjoava kohde. Hossan retkeilyalue perustettiin vuonna 1979 ulkoilulain nojalla ja siitä lähtien aluetta on kehitetty pitkäjänteisesti luontoharrastajien käyttöön. Vuonna 2017 Hossasta tuli Suomi 100 -juhlavuoden kansallispuisto. Kansallispuistostatus on tuonut alueelle runsaasti näkyvyyttä ja sen käyntimäärät nousivat yli 100 000 käyntiin eli kaksinkertaistuivat avajaisvuonna verrattuna retkeilyalueen edellisen vuoden käyntimäärään. Hossan vetovoima on alueen kauniissa maisemissa, luonnonrauhassa, monipuolisissa harrastusmahdollisuuksissa, hyvissä maasto- ja muissa palveluissa sekä mielenkiintoisessa historiassa. Yleistä kävijätyytyväisyyttä mittaavan indeksin arvo oli 4,22 (asteikko 1–5) vuoden 2018 kävijätutkimuksessa.

Palvelut kävijöille tuotetaan Metsähallituksen Luontopalvelujen ja luontokeskuksen sopimusyrittäjien ja lähiympäristön yrittäjien voimin. Kansallispuiston aluetta käyttää yritystoiminnassaan yhteistyösopimuksen nojalla noin 35 yritystä, vuosittain vaihdellen. Heidän tyytyväisyytensä palveluihin on luokkaa 3,77 (asteikko 1–5).

Luontokeskus on yrittäjävetoinen ja myös retkeilyopastus ostetaan. Alueen markkinointia tehdään yhdessä alueen yrittäjien ja heidän yhdistyksensä kanssa. Kansallispuisto näkyy yhteistyötahojen viestinnässä hyvin.

Hossa on viime vuosina saanut huomattavia kansallisia ja alueellisia tunnustuksia: Vuoden Retkikohde -äänestyksen voitto 2011, Made in Kainuu -tunnustuspalkinto 2014 ja Vuoden kaunein luontokohde -yleisöäänestyksen voitto (Ylen järjestämä nettikisa) 2014. Hossan kansallispuisto sai runsaasti kotimaista ja kansainvälistä mediahuomiota kansallispuiston avaamisen yhteydessä vuonna 2017.

Erätalous

Hossan kansallispuistossa on suomussalmelaisilla, taivalkoskelaisilla ja kuusamolaisilla oikeus metsästää kotikunnassaan kansallispuiston alueella. Kansallispuiston alue ei kuulu Metsähallituksen pienriistan lupametsästysalueisiin. Hossa-Irnin paliskunnan osakkailla sekä Suomen riistakeskuksen tähän tarkoitukseen erikseen nimeämällä henkilöillä on kotikunnasta riippumatta oikeus luonnon-suojelulain 15 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun riistaeläinlajien yksilöiden luvanvaraiseen poistamiseen. Kuusamon yhteismetsän osakaskunnalla on oikeus metsästää hirveä Kuusamon kunnassa sijaitsevilla kansallispuistoon kuuluvilla alueilla. Lisäksi hirveä saavat metsästää jäsenet sellaisissa metsästysyhdistyksissä, joiden metsästysalueet rajautuvat kansallispuistoon ja jotka ovat olleet rekisteröityneinä perustamislain tullessa voimaan.

Kalaston ja kalastuksen näkökulmasta Hossan vedet tarjoavat useille kalalajeille poikkeuksellisen hyvät elin- ja kasvuolosuhteet. Merkittävin vesistöjen luonnontilaa heikentävä tekijä on ollut alueen virtavesien uittoperkaus. Kalataloudellisesti mielenkiintoisista lajeista alueella on luontaisesti lisääntyvät ja elinvoimaiset ahven-, muikku-, hauki- ja siikakannat. Yleiskalastusoikeuksin tapahtuva onkiminen, pilkkiminen ja kalastaminen kalastonhoitomaksun viehekalastusoikeudella on pääosin sallittu puiston järvi- ja lampivesillä. Metsähallituksen vapalupa "5502 Hossa" vaaditaan kalastettaessa vieheellä Kirkasvetisessä, Pitkä-Hoilua–Kokalmuksessa, Iso-, Keski-, Ala- ja Umpi-Valkeaisessa sekä kansallispuiston virtavesissä. Vapaa-ajan pyydyskalastusta seisovilla pyydyksillä voi harjoittaa Metsähallituksen pyydyskalastusluvalla Suomussalmi 5001. Pyydyslupavesiksi on kansallispuistosta annettu laissa määritelty Iso- ja Pikku-Kukkuri, Iso Syrjäjärvi, Aittojärvi, Talasjärvi, Puukkojärvi, Syvä Suottajärvi, Matala Suottajärvi ja Saari-Hoilua.

Nuotanveto on lain mukaan sallittu Aittojärvessä kalaston hoitamiseksi ja pyyntitavan esittelemiseksi yleisölle. Nuotantavetoon tarvitaan Metsähallituksen lupa.

Hossa on Kainuun suosituin Metsähallituksen virkistyskalastuskohde sekä myös valtakunnallisesti merkittävä kalastuskohde. Pyydyskalastuksella on paikallista merkitystä lähinnä alueen asukkaille.

Muu käyttö

Suunnittelualueeseen ei kohdistu tällä hetkellä merkittäviä rasitteita. Alueella on useita käyttöoikeus- ja vuokrasopimuksia. Marjastus ja sienestys on sallittua jokamiehenoikeudella. Polttopuiden ja maa-ainesten otto sekä jäkälien ja varpujen kerääminen on kielletty.

Kansallispuisto on kokonaisuudessaan poronhoitoalueella ja sijoittuu Hossa-Irnin paliskunnan alueelle.

II Keskeiset arvot ja uhat

Hossan kansallispuiston keskeisimmiksi arvoiksi on määritelty:

- **Luontodirektiivin luontotyypit ja lajit:** Hossa on valtakunnallisesti merkittävä ja Kainuun oloihin huomattavan laaja-alainen *luonnonmetsä*alue. *Pienvesien luontotyypit* muodostavat Natura-verkostossa maa- ja valtakunnallisesti merkittävän kokonaisuuden. *Harjumetsät:* suunnittelualueen läpäisee laaja saumamuodostuma, johon kuuluu harjuselännteitä ja deltamaisia hiekkakankaita. *Suoluontotyyppien* osalta kansallispuiston pinta-alasta noin viidennes on *aapasoit*a ja *puustoisia soit*a, jotka luonnontilaltaan edustavina täydentävät omalta osaltaan Kainuun soidensuojeluverkostoa. *Lähteiden, lähdesoiden ja lähdevaikutteisten suotyyppien* osuus on huomattava, ja suunnittelualue muodostaa Natura-verkostossa valtakunnallisesti merkittävän alueen lähteiden ja lähdesoiden suojelun kannalta.
- **Uhanalaiset eläin- ja kasvilajit:** Suunnittelualueella tehtyjen kattavien kääväkäselytysten perusteella Hossan kansallispuistolla on huomattava merkitys vanhojen mänty- ja kuusi-valtaisten metsien lahoittajasienilajiston suojelun kannalta. Suunnittelualueelta on havaittu yhteensä 12 uhanalaiseksi ja 23 silmälläpidettäväksi luokiteltua kääväkäsälajia. Kansallispuiston alueella on tiedossa yksi asuttu liito-oravan reviiiri. Lintulaskennoissa suunnittelualueelta on havaittu 61 lintulajia; näistä kahdeksan uhanalaiseksi ja seitsemän silmälläpidettäväksi luokiteltua lajia. Suunnittelualueella on merkitystä vanhan metsän lintulajien sekä petolintujen suojelun kannalta. Suunnittelualueeseen sisältyy useita erityisesti suojeltavia lajeja; kolme kääpälajia, yksi jäkälälaji sekä kaksi lintulajia. Suunnittelualueella huonosti tunnettuja

eliöryhmiä, joiden suojelulle Hossan kansallispuisto voi olla merkittävä alue, ovat mm. vanhojen metsien hyönteislajisto sekä pohjaeläinlajisto.

- **Luonnon- ja kulttuurimaisemat:** Hossan maisemat liittyvät hyvin olennaisesti kaikkeen retkeily- ja virkistystoimintaan. Hossassa on nähtävissä menneiden metsäpalojen luoma vaihtelu metsien ikärakenteeseen sekä metsikkö- että maisematasolla. Hossan maisemahistoriassa näkyy ihmisen ja luonnon pitkäaikainen vuorovaikutus, mikä ilmenee muun muassa kolopuina, tervahautoina ja poronhoidon jäänteinä. Julma-Ölkyn kalliorotko on suosittu luonnonnähtävyys, joka on luokiteltu luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi.
- **Rakennettu kulttuuriympäristö:** Hossan alueella on asuttu jo kivikaudella. Vanhimpia merkkejä ihmistoiminnasta alueella on Mykräniemen kivikautinen asuinpaikka, joka ajoittuu noin ajalle 6000 eaa. Tunnetuin merkki ihmisasuksesta lienee Värikallio (noin 2500–2000 eaa). Eriyisen paljon jäänteitä on uudemman ajan maankäytöstä, kuten tervahaudat, poronhoitoon liittyvät rakenteet sekä uittoon ja metsätalouteen liittyvät rakennukset ja rakenteet. Hossasta on löytynyt vedenalaisessa inventoinnissa 1800-luvun alun kalastusrakennelmia.
- **Matkailun yritystoiminta:** Hossassa toimii ympärivuotisesti niin kotimaisia kuin kansainvälisiäkin matkailuyrittäjiä. Kesän asiakaskunta on pääasiassa kotimaista, mutta talvella kansainvälisillä matkailijoilla on merkittävä osuus. Yritykset tarjoavat majoitus-, ravintola- ja ohjelmalveluita sekä välinevuokrausta. Kansallispuiston reiteillä, kämpillä ja palveluvarustuksella on tärkeä merkitys yritystoiminnalle ympärivuotisesti.
- **Luonnon ja kulttuurikohteiden virkistyskäyttö:** Kansallispuisto on tärkeä virkistys- ja luontomatkailukohde niin paikallisille asukkaille kuin koti- ja ulkomaisille matkailijoille. Retkeilijöiden ja maastopyöräilijöiden käynnit kasvoivat merkittävästi kansallispuiston perustamisen myötä. Esteettömyys on merkittävä osa Hossan retkeilypalveluita. Kansallispuisto tuo elinvoimaa koko paikallisyhteisölle.
- **Erätalous:** Hossan kansallispuiston alueella eränkäynnillä on pitkät perinteet. Nykyistä metsästyskäytäntöä ohjaavat perustamislakiin kirjatut säännöt. Hossa on suosittu kalastuskohde, jossa pinta-alaan suhteutettuna on erittäin monipuoliset mahdollisuudet viehekalastukseen. Osassa kansallispuiston vesiä on myös pyydyskalastus sallittu.
- **Poronhoito:** Alue on tärkeää Hossa-Irnin paliskunnan porojen laidunnusalueita.

Merkittävimmät keskeisiin arvoihin kohdistuvat uhkatekijät tunnistettiin. Luontoarvoja ovat heikentäneet aiemmat metsätaloustoimet. Metsien hakkuut ja ojitukset ovat heikentäneet luontotyyppien ja lajien (luonnonmetsät, vanhan metsän lajisto, suot) edustavuutta ja alentaneet niiden määrää. Aiemmat metsien käsittelyt näkyvät myös maisemassa. Pienvesien/virtavesien luonnontilaa ovat heikentäneet virtavesien uittoperkaukset. Resurssien puute voi näkyä kohteiden hoitamattomuutena, kohteiden kunnossa, ympäristön siisteydessä, kulumisena ja puutteellisena markkinointina. Kalanistutusten huolellisella suunnittelulla ja toteutuksella estetään kalatautien leviäminen ja perinnöllisen aineksen sekoittuminen.

III Tavoitteen asettelu

Suunnitelman päämäärät

- **Luontotyyppien ja lajien suojelun suotuisan tason turvaaminen**
 - Luonnonmetsien pinta-ala säilyy ja edustavuus paranee. Lajeille soveliaiden luonnonmetsien pinta-ala säilyy. Elinympäristöjen laatu kohenee pitkällä aikajänteellä (lahopuujatkumon parantuminen). Inventoinneilla saadaan tietoa vesistöjen pohjaeläinlajistosta ja vanhan metsän hyönteislajistosta.
- **Arvokkaiden kulttuuriperintökohteiden säilyminen**
 - Kohteita hoidetaan alueen kulttuuri- ja maisema-arvot säilyttäen.
- **Hossan kansallispuiston matkailu ja virkistyskäyttö on kestävä**
 - Alueelle sijoitettavia uusia luontoaktiiviteetteja, kuten muutakin matkailun yritystoimintaa, ohjataan sopimuksin kestävä luontomatkailun periaatteiden mukaisesti. Yhteistyö yrittäjien

ja heidän yhdistystensä välillä jatkuu tiiviinä. Huolehdimme osaltamme Hossan alueen vetovoimaisuudesta ja matkailupalvelujen kehittymisestä siellä. Kalakannat säilyvät elinvoimaisina ja kalastuksellisesti kiinnostavina.

- **Hossan matkailullinen vetovoima kasvaa ja sen matkailukäytön tuottamat paikallistaloudelliset vaikutukset sekä kansallispuiston kävijöilleen tuottamat terveyshyödyt kasvavat**
 - Tärkein vetovoimatekijä eli kauniit maisemat ja luonnon kokemisen mahdollisuus säilyvät. Huolehditaan siitä, että kauniit harju-vesistömaisemat ovat tulevaisuudessakin kävijöiden nautittavissa. Pidetään huolta riittävästä huollon ja ylläpidon resursseista. Palvelurakenteiden määrä ja laatu mitoitetaan kysynnän mukaan. Esteetöntä luontomatkailua edistetään. Kotimaisten ja kansainvälisten asiakkaiden tarpeisiin vastataan. Markkinoinnilla ja viestinnällä tuetaan Hossan profiilia ja vahvistetaan sen vetovoimaa luontoaktiiviteetti-kohteena.

Vyöhykejaon keskeiset ratkaisut

Hossan suunnittelualueelle on määritetty yleisökäytön ohjaamiseksi kaksi vyöhykettä: retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke sekä syrjävyöhyke. Retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeen pinta-ala on 4 624 hehtaaria, mikä on 42 % suunnittelualueen pinta-alasta. Vyöhyke käsittää kansallispuiston itäosan. Lähes kaikki suunnittelualueen palveluvarustus on tällä vyöhykkeellä. Uudet aktiviteetit ohjataan tälle vyöhykkeelle. Uusia reittejä voidaan linjata. Käyttöä ohjataan järjestyssäännöllä.

Syrjävyöhykkeen pinta-ala on 6 467 hehtaaria, mikä on 58 % suunnittelualueesta. Vyöhykkeeseen kuuluu kansallispuiston länsiosa. Vyöhyke säilytetään rauhallisena ja erämaisena. Vyöhykkeelle ei pääsääntöisesti rakenneta uusia palvelurakenteita, mutta yhdysreitit ovat mahdollisia. Olemassa olevat rakenteet pidetään kunnossa. Syrjävyöhykkeelle voidaan ohjata matkailun ohjelmapalvelutoimintaa. Käyttöä ohjataan järjestyssäännöllä.

IV Toteutus ja toimenpiteet

Asetettuihin päämääriin ja kehittämiskohteisiin pyritään suunnitelmaan kirjatulla toimenpiteillä.

Suoluontotyyppien luonnontilaa parannetaan ojitettuja soita ennallistamalla. Luonnonmetsien rakenteellista monimuotoisuutta lisätään metsien ennallistamispoltoilla. Virtavesiä kunnostetaan kunnostustarveluokituksen perusteella. Ennallistamistoimilla parannetaan myös luonnonmetsä- ja virtavesilajiston elinolosuhteita. Inventoinneilla saadaan lisää tietoa vesistöjen pohjaeläinlajistosta ja vanhojen metsien hyönteislajistosta.

Valtakunnallisesti valittuja kulttuuriperintö-, arkeologisia ja muinaismuistokohteita (ROTI) huolletaan ja seurataan säännöllisesti; mahdollisesti valitaan muitakin reittien varsilla olevia arvokkaita kohteita. Korjausmenetelmissä käytetään perinteisiä menetelmiä ja rakennustekniikoita.

Palveluvarustuksen laatu pidetään hyvänä ja kysyntää vastaavana. Tarpeen mukaan reittejä kestäväidään ja linjataan uudelleen esim. kulumisen ehkäisemiseksi. Palveluvarustuksen määrää voidaan sopeuttaa käytön mukaan. Käyntimäärien kasvaessa suosituimmilla kohteilla tarvitaan mm. uusia käymälöitä ja suurempia parkkipaikkoja. Ölökyntä ylitys -päiväreitille rakennetaan taukopaikka. Julma-Ölkylle rakennetaan uusi parkkipaikka. Kansallispuistossa sijaitsevia vuokratämppejä kunnostetaan tarpeen mukaan. Kansallispuiston reitistöä kehitetään tulevaisuudessa käyttäjien tarpeet ja suojelevarvot huomioiden. Omatoimisia ja ohjattuja talviaktiviteetteja varten ylläpidetään monikäyttöreittejä (esim. Väräkallion ja Julma-Ölkyn alueella), joilla pyritään yhdistämään useampia eri aktiviteetteja samalle reitille. Myös muiden tahojen ylläpitämien koneellisesti hoidettujen hiihtolatuksen ja muiden talvireittien sijainti puiston alueella on mahdollista sopimuksen mukaan. Maastopyöräilyreitistön vetovoimaisuutta kehitetään tarvittaessa. Melojat huomioidaan mm. laitureita, rantautumispaikkoja ja muita tarvittavia rakenteita kehittämällä. Esteettömistä palveluista luodaan yhdessä sidosryhmien kanssa toimiva kokonaisuus, joka vahvistaa puiston vetovoimaisuutta esteettömänä kohteena.

Yhteistyö matkailuyritysten, matkailuyhdistysten ja muiden sidosryhmien kanssa on aktiivista.

Opastusaineisto (kartat, esitteet, luontoon.fi, eräluvut.fi) pidetään ajan tasalla ja asiakkaiden saatavana. Hossan luontokeskus pidetään houkuttelevana käyntikohteena ja Metsähallituksen palvelupisteinä, joka tarjoaa tietoa Hossan reiteistä ja palveluista.

Metsästyskäytäntö jatkuu perustamislain määräämien säännösten mukaisesti. Riistanhoitotoita ei alueella suoriteta. Kalastusjärjestelyt tehdään perustamislain mukaisesti. Yleiskalastusoikeuksia rajoitetaan Umpi- ja Iso-Valkeaisella. Taimenen ja harjuksen poikasia istutetaan Umpi- ja Iso-Valkeaisen järviin. Lupakalastusvesien kalastussääntöjä voidaan tarvittaessa muuttaa, jos kalaston tai kalastuksen kehittyminen sitä edellyttää. Lipposensalmen kalaeste poistetaan. Metsästystä ja kalastusta sekä maastoliikennettä valvotaan osana alueen erävalvontaa.

Poronhoitoon liittyvistä aitapaikoista tehdään paliskunnan kanssa sopimukset. Talviruokintapaikat sovitaan paliskunnan kanssa. Ruokintapaikat on siivottava keväällä vuosittain. Uusista reittisuunnitelmista ja toiminnoista neuvotellaan paliskuntien kanssa ennen toimenpiteiden toteuttamista.

Moottorikelkkauran kulku kansallispuiston alueella otetaan tarkastettavaksi. Maastoliikenne on kielletty ilman Metsähallituksen lupaa. Luontomatkailun huoltoajo sovitaan yrittäjien kanssa erikseen. Urien ulkopuolelle voidaan myöntää lupia maastoliikenneperiaatteiden ja -ohjeistuksen mukaisesti.

Kansallispuiston alueella hoidon ja käytön kannalta tarpeettomia teitä ei enää kunnosteta, osa niistä katkaistaan sekä osalla sallitaan vain Metsähallituksen oma huoltoliikenne. Pysäköintialueiden määrää tarkastellaan käytön ja tarpeen mukaan. Asuntovaunujen ja -autojen pysäköinti sallitaan vain niille osoitetuilla paikoilla.

Maastopyöräily on sallittu vain sitä varten osoitetuilla reiteillä, samoin ratsastus. Koira- ja porovaljakoi-
le osoitetaan urat valjakkoajoihin. Kiipeily on kansallispuistossa sallittu jokamiehenoikeudella. Mikäli kiipeily edellyttää pysyvien pulttien tai vastaavien kiinnikkeiden asentamista, tarvitaan siihen lupa. Jokamiehenoikeudella tapahtuva kiipeily ei myöskään oikeuta poistamaan tai vahingoittamaan kallioilta sammalta, jäkälää tai muuta kasvillisuutta. Leirytyminen on sallittua ainoastaan huolletuilla taukopaikoilla. Kansallispuistoon voidaan harkinnan mukaan myöntää lupia erilaisille tapahtumille. Tulenteko on sallittua vain huolletuilla tulentekopaikoilla. Veneiden säilytykseen on oltava lupa. Polttomoottoriveneiden käyttö kielletään pääsääntöisesti kansallispuiston vesissä pl. Perangan reitin Iso- ja Pikku-Kukkurissa. Sähköperämoottoareiden käyttö sallitaan. Kansallispuiston huoltotoissa myös polttomoottoriveneen käyttö on sallittua sekä nuottakalastuksen yhteydessä Aittojärvellä.

Ympäristövaikutusten arviointi ja seuranta

Soiden ennallistamisella on edullisia vaikutuksia erityisesti aapasoiden ja puustoisten soiden sekä myös lettojen, lähteiden ja lähdesoiden ja vaihettumis- ja rantasoiden luonnontilaan, kun ojitettujen soiden vesitalous palautuu. Virtavesien kunnostuksella on edullinen vaikutus pikkujokien ja purojen sekä Fennoskandian luonnontilaisten jokireittien luonnontilaan ja lajistoon. Soiden ja virtavesien ennallistamisella voi olla haitallisia vaikutuksia lähinnä virtavesien, mutta myös esimerkiksi karujen kirkasvetisten järvien luonnontilaan, jos toimenpiteistä aiheutuu ravinteiden, kiintoainesten tai kemikaalien huuhtoutumista. Ennallistamistoimenpiteet suunnitellaan ennallistamisohteita sekä ympäristö- ja laatukäsikirjaa noudattaen, jolloin haittavaikutukset saadaan yleensä rajattua vähäisiksi ja lyhytaikaisiksi.

Ennallistamispoltoilla tulee olemaan edullinen vaikutus luonnonmetsien edustavuuteen ja lajistoon. Polttokohteet voivat olla harjumetsiä, jolloin toimenpiteellä lisätään myös harjumetsien rakenteellista edustavuutta. Ennallistamispoltoon valitaan metsätaloustyössä olleita metsiä tai edustavuudeltaan heikentyneitä luonnonmetsiä. Polttokohteilta tehdään ennen toimenpiteitä lajistoselvitykset, joilla varmistetaan, ettei esim. erityisesti suojeltavia lajiesiintymiä heikennetä tai hävitetä.

Retkeilyyn ja matkailuun liittyvien toimenpiteiden osalta kansallispuiston kasvaneilla kävijämäärillä ja harrastusmuodoilla voi olla haitallista vaikutusta luontoarvoihin esim. suurten petolintujen pesimärauhan tai kulumisherkkien lähteisten tai karujen kallio- ja harjuelinympäristöjen kannalta. Kansallispuiston syrjävyöhykkeen luonnonrauha taataan reittien ja palvelujen sijoittelulla, ja retkeily- ja matkailukäytön vaikutusta suunnittelualueen luonnonarvoihin seurataan LAC-seurantajärjestelmän avulla. Alueen suojelun perusteena olevien luontotyyppien tai niiden lajiston elinolosuhteisiin ei nykyisillä kävijämäärillä ole ennakoitavissa merkittäviä vaikutuksia.

Suunnitelman toteutuksen ja vaikuttavuuden seurannassa käytetään Metsähallituksessa hyväksytyttä mittareita. Luonnon virkistyskäytön ja matkailun kestävyuden arviointiin käytetään LAC-seurantamennettä (Limits of Acceptable Change).

Suunnitelman vahvistaminen

Ympäristöministeriö on vahvistanut Hossan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman 16.7.2019.

Lisätietoa suunnittelusta

Hoito- ja käyttösuunnitelma on kohdealueen maankäytön pitkän aikavälin strateginen suunnitelma ja linjaus. Sen avulla toteutetaan laeissa säädettyjen perustamistavoitteiden lisäksi alueiden hoidolle ja käytölle asetettuja tavoitteita. Suunnitelman avulla sovitetaan yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja alueen muun käytön tavoitteet. Suunnitelmakausi on 10–15 vuotta.

Hoito- ja käyttösuunnittelu on Metsähallituksen ja ympäristöhallinnon periaatteiden mukaista osallistavaa suunnittelua. Osallistumistilaisuuksia ja palautemahdollisuuksia järjestetään koko suunnittelu-prosessin ajan. Tavoitteena on saada mahdollisimman paljon tietoa ja näkemyksiä pohjaksi hoidon ja käytön ratkaisuille. Keskustelun avulla pyritään saamaan tavoitteille ja toiminnalle yleinen hyväksyntä sekä luomaan pysyvä yhteistyö ja vuorovaikutus eri toimijoiden kesken.

Hossan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma on tehty osana Interreg (Pohjoinen Periferia ja Arktis) -rahoitteista ASCENT-hanketta.

NYKYTILAN KUVAUS

1 Suunnittelualan kuvaus ja suunnittelutilanne

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta
Selite	Lomakkeella luodaan yleiskuva suunnittelualueesta, maankäytön nykytilanteesta, kaavoituksesta ja muusta maankäytön suunnittelusta, saamelaisten kotiseutuasioista ja suunnittelutilanteesta. Lomake muodostaa perustan muiden jäljempänä seuraavien aiheiden käsittelylle. Kooste yksityisten luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksistä on esitetty liitteessä 1.

Suunnittelualan nimi	Hossan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma	Pinta-ala (ha)	11091,48
		Josta vesialuetta (ha)	1298,38

Maakunta	Kunta
Pohjois-Pohjanmaan maakunta	Taivalkoski
	Kuusamo
Kainuun maakunta	Suomussalmi

Suunnittelualan yleiskuvaus

Hossan hks:n suunnitteluala käsittää Hossan kansallispuiston, joka perustettiin 17.6.2017 Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden kansallispuistoksi ja on pinta-alaltaan 11 092 ha. Se sijaitsee pääosin Kainuun maakunnassa Suomussalmen kunnan pohjoisosassa (91,8 %), osin Pohjois-Pohjanmaan puolella Kuusamon (6,5 %) ja Taivalkosken alueella (1,7 %). Suunnitteluala on valtion omistuksessa.

Suunnittelualueeseen sisältyy Moilasenvaaran Natura-alue kokonaan ja Hossan Natura-alueesta 87%. Molemmat Natura-alueet ovat luontodirektiivin mukaisia suojelualueita (SAC). Lisäksi alueeseen kuuluu Romeikonvaaran alue, joka on entistä talousmetsää. Natura-alueiden toteutustapa on luonnonsuojelulaki Kuusamon ja Taivalkosken puolella sekä ulkoilulaki Suomussalmen puolella, vesialueilla vesilaki. Hossan Natura-alueen kansallispuiston ulkopuolisen osan (13 %) suojelu on toteutettu Hossan rantaosayleiskaavalla. Hossan Natura-alueeseen sisältyy rantojensuojeluohjelmakohde (Hossan järvet).

Suunnittelualan päätarkoitus on alueen eliöstön, geologisten ominaispiirteiden ja maiseman sekä siihen kuuluvien kulttuuristen kerrostumien suojeleminen ja hoitaminen sekä yleinen retkeily- ja virkistyskäyttö.

Hossan luontoa luonnehtivat kuivat kankaat ja harjut, vesien rikkaus, karuus ja kirkkaus. Moilasenvaaran alueella on enemmän kuusivaltaisia metsiä ja korpia kuin Hossan alueella. Alueen vanhoja käyttömuotoja ovat eränkäynti, niittykulttuuri, tervanpolto, savottakulttuuri ja poronhoito, mistä kertovat alueen vanhat rakenteet ja niiden jäänteet. Hossan alue on ollut asuttuna ainakin 6000 vuoden ajan, todennäköisesti tätäkin kauemmin. Värikallion kalliomaalaukset Somerjärven rantakallioissa lienevät Hossan tunnetuin nähtävyys. Huomattavimmat muodostumat ovat Julma-Öllyn ja Somerjärven jylhät rotkolaaksot.

Hossan alue kuuluu maakunnallisesti arvokkaihin maisema-alueisiin, Fennoskandian vihreään vyöhykkeeseen sekä suomalais-venäläiseen Kalevalapuistoon, joka perustettiin Suomen puolelle 2014. Monet Hossan harjualueista ovat paikallisesti, alueellisesti tai valtakunnallisesti arvokkaiksi luokiteltuja.

Alue on valtakunnallisesti merkittävä erityisesti karujen mäntyvaltaisten luonnonmetsien sekä sisävesien luontotyyppien suojelun kannalta. Alueella esiintyy merkittävästi myös harjumetsiä, aapasoiita ja puustoisia soita sekä lähteitä ja lähdesoiita. Kansallispuiston perustamisen myötä valtion retkeilyalue lakkautettiin ja alueen palveluvarustusta parannettiin. Kävijämäärät kasvoivat yli kaksinkertaiseksi ensimmäisen vuoden aikana. Kävijämäärillä mitaten Hossan alue Kainuun suosituin luontoharrastus- ja virkistysmahdollisuuksia tarjoava kohde. Suunnitteluala sijaitsee poronhoitoalueella kokonaan.

Kansallispuistoa kehitetään virkistys- ja luontomatkailukohteena yhteistyössä kuntien, alueen matkailuyrittäjien ja muun toimintaympäristön kanssa.

Hossan alueen rantaosayleiskaavan muutos on valmistunut 2018. Kansallispuisto poistettiin kaava-alueesta.

Suunnittelualueeseen sisältyvät Natura 2000 -alueet					
Nimi	Koodi	Tyyppi	Toteutustapa	Suunnitelman kattama alue (ha)	Osuus Natura-alueesta (%)
Hossa	FI1200743	SAC-alue	luonnonsuojelulaki, ulkoilulaki, vesilaki	8778,84	86,5
Moilasenvaara	FI1201013	SAC-alue	ulkoilulaki	1554,13	99,8

Suunnittelualan maankäyttö

Perustetut suojelualueet	Kohdetyyppi	Perustamisajankohta	Suunnitelman kattama alue (ha)	Järjestyssääntö annettu (pvm)
Hossan kansallispuisto	Kansallispuisto	2017	11091,60	

Muut alueet	Kpl	Suunnitelman kattama alue (ha)	Lisätietoja

Kansainväliset sitoumukset ja suojeluohjelmat

Nimi	Tyyppi	Lisätietoja

Saamelaisten kotiseutualueet

Suunnitteluala sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella

☐	Osittain	☐	Kokonaan	☒	Ei ollenkaan
--------------------------	----------	--------------------------	----------	-------------------------------------	--------------

Lisätietoja

Kaavoitus ja muu maankäytön suunnittelu

Kaava

Nimi	Hyväksymisvuosi	Kattaa suunnittelualueesta (%)	Suunnittelualuetta koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Valtioneuvoston päätös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta (8)	2008	100	Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa todetaan mm. seuraavia kansallispuiston kehittämisen kannalta merkittäviä tavoitteita: alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä. Alueidenkäytöllä edistetään elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Alueidenkäytöllä edistetään luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. Suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävä hyödyntämistä edistetään virkistyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämisessä suojelutavoitteita vaarantamatta.

Kainuun maakuntakaava luonnos 2030, 11.6.2018 (14)		92	Hossan kansallispuisto SL-merkinnällä, maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti arvokas alue, kolme maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä (Jatkonsalmen, Tolosenvirran ja Lounatkosken metsäyökämpät), poronhoidon kannalta tärkeitä kohteita tai aitoja kaksi (Honkavaara ja Valkeaiskangas)
Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava (7)	2018	8	Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava koskee pohjavesi- ja kiviainesalueita, mineraalipotentiali- ja kaivosalueita, Oulun seudun liikennettä ja maankäyttöä, tuulivoima-alueiden tarkistuksia, Vaalan ja Himangan kaavamerkintöjen tarkistuksia ja muita tarvittavia päivityksiä. Vaihemaakuntakaavassa kansallispuistosta on merkitty pohjavesialueisiin Ölkynkangas, Ahveninen ja Hossankangas. Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Kansallispuiston alueella tärkeäksi erotuspaikaksi on merkitty Ahvenisen aita-alue. Valtion maiden käytön osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa.
Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaava (6)	2016	8	Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaava koskee maaseudun asutusrakennetta, kulttuuriympäristöjä, virkistys- ja matkailualueita, seudullisia materiaalikeskus- ja jätteenkäsittelyalueita, seudullisia ampumaratoja ja puolustusvoimien alueita. Vaihemaakuntakaavassa kansallispuisto sisältyy matkailun vetovoima-alueeseen (mv-7), jossa alueen kehittäminen perustuu kansallispuistoon, koillismaalaiseen metsäluontoon ja maisemaan sekä kulttuuriperinteeseen liittyviin virkistys- ja vapaa-aikatoimintoihin. Tärkeäksi ulkoilu- tai retkeilyreitiksi on merkitty Kylmäluoma–Hossa -reitti, moottorikelkkaura Hossa-Taivalkoski kulkee Julma-Ölkyn eteläpuolitse, Julma-Ölkyn alue on merkitty maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi, muinaismuistokohteeksi on merkitty Julma-Ölkyn kalliomaalaukset.
Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaava (5)	2015	8	Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaava koskee energiantuotantoa ja -siirtoa, kaupan palvelurakennetta ja aluerakennetta, luonnonympäristöä ja liikennejärjestelmää. Vaihemaakuntakaavassa kansallispuisto on merkitty SL-merkinnällä, eli luonnonsuojelulain nojalla suojelluksi tai suojeltavaksi alueeksi ja ge-1 -merkinnällä eli maisemakallioalueeksi. Näillä kohteilla ja niiden ympäristössä tulee maankäyttö suunnitella luontoarvoja vaarantamatta ja luonnon monimuotoisuutta ja ekologisia yhteyksiä edistäen.
Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava (4)	2006	8	Natura 2000-verkoston alue, Kylmäluoma-Jokijärvi-Hossa -matkailun vetovoima-alue/matkailun ja virkistysalueen kehittämisen kohdealue, luonnon monikäyttöalue (Julma-Ölkky), viiheryhteystarve, kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue (Laukkujärven ympäristö), muinaismuistokohteet, maisemakallioalue, SL-merkintä, moottorikelkkailureitti, pohjavesialue.
Kainuun maakuntakaava 2020 (3)	2007	92	Natura 2000-verkoston alue, luontomatkaillen kehittämisalue ja -kohde, virkistysalue, osa pohjavesialuetta, matkailun vetovoima-alue, arvokas harjualue, virkistys- ja matkailukohde. Muinaismuistokohteet: Värikallion kalliomaalaus (valtakunnallinen), Joukovirta, pyyntikuoppa-alue, kivikautinen asuinpaikka (maakunnallinen); moottorikelkkailureitti, rantojensuojeluohjelma-alueita
Hossan rantaosayleiskaavan muutos	2018	0	Kaava lakkaa kansallispuiston osalta. Kaavamuuoksessa Seipiniemi MU-alueita (metsätalousalue, jolla ulkoilun ohjaustarvetta), Lisäksi Seipiniemessä RM-4 -alueita (matkailupalvelujen alueita), Huosiusjärven itäpuolella MU- ja RM-4 alueita, Hypäksen länsipuolella M-alueita (metsätalousvaltainen alue). Kansallispuiston eteläpuolinen vesistön varsi on M-alueita, jossa loma-asuntoalueita (RA) Nurmiselän, Joukojärven ja Nimettömien rannoille.
Suunnitelma: luonnonsuojeluhallinto			
Nimi	Hyväksymisvuosi	Kattaa suunnittelualueesta (%)	Suunnittelualuetta koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Hossan retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2002-2012	2004		Vuonna 2012 valtakunnallisesti tunnettu ja vetovoimainen valtion retkeilyalue, jossa alueen virkistyskäyttö, luonnonsuojelu ja luontomatkaillutoiminta yhdistyvät esimerkillisesti. Metsästyksen

			rauhoitusalue luontokeskuksen ja Seipiniemen ympäristöön. Metsien käsittely on mahdollista vain, jos metsikkö ei täytä boreaalisen luonnonmetsän kriteereitä. Vanhentunut kansallispuiston perustamisen myötä.
Idän Taiga -alueen luontomatkailusuunnitelma	2010		Luontomatkailuaktiiviteettien ja -yrittäjäyhteistyön kuvaus, tavoitteet ja toimintaohjelma vuoteen 2015 saakka. Vanhentunut.
Suunnitelma: MH / MT / ulkoinen			
Nimi	Hyväksymisvuosi	Kattaa suunnittelualueesta (%)	Suunnittelualueetta koskevat kirjaukset suunnitelmassa
Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelman välitarkastus 2011-2016	2011	8	Nata-arviointi, Hossa-Etelä-Kuusamo –matkailun painopistealue, kestävän luontomatkailun periaatteet. Virkistys- ja luontomatkailukäytön kehittämiseen liittyvä yhteistyön syventäminen nähdään tärkeänä, samoin matkailun kansainvälistymisen huomioiminen mm. suojelualueiden opastus- ja viestintäaineistojen tuottamisessa. Suojelualueiden toiminnan vaikuttavuuden arvioinnissa painotetaan talousvaikutusten ohella myös terveys- ja hyvinvointivaikutuksia.
Kainuun luonnonvarasuunnitelma 2015-2020	2015	92	Vesiluontotyyppien inventointi, NATA-arvioinnit, hoito- ja käyttösuunnitelman päivitys, vetovoimaisia muinaismuistokohteita, virkistyskäytön ja luontomatkailun painopistealue.
Hossan matkailualueen Master Plan 2015-25	2015		Hossan matkailualueen Master Plan -hankkeessa selvitettiin mahdollisuuksia yrittäjyyden kehittämiseen alueella, alueen tunnettavuuden lisäämiseen sekä yrittäjien, kunnan ja Metsähallituksen toiminnan koordinoitiin.
Hossan matkailustrategia	2001		Monipuolisena kohteena tunnettu matkailualue.
Hossan maankäytön yleissuunnitelma	2006		Metsähallituksen Luontopalvelut, retkeilyalue ja Hossan luontokeskus on huomattava vahvuus, matkailuelinkeinon kannattavuutta lisäävä sesongin laajentamisella ja ohjelmalveluja lisäämällä, retkeilyalue säilyttää nykyisen kaltaisen luonteensa, Seipiniemen alueen kehittäminen ohjelmalvelutoimintaan. Suunnitelma vanhentunut kansallispuiston perustamisen myötä.

Alueen asema osana toiminnallisia verkostoja/alueita

Hossan kansallispuisto on oleellinen osa Hossan alueen matkailussa. Hossa kuuluu osana Itä-Kainuun luontomatkailun kehittämisalueeseen sekä Kalevalapuiston toiminnalliseen kokonaisuuteen. Lisäksi Hossasta on yhteys Etelä-Kuusamon suojelukohteisiin ja läheiseen Kylmäluoman retkeilyalueeseen. Hossa on valtakunnallisesti tunnettu matkailukohde, jonka luontomatkailua kehitetään yhteistyössä kuntien, matkailuyrittäjien ja muiden sidosryhmien kanssa. Hossa on osa kansallispuistoverkostoa.

Perustietojen yhteenveto

Suunnittelualueen muodostaa 17.6.2017 perustettu Hossan kansallispuisto, joka on kokonaan Metsähallituksen hallinnoimaa aluetta. Suunnittelualueeseen sisältyvät Hossan ja Moilasenvaaran Natura-alueet on näin pääosin toteutettu luonnonsuojelulla.

Edellisen hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuminen

Osittain

Lisätietoja

Alueella oli v. 1979 perustettu ulkoilulain mukainen Hossan retkeilyalue, joka sijaitsi kokonaan Suomussalmen kunnassa ja joka lakkautettiin samalla, kun kansallispuisto perustettiin. Viimeisin hoito- ja käyttösuunnitelma tehtiin vuosille 2002-12. Sitä ryhdyttiin päivittämään vuosille 2015-29, mutta työ keskeytettiin, koska kansallispuistoesitys lähti liikkeelle. Julma-Ölkyn alue kuului Etelä-Kuusamon vanhojen metsien hks-suunnittelualueeseen. Suunnittelualueen maankäytön tilanne on aiempaan verrattuna muuttunut huomattavasti. Tavoite: "Hossa on valtakunnallisesti tunnettu ja vetovoimainen retkeilyalue" voidaan katsoa toteutuneeksi, sillä se valittiin vuoden retkikohteeksi vuonna 2011. Luontotyyppikartoituksia on tehty, metsätaloustoimenpiteitä on toteutettu esitetyillä periaatteilla, virkistyspalveluissa keskitytty palvelurakenteiden ylläpitoon, luontokeskuksen näytely uusittiin 2011, matkailun yrittäjäyhteistyö on tiivistynyt, kalanistutuksia on tehty pääosin esitetyllä tavalla.

2 Perustamistarkoitukset

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta
Selite	Lomakkeella esitetään suunnittelualueeseen kuuluvien suojelualueiden perustamistarkoitus sekä tiettyjen suunnittelualuetta koskevien kansainvälisten sopimusten tavoitteet. Perustamissäädöksessä tai suojeluohjelmassa määritelty suojelualan perustamistarkoitus on pohjana suunnittelualan keskeisten arvojen määrittelylle. Perustamistarkoitus vaikuttaa osaltaan myös suunnittelualan hoidon ja käytön päämäärien sekä kehittämistavoitteiden asettamiseen (ks. lomake 12, Tavoitteenasettelu).

Suunnittelualan tai sen osan nimi	Kohdetyyppi	Perustamissäädös, suojeluohjelma tai -sopimus	Alueen suojelutarkoitus
Hossan järvet	Rantojensuojeluohjelma (RSO)	Rantojensuojeluohjelma	Ohjelma-alueiden säilyttäminen rakentamattomina ja luonnontilaisina.
Hossan kansallispuisto	Kansallispuisto	Laki Hossan kansallispuistosta 296/2017	Ihmisen ja luonnon pitkäaikaisesta ja yhä jatkuvasta rinnakkaiselosta kertovan harju-, vaara- ja pienvesiluonnon eliöstön, geologisten ominaispiirteiden ja maiseman sekä siihen kuuluvien kulttuuristen kerrostumien suojelemiseksi ja hoitamiseksi sekä yleistä virkistys- ja retkeilykäyttöä ja luonnonharrastusta varten.

Yhteenveto
Suunnittelualan suojelu on toteutettu perustamalla se kansallispuistoksi vuonna 2017 (laki 296/2017). Suuri osa kansallispuiston alueesta on mukana rantojensuojeluohjelmassa. Edellä mainitun kansallisen suojeluohjelman lisäksi kansallispuisto kuuluu lähes kokonaan Natura 2000-verkostoon, jossa se sijoittuu kahdelle eri Natura-alueelle; Hossa (SAC) ja Moilasenvaara (SAC). Kansallispuisto on perustettu ihmisen ja luonnon pitkäaikaisesta ja yhä jatkuvasta rinnakkaiselosta kertovan harju-, vaara- ja pienvesiluonnon eliöstön, geologisten ominaispiirteiden ja maiseman sekä siihen kuuluvien kulttuuristen kerrostumien suojelemiseksi ja hoitamiseksi sekä yleistä virkistys- ja retkeilykäyttöä ja luonnonharrastusta varten. Rantojensuojeluohjelman tavoite on säilyttää ranta-alueet rakentamattomina ja luonnontilaisina.

3 Eloton luonto: vesistöt ja geologia

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualan geologiaa, geomorfologiaa ja veden laatua. Laatuluokka kuvaa pintavesien ekologista tilaa.

Vesistöt

Kuvaus alueen vesistöistä (järvet, syvyys, joet, valuma-alueet)

Hossan vesistöt kuuluvat Oulujärven vesistön latva-alueisiin. Hossan vedet laskevat Hossanjoen kautta Kiantajärveen ja edelleen Emäjoen kautta Oulujärveen. Vesistöt kattavat noin 12 % suunnittelualan pinta-alasta. Alueella on runsaasti järviä, lampia, lähteitä, pieniä jokia ja puroja. Harjuaalueella järvet ovat suurelta osin karuja kirkasvetisiä järviä. Moilasenvaaran Natura-alueella esiintyy humusjärviä.

Hossan vesistöt valuma-alueineen ovat verrattain luonnontilaisia. Merkittävin luonnontilaa heikentävä piirre vesistöissä on ollut alueen virtavesien uittoperkaus.

Hossan Natura-alue (F11200743) kuuluu vesienhoidon suojelualuekisteriin valittujen Natura 2000 –alueiden joukkoon sekä pinta- että pohjavesiin liittyvien suojeluarvojen vuoksi.

Oulujoen – Iijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa suunnittelualan vesimuodostumien ekologinen tila on arvioitu laajalti hyväksi tai erinomaiseksi.

Kuvaus alueen pohjavesistä

Kansallispuiston alueelle sijoittuvia pohjavesialueita ovat Peuronsärkän, Salakkoharjun, Nimettömänharjun, Valkealammenkankaan, Variskankaan, Hossankankaan, Ölkynkankaan sekä Ahvenisen pohjavesialueet. Kaikki suunnittelualan pohjavesialueet on luokiteltu 2 lk vedenhankintaan soveltuviksi alueiksi.

Kuvaus alueen meristä (tyypit, syvyys jne)

Vesialueiden ja pohjaveden nykyinen käyttö (väylät, kalankasvatus, pohjaveden otto jne)

Pinta-alat ja osuus alueesta			Pintavesien tila (% pinta-alasta)		Muuta	
Nimi	ha	%	Erinomainen/hyvä			
Järvet p-ala	1280,61	11,5	Tyydyttävä	0,0	☐	Koskiensuojelukohde
Joet p-ala	17,78	0,2	Välttäväh/huono	0,0	☐	Voimakkaasti muutettu vesistö
Merialueet p-ala	0,00	0,0	Ei tietoa	99,7	☐	Säännöstelty vesistö

Geologia

Kuvaus alueen geologiasta (kallioperä)

Hossan kallioperä on hyvin vanhaa, n. 2500-3100 miljoonaa vuotta sitten syntyneitä arkeista peruskalliota. Vallitsevina kivilajeina ovat gneissit ja migmatiitit. Suunnittelualueelle ulottuu Kiannanniemen, Saarikylän ja Selkosylän kautta vihreäkivivyöhykkeen juonne.

Hossan kallioperässä on murroslaaksoja ja siirroksia, jotka ovat syntyneet jo ennen jääkautta. Kansallispuiston pohjoisosassa oleva Somerjärvi ja sen pohjoispuolella sijaitseva Julma-Ölkyn rotkojärvi ovat muodostuneet samaan kalliomurtumalinjaan.

Kuvaus alueen geologiasta (maaperä ja geomorfologia)

Hossa kuuluu Kainuun–Koillismaan ylänköalueeseen. Suurin osa kansallispuistosta on 215–250 metriä merenpinnan yläpuolella. Korkein kohta Mieskallionvaara on 299 metriä merenpinnan yläpuolella ja lähes yhtä korkealle kohoaa Salausvaara. Korkeuseroa Hossanjärven pinnasta Mieskallionvaaran huipulle on 85 m. Harjualueella paikalliset korkeuserot ovat 10–30 metrin luokkaa.

Harjut muodostavat merkittävän osan kansallispuiston alasta. Hossan harjut ovat osa suurta saumamuodostumaa, joka on muodostunut vetäytyvän mannerjäätikön reunakielekkeiden väliin. Harjualueen maa-aines on lajittunutta hiekkaa ja soraa. Paksuimmat kerrostumat ovat yli 50 metrin paksuisia. Moreenimaita esiintyy lähinnä Moilasenvaaran alueella sekä vaaramailla 240 metrin yläpuolella ja alempana vaarojen itä- ja etelärinteillä. Moreeni on Hossassa yleensä varsin kivistä ja hiekkamoreenia on vain paikoin.

Hossan harjumuodostumat on kartoitettu ja kuvattu Kainuun ympäristökeskuksen maakunnallisessa harjuselvityksessä (13). Suurin ja korkein harjujakso alkaa Ala-Ölkyn eteläpäästä ja jatkuu Laukkujärven, Hakoharjun ja Huosiharjun kautta kaakkoon. Jatkonvaaran pohjoispäässä harjumuodostumaan yhtyy lounaasta toinen ja Hossanjärven länsirannalla lännestä tuleva kolmas harjujakso. Osa Hossan harjuista (mm. Huosiharju) ovat tunneliharjuja, joiden muodostuminen on alkanut tunnelissa mannerjään sisällä. Somerjoella esiintyy jääkauden sulamisvesien myötä Julma-Ölkyn ja Somerjoen kalliomurtumasta huuhtoutuneita sora- ja kivikenttiä. Hossassa esiintyy runsaasti viimeisten mannerjäälinsien sulamisesta syntyneitä suppamuodostumia. Suppien syvyydet vaihtelevat muutamasta metristä yli 50 metriin ja halkaisijat kymmenistä satoihin metreihin. Supan pohjalla on usein suo, lampi tai järvi. Suppalammet voivat olla erittäin syviä. Esimerkiksi Öllöri on 37 metriä ja Huosilampi 32 metriä syvä. Suurin osa kansallispuiston pienistä järvistä on suppalampia.

Muuta

☐	Valtakunnallisesti arvokas kalkkikallioalue
☐	Valtakunnallisesti arvokas moreenialue

4 Luontodirektiivin luontotyypit

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu
Sisältö	Lomakkeella kuvataan luontodirektiivin luontotyypit koko suunnittelualueella, luontotyyppien pinta-alat ja edustavuudet. Lomakkeella tarkastellaan myös suunnittelualan asemaa suojelualueverkostossa ja kytketyneisyyttä muihin verkoston kohteisiin.

Luontotyyppi	Prior	Inventoitu pinta-ala (ha)	Arvioitu pinta-ala (ha)	Kokonais-pinta-ala (ha)	Edustavuus		Erinomainen		Hyvä		Merkittävä		Ei merkittävä	
					Luokka	Syy	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
3110 - Karut kirkasvetiset järvet		1187,10	-410,80	776,30	A	Ei alentavia tekijöitä	928,90	78,2	138,04	11,6	120,16	10,1	0,00	0,0
3130 - Niukka-keskiravinteiset järvet		1,28	-1,28	0,00			1,28	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0
3160 - Humuspitoiset järvet ja lammet		83,23	585,00	668,23	A	Ei alentavia tekijöitä	21,46	25,8	60,84	73,1	0,93	1,1	0,00	0,0
3210 - Luonnontilaiset jokireitit			1454,00	1454,00	A	Ei alentavia tekijöitä								
3260 - Pikkujoet ja purot		18,13	2,50	20,63	A	Ei alentavia tekijöitä	9,75	53,8	5,09	28,1	3,28	18,1	0,00	0,0
6450 - Tulvaniityt		1,99	0,00	1,99	C	Kasvillisuustyyppien / habitaattien poikkeavuus	0,00	0,0	0,00	0,0	1,99	100,0	0,00	0,0
7110 - Keidassuot	P	7,65	0,00	7,65	C	Esiintymän koko tai muoto	0,00	0,0	5,23	68,4	2,41	31,6	0,00	0,0
7140 - Vaihettumissuot ja rantasuot		145,58	0,00	145,58	A	Ei alentavia tekijöitä	49,43	34,0	67,66	46,5	12,99	8,9	15,51	10,7
7160 - Lähteet ja lähdesuot		12,55	0,00	12,55	A	Ei alentavia tekijöitä	4,93	39,3	5,74	45,8	1,88	15,0	0,00	0,0
7230 - Letot		17,36	0,00	17,36	C	Kasvillisuustyyppien / habitaattien poikkeavuus	0,00	0,0	16,54	95,3	0,44	2,5	0,37	2,1
7310 - Aapasuot	P	928,95	0,00	928,95	B	Ei alentavia tekijöitä	163,49	17,6	600,90	64,7	136,42	14,7	28,14	3,0
8220 - Silikaattikalliot		11,24	0,00	11,24	A	Ei alentavia tekijöitä	11,24	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0
8230 - Kallioiden pioneerikasvillisuus		2,96	0,00	2,96	A	Ei alentavia tekijöitä	2,96	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0
9010 - Luonnonmetsät	P	5258,89	0,00	5258,89	A	Ei alentavia tekijöitä	803,13	15,3	2666,63	50,7	1745,92	33,2	43,21	0,8
9050 - Lehdot		0,17	0,00	0,17	C	Kasvillisuustyyppien / habitaattien poikkeavuus	0,00	0,0	0,17	100,0	0,00	0,0	0,00	0,0
9060 - Harjumetsät		319,91	2247,00	2566,91	B	Kasvillisuustyyppien / habitaattien poikkeavuus	0,00	0,0	0,00	0,0	319,91	100,0	0,00	0,0
91D0 - Puustoiset suot	P	1059,09	0,00	1059,09	A	Ei alentavia tekijöitä	198,15	18,7	562,88	53,1	250,31	23,6	47,75	4,5
91E0 - Tulvametsät	P	9,85	0,00	9,85	C	Ei alentavia tekijöitä	0,00	0,0	0,00	0,0	9,85	100,0	0,00	0,0

Luontotyyppi	Suhteellinen pinta-ala	Suojelu [luonnontila]		Yleis-arviointi	Suojelutaso ja kehityssuunta Suomessa	Keskeinen suojeluperuste tai -arvo	Suojelutavoite	Toimenpidetarve	Arvioijat	Arviointi-ajankohta
		Luokka	Syy							
3110 - Karut kirkasvetiset järvet	C	A		A	U1+	Naturan keskeinen suojeluperuste	Nykytila säilyy	Ei toimenpidetarpeita	Ilkka Immonen	21.03.2018
3130 - Niukka-keskiravinteiset järvet		A							Ilkka Immonen	21.03.2018
3160 - Humuspitoiset järvet ja lammet	C	A		B	U1+	Naturan keskeinen suojeluperuste	Nykytila säilyy	Ei toimenpidetarpeita	Ilkka Immonen	21.03.2018
3210 - Luonnontilaiset jokireitit	C	A		B	U1=	Naturan keskeinen suojeluperuste	Tila paranee	Edellyttää toimenpiteitä	Ilkka Immonen	21.03.2018
3260 - Pikkujoet ja purot	C	A		A	U2+	Naturan keskeinen suojeluperuste	Tila paranee	Edellyttää toimenpiteitä	Ilkka Immonen	21.03.2018
6450 - Tulvaniityt	C	A		C	U2-		Nykytila säilyy	Ei toimenpidetarpeita	Ilkka Immonen	21.03.2018
7110 - Keidassuot	C	A		C	U2-		Nykytila säilyy	Ei toimenpidetarpeita	Ilkka Immonen	21.03.2018
7140 - Vaihtumissuot ja rantasuot	C	A		B	U1-		Nykytila säilyy	Ei toimenpidetarpeita	Ilkka Immonen	21.03.2018
7160 - Lähteet ja lähdesuot	C	A		A	U2+	Naturan keskeinen suojeluperuste	Nykytila säilyy	Ei toimenpidetarpeita	Ilkka Immonen	21.03.2018
7230 - Letot	C	A		C	U1-		Nykytila säilyy	Ei toimenpidetarpeita	Ilkka Immonen	14.03.2018
7310 - Aapasuot	C	B		B	U1-	Naturan keskeinen suojeluperuste	Tila paranee	Edellyttää toimenpiteitä	Ilkka Immonen	21.03.2018
8220 - Silikaattikalliot	C	A		A	FV		Nykytila säilyy	Ei toimenpidetarpeita	Ilkka Immonen	21.03.2018
8230 - Kallioiden pioneerikasvillisuus	C	A		A	FV		Nykytila säilyy	Ei toimenpidetarpeita	Ilkka Immonen	21.03.2018
9010 - Luonnonmetsät	C	B		A	U1=	Naturan keskeinen suojeluperuste	Tila paranee	Edellyttää toimenpiteitä	Ilkka Immonen	21.03.2018
9050 - Lehdot	C	A		C	U1=		Nykytila säilyy	Ei toimenpidetarpeita	Ilkka Immonen	21.03.2018
9060 - Harjumetsät	C	A		B	U2-	Naturan keskeinen suojeluperuste	Nykytila säilyy	Ei toimenpidetarpeita	Ilkka Immonen	21.03.2018
91D0 - Puustoiset suot	C	B		B	U1-	Naturan keskeinen suojeluperuste	Tila paranee	Edellyttää toimenpiteitä	Ilkka Immonen	21.03.2018
91E0 - Tulvametsät	C	A		C	U2-		Nykytila säilyy	Ei toimenpidetarpeita	Ilkka Immonen	21.03.2018

Koko Natura-aluetta koskevat pinta-alatiedot		Luontotyyppi-inventointia koskevat pinta-alatiedot	
Luontodirektiivin luontotyypit yhteensä (ha)	9548,60	Luontodirektiivin luontotyypit yhteensä (ha)	8483,51
Muut luontotyypit yhteensä (ha)	1543,00	Inventoidut alueet, joilla ei ole Natura-luontotyyppiä (ha)	1887,61
Yhteensä (ha)	11091,60	Inventoimaton alue (ha)	720,48
Direktiiviluontotyyppien osuus (%)	86,1		
Lisätietoja			
<p>Suunnittelualueella tehdyt maastoinventoinnit ovat keskittyneet Hossan Natura-alueen osalta erityisesti luonnonmetsien kartoitukseen. Moilasenvaaran Natura-alueella maastoinventoinnit ovat olleet kattavammat käsittäen metsien lisäksi myös soiden ja vesistöjen kartoitukset. Merkittävimmät muutokset Natura-tietokannassa ilmoitettuihin Natura-luontotyyppien pinta-aloihin koskevat Hossan Natura-alueella luontotyyppiä Karut kirkasvetiset järvet, Humuspitoiset järvet ja lammet ja Harjumetsät. Puutteita luontotyyppitiedon laadussa on vielä etenkin Hossan Natura-alueen suo- ja sisävesien luontotyyppien osalta.</p>			
Yhteenveto ja kytkeytyneisyystarkastelu			
<p>Alue on Natura-alueverkostossa valtakunnallisesti merkittävä erityisesti mänty- ja kuusivaltaisten luonnonmetsien sekä sisävesien luontotyyppien suojelun kannalta. Alueella esiintyy merkittävästi myös harjumetsiä, aapasoiita ja puustoisia soita sekä lähteitä ja lähdesoiita ja silikaattikallioita.</p> <p>Metsien osalta suunnittelualue yhdessä lähialueen vanhojen metsien alueiden kanssa muodostaa laajimman yhtenäisen mäntyvaltaisten luonnonmetsien ydinalueen Kainuussa. Suunnittelualuetta ympäröivät metsäalueet ovat kattavasti käsitellyjä talousmetsiä, ja valtion metsätalouden maiden alue-ekologinen verkosto on suunnittelualueen ja viereisten Natura-alueiden välillä selvästi heikompi verrattuna Suomussalmen ja Kuhmon itäosien alue-ekologiseen verkostoon keskimäärin.</p> <p>Suoluontotyyppien kytkeytyneisyys on verrattain hyvä. Suunnittelualueen suot ovat pääosin luonnontilaisia. Viereisillä Natura-alueilla esiintyy laajoja luonnontilaisia aapasuokokonaisuuksia (mm. Vieremänsuon ja Paiselammen soidensuojelualueet) ja myös metsätalousalueella esiintyy laajoilta ojituksilta säästyneitä aapasuokokonaisuuksia huomattavasti enemmän kuin esim. Kainuun eteläisemmissä osissa.</p> <p>Suunnittelualueen vesistöt ovat uittoon perattuja reittivesiä lukuun ottamatta luonnontilaisia ja kytkeytyvät Perangan sekä Hossan Juntusrannan vesireitteihin.</p> <p>Alueella esiintyvistä silikaattikallioista Julma-Ölkyn kalliorotko on luokiteltu luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi (11).</p>			

Selitykset	
Edustavuus	A = A - Erinomainen edustavuus, B = B - Hyvä edustavuus, C = C - Merkittävä edustavuus, D = D - Merkityksetön edustavuus
Suhteellinen pinta-ala	A = A - $100 \geq p > 15$ %, B = B - $15 \geq p > 2$ %, C = C - $2 \geq p > 0$ %
Suojelu [luonnontila]	A = A - Erinomainen suojelu, B = B - Hyvä suojelu, C = C - Kohtalainen suojelu
Suojelutaso ja kehityssuunta Suomessa	FV = FV suotuisa, U1+ = U1+ epäsuotuisa-riittämätön, paraneva, U1= = U1= epäsuotuisa-riittämätön, vakaa, U1- = U1- epäsuotuisa-riittämätön, heikkenevä, U1x = U1x epäsuotuisa-riittämätön, tuntematon kehityssuunta, U2+ = U2+ epäsuotuisa-huono, paraneva, U2= = U2= epäsuotuisa-huono, vakaa, U2- = U2- epäsuotuisa-huono, heikkenevä, U2x = U2x epäsuotuisa-huono, tuntematon kehityssuunta, XX = XX tuntematon suojelutaso, -- = -- ei arvioitu (ko. luonnonmaantieteellisellä alueella)
Yleisarviointi	A = A - Erittäin tärkeä, B = B - Hyvin tärkeä, C = C - Merkittävä, - - - Ei arvioitu/tiedossa

5 Yhteenveto lajistosta

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu
Selite	Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualueen keskeisistä lajistoarvoista sekä tuoda esiin lajiston piirteitä, jotka on huomioitava alueen hoidon ja käytön suunnittelussa. Sama laji voi sisältyä useampaan luokitukseen: esimerkiksi useat uhanalaiset lajit ovat myös direktiivilajeja. Kaikissa lajiryhmissä yksikkönä on ryhmään kuuluvien, alueella esiintyvien lajien kpl-määrä. Tarkemmat tiedot lajeista esitetään liitteessä 2.
Luokitus	Lajien lukumäärä
Erityisesti suojeltavat lajit	6
Muut uhanalaiset lajit	21
Silmälläpidettävät lajit	33
Alueellisesti uhanalaiset lajit	
Lajit, joiden suojelemiseksi osoitetaan Natura-alueita (luontodirektiivin liite II)	3
Lajit, joiden suojelemiseksi osoitetaan Natura-alueita (lintudirektiivin liite I ja ns. Natura-linnut)	6
Lajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua, ja joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty (luontodirektiivin liite IV)	3
Vierasperäiset tai haitallisesti runsastuneet lajit	0
Yhteenveto ja verkostotarkastelu	
<p>Suunnittelualueella tehtyjen kattavien kääväkässelvitysten perusteella Hossan kansallispuistolla on huomattava merkitys vanhojen mänty- ja kuusivaltaisten metsien lahottajasienilajiston suojelun kannalta (12). Suunnittelualueelta on havaittu yhteensä 12 uhanalaiseksi ja 23 silmälläpidettäväksi luokiteltua kääväkäslajia. Uhanalaisten lajien uhanalaisuudet ovat v. 2010 arvioinnin mukaisia.</p> <p>Kansallispuiston alueella on tiedossa yksi asuttu liito-oravan reviiri.</p> <p>Lintulaskennoissa suunnittelualueelta on havaittu 61 lintulajia; näistä kahdeksan uhanalaiseksi ja seitsemän silmälläpidettäväksi luokiteltua lajia. Yli 90% laskennoissa havaituista linnuista oli metsälajeja. Suunnittelualueella on merkitystä vanhan metsän lintulajien sekä petolintujen suojelun kannalta.</p> <p>Suunnittelualueen lajistoon sisältyy useita erityisesti suojeltavia lajeja; kolme kääpäälajia, yksi jäkälälaji sekä kaksi lintulajia.</p> <p>Suunnittelualueella huonosti tunnettuja eliöryhmiä, joiden suojelun kannalta Hossan kansallispuisto voi olla merkittävä alue, ovat mm. vanhojen metsien hyönteislajisto sekä pohjaeläinlajisto.</p>	

6 Kulttuuriperintö		
Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu	
Selite	Kulttuuriperinnön nykytilakuvaus käsittää suunnittelualan maisema-arvojen sekä rakennusperinnön ja arkeologisten kohteiden kuvauksen. Kuvauksen tavoitteena on tunnistaa suunnittelualan keskeiset kulttuuriperintöarvot.	
Alueen kuvaus, maisema		
<p>Hossan maisemassa näkyy sekä jääkauden että monenlaisen ihmistoiminnan jäljet; Hossassa on liikuttu kauan. Alueella on merkkejä hyvin varhaisesta asutuksesta ja liikkumisesta. Vesireitit ovat olleet erittäin merkittäviä ja niitä pitkin on kuljettu Pohjanlahdelta Vienanmerelle ja päinvastoin läpi Hossan. Hossan alue on ollut asuttuna ainakin 6000 vuoden ajan, todennäköisesti tätäkin kauemmin.</p> <p>Hossa on valtakunnallisesti arvokas eräkulttuurimaisema (1). Maisema-alueiden päivitysinventoinnissa vuosina 2011-2013 Hossa on määritelty maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Puukkojärven suoniitty on maakunnallisesti arvokas perinnemaisema. Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavassa Julma-Ölkyn alue on merkitty maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi.</p>		
Alueen kuvaus, rakennusperintö ja arkeologia		
<p>Hossan kansallispuiston alueella on Museoviraston muinaisjäänösrekisterin mukaan 77 kohdetta, joista 40 on kiinteitä muinaisjäänöksiä ja 34 on muita arkeologisia kohteita. Rakennusperintökohteita kansallispuiston alueella on 24. Kohteista esitetään Kainuun maakuntakaavassa suojeltaviksi Jatkonsalmen kämppäkartanon rakennuksia ja Lounatkosken uittokämppää. Lounatkoski on luokiteltu myös valtion strategiseksi kiinteistövarallisuudeksi. Maakuntakaavaan esitetään myös Tolosenvirran kämppää. Maakuntakaavassa suojeltaviksi esitetään myös Hossan kolmea porokämppää: Kokalmus N, Kokalmus Korealahti ja Vanhan kentän porotalli.</p> <p>Vanhimmat alueelta löydetyt asuinpaikat ovat noin 10 000 vuotta vanhoja. Tunnetuin muinaismuistokohde on Väräkallion maalausten sarja, joka on Suomen suurimpia esihistoriallisia kalliomaalauksia.</p> <p>Hossan kansallispuiston alueelta on inventoitu sekä muinaisjäänöskohteita, uudempiä kulttuuriperintökohteita, vedenalaisia kulttuurikohteita että rakennusperintökohteita. Muinaisjäänösrekisterissä olevat kohteet on suojeltu Muinaismuistolalla (295/1963). Ajantasaiset tiedot alueen muinaisjäänöskannasta ja kohteiden tarkemmat tiedot löytyvät Museoviraston ylläpitämästä muinaisjäänösrekisteristä osoitteessa https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx > arkeologiset kohteet.</p>		
Kohteet		
Maisema		
Luokka	kpl	Nimi
Maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö	6	Lounatkosken, Tolosenvirran ja Jatkonsalmen kämppien pihapiirit: Hossan metsätyökämpät sijaitsevat historiallisesti merkittävän Perangan-Hossan vesireitin varrella. Ne edustavat alueen metsätyöperintöä ja Metsähallituksen omistamia, harvalukuisena säilyneitä kämppiä. Hossan maankäyttöhistoriaa kuvaavat myös porotaloudesta kertovat ja edelleen käytössä olevat kolme porotalia, Kokalmus N, Kokalmus Korealahti ja Vanha kenttä.
Maakunnallisesti merkittävä maisema	1	Puukkojärven suoniitty
Maakunnallisesti merkittävä maisema	1	Hossa
Muut arkeologiset kohteet		
Luokka	kpl	Nimi
Arkeologiset muut	1	Löytöpaikat: Pikku Lätäkön kivikautinen löytöpaikka

Arkeologiset kohteet, muinaisjäännösrekisteri		
Luokka	kpl	Nimi
Muinaismuisto muut	40	<p>Muinaisjäännösrekisteri</p> <p>Työ- ja valmistuspaikat: Alanne pyyntikuopat, Ala-Valkeainen kalastuspaikat, Huosiharju pyyntikuopat, Huosilampi pyyntikuopat, Iikoski tervahaudat, Iso Tolosenvirta tervahaudat, Kylmäkangas tervahaudat, Likolahti Hossa tervahaudat, Lipposenlampi pyyntikuopat, Lounatkapea tervahaudat, Nahkavirta tervahaudat, Peurokoski tervahaudat, Ryttilampi tervahaudat, Salakkolampi tervahaudat, Tuiranniemi tervahaudat, Valkealampi tervahaudat</p> <p>Asuinpaikat: Jatkosalmi kivikautinen asuinpaikka, Joukovirta kivikautinen asuinpaikka, Kokalmusniemi kivikautinen asuinpaikka, Kokalmusperä kivikautinen asuinpaikka, Kokalmuspuro kivikautinen asuinpaikka, Lipposenniemi kivikautinen asuinpaikka, Lipposenniemi 2 kivikautinen asuinpaikka, Lounatkoskensuu kivikautinen asuinpaikka, Muikkupuro kivikautinen asuinpaikka, Mykräniemi kivikautinen asuinpaikka, Nimettömänsalmi kivikautinen asuinpaikka, Nurmisaari kivikautinen asuinpaikka, Nurmiselkä 1 kivikautinen asuinpaikka, Nurmiselkä 3 kivikautinen asuinpaikka, Papintien suu kivikautinen asuinpaikka, Romppanen kivikautinen asuinpaikka, Torkonluieka kivikautinen asuinpaikka, Vanha kenttä historiallinen asuinpaikka, Virtajärvi 1 kivikautinen asuinpaikka</p> <p>Hautapaikat: Iso-Valkeainen, ajoittamaton hautapaikka</p> <p>Kivirakenteet: Kolmikanta, historiallinen rajamerkki</p> <p>Taide, muistomerkit Värikallio kivikautinen kalliomaalaus, Julma-Ölky kivikautinen kalliomaalaus</p> <p>Luononmuodostumat: Värikallionvaara ei ajoitusta</p> <p>Muu Alanteenvirta, määrittelemätön muinaisjäännösryhmä</p>
Muinaismuisto muut	34	<p>Kalastuspaikat: Iso-Valkeainen 1, Iso-Valkeainen 2, Iso-Valkeainen 3, Iso-Valkeainen 4, Iso-Valkeainen 5, Iso-Valkeainen 6, Iso-Valkeainen 7, Iso-Valkeainen 8, Iso-Valkeainen 9, Iso-Valkeainen 10, Iso-Valkeainen 11, Iso-Valkeainen 12, Iso-Valkeainen 13, Iso-Valkeainen 14, Iso-Valkeainen 15, Iso-Valkeainen 16, Iso-Valkeainen 17, Iso-Valkeainen 18, Iso-Valkeainen 19, Iso-Valkeainen 20, Iso-Valkeainen 21, Iso-Valkeainen 22, Iso-Valkeainen 23, Iso-Valkeainen 24, Iso-Valkeainen 25, Iso-Valkeainen 26, Kalapato, Keski-Valkeainen 1, Kalapato Keski-Valkeainen 4, Kalapato Keski-Valkeainen 5, Kalapato Keski-Valkeainen 6, Keski-Valkeainen 7</p> <p>Teollisuuskohteet: Pikku Tolosenvirta uittolaitteet</p> <p>Rajamerkit Salausvaaran historiallinen rajamerkki</p>
Maisema, lisätietoja		
Hossan kansallispuisto kuuluu Kainuun ja Kuusamon vaaramaa - maisemamaakuntaan Kainuun vaaraseutuun (1).		

Rakennusperintö, lisätietoja
<p>Hossan kansallispuiston alueella on maakuntakaavassa suojeltavaksi esitettyjen rakennusten lisäksi myös muita arvokkaita, edelleen käytössä olevia rakennuksia: Lounatkosken vesimylly on edustava esimerkki vanhasta hierinmyllyn rakenteesta. Osa autiotuvista on entisiä metsätyö- tai uittorakennuksia, kuten Laukkuniemen entinen kalasauna ja Kukkurin entinen uittokämpä. Kohteet ovat käytössä ja niitä hoidetaan niiden kulttuuri- ja käyttöhistoriaa kunnioittavalla tavalla.</p> <p>Hossan kansallispuiston perustamisen yhteydessä kunnostettiin seuraavia rakennusperintökohteita: Jatkonsalmen pääpirtti ja Teräväpää, Tolosenvirran kämpä ja Kokalmuksen kolme porotallia. Lounajan verkkovajalle rakennettiin suojakatos.</p>
Arkeologia, lisätietoja
<p>Arkeologinen perusinventointi alueella on tehty vuonna 2005 osayleiskaavaa varten. Vuosina 2009-2010 Hossassa tehtiin vedenalaisten kulttuuriperintökohteiden inventointi. Muinaismuistokohteiden inventointia on täydennetty kulttuuriperintökohteiden inventoinnilla vuonna 2012, jolloin inventoinnin teki arkeologi Oili Räihälä. Kansallispuiston arkeologisten kohteiden inventointeja on täydennetty kesällä 2017 BioBlitz-tapahtumassa.</p> <p>Kulttuuriperintökohteet on luokiteltu muinaisjäännösrekisteriin vietyihin kohteisiin ja muihin arkeologisiin kohteisiin. Muut arkeologiset kohteet ovat Metsähallituksen PAVE-tietokannassa olevia kohteita, joita ei ole viety muinaisjäännösrekisteriin. Muinaisjäännösrekisterin ja PAVEn kohdemäärät eivät täysin vastaa toisiaan, mm. koska muinaisjäännösrekisterissä on yhdistetty PAVEn erillisiä kohteita yhdeksi kohteeksi. Kohteiden nimeäminen perustuu PAVEn kohdenimiin.</p>
Paikalliskulttuuri
<p>Uudella ajalla Hossan kansallispuiston alue on ollut lähialueen talojen nautinta-alueita. Alueen poronhoito juontaa juurensa 1500-luvulta, jolloin saamelaiset hyödynsivät Hossaa. Hossa on tarjonnut lukuisten pienvesien ja pienmuotoisten, suojaisten harju- ja kangasmaisemien johdosta loistavat edellytykset eränkävynnin harjoittamiseen. Vesistöjä pitkin liikkuminen on ollut helppoa ja hiekkaperäistä maisemaa on ollut helppo muokata asumisen tarpeisiin. Alueella on harjoitettu niittytaloutta, metsästystä, kalastusta ja tervanpolttua. Niittytalouden aika kesti aina 1950-luvun alkupuolelle ja sen merkinä alueella on niittylatoja ja suovanpohjia. Tervaa poltettiin eniten 1800-luvun loppupuolella. Metsästyksestä kertovat erityisesti pyyntikuoppaketjut. Hossan järvissä ja lampien pohjissa on inventoituja jäänteitä menneisyyden kalastusvälineistä. Hossan ensimmäiset isommat metsänhakkuusavotat ovat jo 1900-luvun alusta mutta nykyään jäljellä olevat savotta- ja uittokämpät ovat vasta 1940- ja 50-luvuilta. Aiemmat kämpät näkyvät maisemassa vähitellen maatuvin kulttuuriperintökohteina. Puunottoon on liittynyt uitto ja sen tarvitsemat laitteet ja perkaukset. Niistä on jäljellä uittopatoja ja uittoon liittyviä kämppiä.</p>
Saamelaiskulttuuri

7A Luonnon virkistyskäyttö: retkeily ja luontomatkailu

Vastuuprosessi	Luonnon virkistyskäyttö
Selite	Nykyisestä luonnon virkistyskäytöstä kuvataan retkeilyn ja luontomatkailun toimintaympäristöä, suunnittelun alueen vetovoimaa ja merkitystä virkistyskäyttökohteena sekä nykyistä kysyntää, tarjontaa ja matkailun yhteistyötä. Kysyntätietoja ovat mm. tiedot käyntimääristä ja asiakastyytyvyydestä. Tarjonnalla tarkoitetaan retkeilyreittien, rakenteiden ja rakennelmien määrää, kapasiteettia ja kuntoa. Tavoitteena on analysoida palvelujen ja palveluketjujen toimivuutta asiakaslähtöisesti.

Toimintaympäristön kuvaus

Hossan retkeilyalue perustettiin vuonna 1979 ulkoilulain nojalla ja siitä lähtien aluetta on kehitetty pitkäjänteisesti luontoharrastajien käyttöön. Vuonna 2017 Hossasta tuli Suomi 100 -juhluvuoden kansallispuisto. Kansallispuistostatus on tuonut alueelle runsaasti näkyvyyttä ja sen käyntimäärät kaksinkertaistuivat avajaisvuonna verrattuna retkeilyalueen edellisen vuoden käyntimäärään. Palveluita kävijöille tuottavat Metsähallituksen Luontopalvelut, luontokeskuksen sopimusyrittäjät ja lähiympäristön yrittäjät.

Vetovoima ja merkitys

Hossan vetovoima on alueen kauniissa maisemissa, luonnonrauhassa, monipuolisissa harrastusmahdollisuuksissa, hyvissä maasto- ja muissa palveluissa sekä mielenkiintoisessa historiassa. Kansallispuisto on Kainuun suosituin Metsähallituksen hoidossa oleva luontokohde ja täten tärkeä etenkin pääasialliselle sijaintikunnalleen Suomussalmelle.

Kävijälaskentatiedot		Kävijälaskentakohteet		
Vuosi	Käyntimäärä	Tunnus	Nimi	Osuus pinta-alasta (%)
2017	123929	92822	Hossan kansallispuisto	
2018	101499			

Lisätietoja Hossan kansallispuiston käyntimäärät eivät ole suoraan verrannollisia entisen retkeilyalueen lukuihin. Kansallispuiston kävijälaskenta perustuu kävijälaskureihin.

Paikallistaloudelliset vaikutukset

Vuosi	Työllisyysvaikutus (htv)	Tulovaikutus (milj. €)	Lisätietoja
2018	68	6,10	Paikallistaloudelliset vaikutukset on laskettu kansallispuiston vuoden 2017 käyntimäärän ja vuosien 2017-2018 kävijätutkimuksen perusteella.

Kävijätutkimus

Kävijätutkimuksen nimi	Hossan kansallispuiston kävijätutkimus 2017-2018			Vuosi	2018
Kävijätyytyväisyys		Matkailijoiden osuus		Viipymä	
Kävijätyytyväisyysindeksi	4,224	Paikalliset kävijät (%)	7,0	Päiväkävijät (%)	29,0
Tyytyväisyys palveluihin	4,014	Kotimaiset matkailijat (%)	87,0	Yöpyjät (%)	71,0
Tyytyväisyys ympäristöön	4,378	Ulkomaalaiset matkailijat (%)	5,0	Päiväkävijät (h)	5
Odotusten täyttyminen	4,472			Yöpyjät (vrk)	3
Häiriötekijöiden kokeminen	4,555			Kävijävuorokaudet	239959

Polttopuun käyttö ja jäte				
Vuosi	2017	Vuosi	2017	
Sekajäte (m3)	3	Polttopuu (m3)	102	

Retkeilypalvelujen tarjonta										
Rakennus	Yhteensä (lkm)	Kapasiteetti (hlö)	Kunto (lkm)				Ylläpito (lkm)		Muualla kuin valtion alueella (lkm)	Lisätietoja
			Hyvä	Kesk.	Huono	Ei määrit.	MH	Muu		
Autiotupa	5	23		5			5			Kukkuri autiotupa; Laukkujärvi autiotupa; Lavajärvi autiotupa; Puukkojärvi autiotupa; Ala-Valkeinen autiotupa
Vuokratupa tai -kämpä	9	14	8	1			9			JATKONSALMI, PÄÄPIRTTI, savottakämpä; HOSSAARI, eräkämpä; TOLOSENVIRTA, lomamökki; JATKONSALMI, TERÄVÄPÄÄ, lomamökki; HIRVASTUPA, eräkämpä; PEURAPIRTTI eräkämpä; LOUNATKOSKI, eräkämpä; PIKKU-HOSSA, eräkämpä; HOSSANKI, eräkämpä
Rakennelma	Yhteensä (lkm)	Kapasiteetti (hlö)	Kunto (lkm)				Ylläpito (lkm)		Muualla kuin valtion alueella (lkm)	Lisätietoja
			Hyvä	Kesk.	Huono	Ei määrit.	MH	Muu		
Laavu	12	42	1	10	1		12			Kangaslampi laavu; Joukovirta laavu; Lipposensalmi laavu; Hakokoski laavu; Puukkojärvi laavu; Muikkupuro laavu; Kokalmus laavu; AlaÖlkky laavu; Lihapyörre laavu; Ölökynerän laavu; IsoSomero laavu; Syrjäsalmi laavu
Keittokatos	3	28	1	1	1		3			JATKONSALMI grillikatos; Värikallio taukokatos; likoski uimaranta keittokatos/liiteri/uimakopit
Tulentekopaikka	39	207	6	24	7	2	39			Suottajärvi tulentekopaikka; Pieni-Hossalaislampi tulentekopaikka; Suottavirta tulentekopaikka; Torkonluieka tulentekopaikka; Aittojärvi tulentekopaikka; Aittojoki tulentekopaikka; Lounaja tulentekopaikka; IsoHossalaislampi tulentekopaikka; UmpiValkeinen tulentekopaikka nro 3; UmpiValkeinen tulentekopaikka nro 1; UmpiValkeinen tulentekopaikka nro 2; Ala-Ölkky tulentekopaikka; Kirkasvetinen tulentekopaikka nro 1; Kirkasvetinen tulentekopaikka nro 2; Huosivirta

										tulentekopaikka; Jatkonjärvi tulentekopaikka nro 1; Jatkonjärvi tulentekopaikka nro 2; Jatkonjärvi tulentekopaikka nro 3; Jatkonjärvi tulentekopaikka nro 4; Jatkonjärvi tulentekopaikka nro 5; Kirkasvetinen tulentekopaikka nro 3; Pitkä-Hoilua tulentekopaikka nro 2; Kokalmus tulentekopaikka; Värikallio taukokatos ulkotulipaikka; Nimettömänkoski tulentekopaikka; Kattilalampi tulentekopaikka; Laukkujärvi autiotupa tulentekopaikka; Pitkä-Hoilua tulentekopaikka 1; likoski tulentekopaikka 2; Kukkuri autiotupa tulentekopaikka; PEURAPIRTTI
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Reitti	Yhteensä (km)	Esteetön (km)	Päällyste (km)	Ylläpito (km)		Muualla kuin valtion alueella (km)	Lisätietoja
				MH	Muu		
Kesäretkeilyreitti	88,1	1,7	30,1	85,4	2,6	0,0	Hakokosken hujaus; Huosiuksen huikonen; Julman Ölkyn polku; Keihäslampi - Huosiusjärven polku; Kokalmuksen kierros; Kokalmus - Laukkujärvi; Kylmäluoma-Hossa retkeilyreitti; Laukkujärven lenkki; Lehtovaara - Lipposensalmi; Lihapyörteen esteetön reitti; Lipposensalmi - Huosivirta; Muikkupuron mutka; Nimettömänkoski polku; Värikallion kaarros; Ölöknyn ylitys; Ölöknyn ähkäsy
Luontopolku	1,6		1,5	1,6			Hossan luontopolku
Pyöräilyreitti	62,5	0,6	33,0	62,5		0,0	Harjujen huikonen; Jatkon valkea; Kokalmuksen kierros; Sininen saavutus
Latu, perinteinen hiihtotapa	23,7		1,4	23,7			Alavalkeinen - Tolosenvirta latu; Luontokeskus - Värikallio latu; Siirtola latu
Veneilyreitti	0,0				0,0	0,0	JulmanÖlkyn vesiretkeilyreitti
Vesiretkeilyreitti	19,3			19,3		0,0	Iijärvi - Hossa vesiretkeilyreitti; JulmaÖlkky - Somer - Hossa vesiretkeilyreitti; Peranka-Hossa vesiretkeilyreitti
Moottorikelkkaura	11,3			11,3	0,0	0,0	Hossan ympyräreitti; Pajulampi - Taivalkosken raja moottorikelkkaura

Matkailun yhteistyön kuvaus

Kansallispuistoa toiminnassaan hyödyntävien matkailuyritysten kanssa solmitaan yhteistyösopimus, jonka tavoitteena on varmistaa luontomatkailun kestävyys sekä laadukas ja yhdenmukainen viestintä ja markkinointi koskien kansallispuistoa. Yksittäisten yritysten lisäksi matkailuyhteistyötä tehdään aktiivisesti alueen matkailuyhdistysten ja kuntien kanssa, ja myös maakunnan tasolla. Alueen matkailutavoitteita edistetään mm. yhteisillä kehittämishankkeilla yhteistyökumppaneiden kanssa.

Vuosi	2017	Yhteistyöyritysten lukumäärä	35	Yhteistyöyritysten suunnittelualueella palveleminen asiakkaiden lukumäärä		Yhteistyöyritysten tyytyväisyys palveluihin (asteikolla 1 = erittäin tyytymätön ... 5 = erittäin tyytyväinen)	3,770
-------	------	------------------------------	----	---	--	---	-------

Lisätietoja

Yrityspalautteen kautta on vaikea saada kokonaistietoa yritysten kansallispuistossa käyttämistä asiakasmääristä.

7B Luonnon virkistyskäyttö: opastusviestintä

Vastuuprosessi	Luonnon virkistyskäyttö
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualuetta koskevan opastusviestinnän keskeiset tunnusluvut sekä Metsähallituksen ja yhteistyökumppaneiden opastusviestinnän keinot. Opastusviestintää tehdään asiakaspalvelupisteissä, Luontoon.fi -sivuilla ja maastossa. Keinoja ovat mm. henkilöopastus, sähköisen ja painetun opastusmateriaalin tuottaminen ja maasto-opasteet.

Metsähallituksen opastusviestintä suunnittelualueella

Käynnit		Asiakastytyväisyys asiakaspalvelupisteissä		
Vuosi	Asiakaspalvelupisteissä (lkm)	Asiakaspalvelupiste	Vuosi	Asiakastytyväisyys (asteikolla 1=erittäin tyytymätön - 5=erittäin tyytyväinen)
2014	39776	Hossan luontokeskuksen asiakastutkimus 2005	2005	4,4
2015	42710			
2016	46076			
2017	98833			
2018	83010			

Käynnit		Asiakkaita opastetuissa ryhmissä		
Vuosi	Luontoon.fi-sivuilla käynnit	Vuosi	Asiakaspalvelupisteissä (lkm)	Maastossa (lkm)
2017	352090	2018	1440	18

Lisätietoja
Luontokeskus on yrittäjävetoinen ja myös retkeilyopastus ostetaan. Alueen markkinointia tehdään yhdessä alueen yrittäjien ja heidän yhdistyksensä kanssa kustannukset jakaen. Kansallispuisto näkyy yhteistyötahojen viestinnässä hyvin.

Opastusviestinnän keinot suunnittelualueella	Ajantasainen (lkm)	Uusittava 5 –vuotta (lkm)	Uusittava heti (lkm)	Yhteensä (lkm)
Asiakaspalvelupisteet	0	0	0	0
Opastuspisteet	0	0	0	0
Luontoon.fi-sivut	1	0	0	1
Maasto-opasteet	7	0	0	7
Luontopolut	1	0	0	1
Esitteet ja muu painomateriaali	3	0	1	4
Luontomatkaileusunnitelma	☐	☐	☐	

Lisätietoja
Luontopolulla 10 kpl opastaulua/opastauluryhmää (uusittu 2017). Erillistä luontomatkaileusunnitelmaa ei tehdä yksittäisille puistoille.

8 Erätalous			
Vastuuprosessi	Erä		
Selite	Lomakkeessa esitetään erätalouden nykykäytännöt ja sopimus- sekä lupatilanne. Metsästyksen osalta kenttään on kirjattu nykyinen tilanne ja sopimusten voimassaoloaika. Lomakkeen tarkoituksena on antaa riittävät tiedot siihen, että alueen käyttöarvoa näiden toimintojen osalta voidaan arvioida.		
Metsästys			
Kuvaus alueen metsästyskäytöstä			
<p>Laissa Hossan kansallispuistosta määritetään alueen metsästyskäyttö seuraavasti: Hossan kansallispuistossa on niillä, joiden kotipaikka on metsästyslain (615/1993) 8 §:ssä tarkoitettussa kunnassa, oikeus luonnonsuojelulain 13 §:n estämättä metsästä kotikunnassaan kansallispuiston alueella. Kansallispuistossa toimivan paliskunnan osakkailla sekä Suomen riistakeskuksen tähän tarkoitukseen erikseen nimeämällä henkilöllä on kuitenkin kotikunnasta riippumatta oikeus luonnonsuojelulain 15 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun riistaeläinlajien yksilöiden luvanvaraiseen poistamiseen. Kuusamon yhteismetsän osakaskunnalla on lisäksi oikeus metsästä hirveä Kuusamon kunnassa sijaitsevilla kansallispuistoon kuuluvilla alueilla. Sen lisäksi, mitä 3 §:n 3 momentissa säädetään, hirveä saavat metsästä jäsenet sellaisissa metsästysyhdistyksissä, joiden metsästysalueet rajautuvat kansallispuistoon ja jotka ovat olleet rekisteröityneinä tämän lain tullessa voimaan.</p>			
Arvio alueen riistakannasta			
<p>Hossan kansallispuiston alue on pääosin karua männikkökangasta, joten riistakannat eivät ole mitenkään runsaat. Metsokanta lienee samalla tasolla ympäröivien alueiden kanssa ja teeri-, pyy- ja riekkokannat hieman alhaisemmalla tasolla. Jänis- ja hirvikannat ovat myös harvalukuisemmat kuin ympäröivillä metsätalousalueilla. Lintu- ja jäniskannoissa on suurta vuosittaista kannanvaihtelua. Suurpedoista ahma ja ilves ovat runsastuneet alueella viime vuosina.</p>			
Arvio metsästyspainesta alueella	☐	Suuri	☒ Kesinkertainen ☐ Pieni
Tarkennus			
Metsästyspainesta ei ole tehty tutkimusta eikä selvitystä. Nykymuotoinen metsästyskäytäntö oli Hossan kansallispuiston alueella ensimmäisen kerran käytössä syksyllä 2017.			

Metsästyslain 8§ aluetta (kunnan asukkailla vapaa metsästysoikeus)	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja
Metsästyslain 8§ aluetta (kunnan asukkailla vapaa metsästysoikeus)	11091,60	Kuusamon alue 724,5 ha, Suomussalmen alue 10191,7 ha, Taivalkosken alue 183,93 ha
Yleistä vesialuetta (metsästysoikeus ML 7 § mukaisesti)	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja
Yleiset vesialueet (metsästysoikeus metsästyslain 7§ mukaisesti)	0,00	
Metsästys maanomistajan luvalla (MH:n hallinnoimat alueet)	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja
Metsähallituksen pienriistan metsästysalue	0,00	Pienriistan metsästys ei ole sallittu Hossan kansallispuistossa Metsähallituksen luvalla.
Metsähallituksen hirvieläimen metsästysalue	9098,79	Hirven metsästys on sallittu Hossan kansallispuistosta annetun lain ehtojen mukaisesti Suomussalmen (maa-ala 8973,6 ha) ja Taivalkosken (maa-ala 125,19 ha) kuntien puoleisilla puistoon kuuluvilla alueilla Metsähallituksen luvalla sekä Kuusamon kaupungin puoleisilla osilla (maa-ala 724 ha) metsästysvuokrasopimuksella.
Metsähallituksen pienriistan sopimusmetsästysalue	0,00	
Metsähallituksen hirvieläimen sopimusmetsästysalue	724,00	Kuusamon puoleinen alue
Metsästyskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja
Metsähallituksen hallinnoima metsästyskäytön ulkopuolinen alue	0,00	
Metsähallituksen hallinnoiman alueen paikalliset/ajalliset rajoitukset	10359,70	Hirveä saavat metsästäjä jäsenet sellaisissa metsästysyhdistyksissä, joiden metsästysalueet rajautuvat kansallispuistoon ja jotka ovat olleet rekisteröityneinä perustamislain tullessa voimaan.
YSA -alueiden metsästyskieltoalueet		

Metsästys maanomistajan luvalla yksityismailla ja YSA-alueilla

Suunnittelualueella ei ole yksityismaita.

Kalastus

Vesistön tila kalaston kannalta

Hossan vesistöt valuma-alueineen ovat suhteellisen luonnontilaisia ja niiden fysikaalis-kemiallinen vedenlaatu on hyvä. Merkittävin vesistöjen luonnontilaa heikentävä tekijä on ollut alueen virtavesien uittoperkaus. Perkauksista huolimatta osassa alueen virtavesistä on taimenen ja harjuksen lisääntymiseen soveltuvia kutupaikkoja. Kalaston ja kalastuksen näkökulmasta Hossan vedet tarjoavat useille kalalajeille poikkeuksellisen hyvät elin- ja kasvuolosuhteet. Hyvän vedenlaadun lisäksi erityisesti monipuolinen ja runsas kalojen ravintotilanne (mm. järvikatka, kymmeniikki, muikku) mahdollistaa kalojen hyvän kasvun ja vesipinta-alaan suhteutettuna poikkeuksellisen korkean biomassan tuoton.

Kalavesien toteutuneet hoitotoimet

Kalavesien hoitoa on tehty lähinnä kalastusjärjestelyiden ja kalanistutusten muodossa.

Kuvaus alueen kalastuskäytöstä ja sen merkityksestä

Kalastuksesta säädetään varsin yksityiskohtaisesti Hossan kansallispuistosta annetussa laissa.

Yleiskalastusoikeuksin tapahtuva onkiminen, pilkkiminen ja kalastaminen kalastonhoitomaksun viehekalastusoikeudella on pääosin sallittu puiston järvi- ja lampivesillä. Metsähallituksen vapalupa "5502 Hossa" vaaditaan kalastettaessa vieheellä Kirkasvetisessä, Pitkä-Hoilua-Kokalmuksessa, Iso-, Keski-, Ala- ja Umpi-Valkeaisessa sekä kansallispuiston virtavesissä. Lupa-alueeseen kuuluu vesiä myös kansallispuiston ulkopuolelta (Hossanjoki ja kirjolohilammet).

Vapaa-ajan pyydyskalastusta seisovilla pyydyksillä voi harjoittaa Metsähallituksen pyydyskalastusluvalla Suomussalmi 5001. Pyydyslupavesiksi on kansallispuistosta annetussa laissa määritelty Iso- ja Pikku-Kukkuri, Iso Syrjäjärvi, Aittojärvi, Talasjärvi, Puukkojärvi, Syvä Suottajärvi, Matala Suottajärvi ja Saari-Hoilua.

Nuotanveto on lain mukaan sallittu Aittojärvessä kalaston hoitamiseksi ja pyyntitavan esittelemiseksi yleisölle. Nuotanvetoon tarvitaan Metsähallituksen lupa.

Hossa on Kainuun suosituin Metsähallituksen virkistyskalastuskohde sekä myös valtakunnallisesti merkittävä kalastuskohde. Pyydyskalastuksella on paikallista merkitystä lähinnä alueen asukkaille.

Arvio kalastuspaineesta alueella

Suuri

Keskinkertainen

Pieni

Tarkennus

Kalastuspaine on suuri poikaistutuksin hoidetuissa vesissä, muissa keskinkertainen tai pieni.

Alueella on

Kaupallista kalastusta

Kalastusopastustoimintaa

Yleiskalastusoikeuteen perustuva pilkkiminen, onkiminen ja viehekalastus

Kielletty

Sallittu osittain

Lisätieto

Yleiskalastusoikeuksia on rajoitettu Lapin Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksellä Kirkasvetisessä, Iso-, Keski- ja Ala- Valkeaisessa, Pitkä-Hoilua - Kokalmuksessa ja Umpi-Valkeaisessa. Rajoituspäätös on voimassa vuoden 2020 loppuun saakka. Kansallispuistosta annetussa laissa määrätään, että vuoden 2020 jälkeen yleiskalastusoikeuksien kieltoa voidaan hakea vain Umpi- ja Iso-Valkeaisen järviin.

Alueella on satunnaista kalastusopastustoimintaa.

Yleiset vesialueet (kalastuslaki)	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja
Yleiset vesialueet (kalastuslaki)	0,00	
Kalastus maanomistajan luvalla (MH:n hallinnoimat alueet)	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja
Metsähallituksen lupakalastusalueita	700,56	Pyydyslupa-vesien pinta-ala 297,3 ha ja vapalupa-alueen pinta-ala 403,26 ha
Metsähallituksen vuokra-alueita	0,00	
Kalastuskäytön ulkopuolella tai rajoitetussa käytössä	MH:n hallinnoimat alueet (ha)	Lisätietoja
YSA -alueiden kalastuskieltoalueet	0,00	
Kalastusrajoitukset		
Paikalliset erityisoikeudet	0,00	
Metsähallituksen hallinnoima kalastuskäytön ulkopuolella oleva alue	0,00	
Kalasto		
Seuraavat kalalajit esiintyvät alueella: ahven, hauki, made, muikku, siika, harjus, taimen, kymmeniipiikki, mutu, kiiski, kivisimppu, kirjoeväsimppu ja särkikaloista särki, seipi ja salakka. Alueeseen rajautuvissa vesissä (mahdollisesti satunnaisesti myös puistossa reittivesillä) esiintyvät myös säyne ja kuha sekä edellisten lisäksi (ennen kansallispuiston perustamista) istutettuina kirjolohi, järvilohi ja puronieriä. Lajisto vaihtelee vesistöittäin ja laajin lajikirjo on suurimmissa reittivesissä, kun taas osassa alueen umpilammista ja virtavesistä lajeja esiintyy vain muutamia. Kalataloudellisesti mielenkiintoisista lajeista alueella on luontaisesti lisääntyvät ja elinvoimaiset ahven-, muikku-, hauki- ja siikakannat.		
Istutukset		
Alueen yleiskalastuskiellossa oleviin vesiin istutetaan säännöllisesti taimenen ja harjuksen poikasia.		
Virkistyskalastuskäytössä olleisiin järviin on istutettu jo kymmeniä vuosia säännöllisesti taimenen ja harjuksen poikasia sekä satunnaisemmin järvilohen poikasia. Poikasistutukset ovat tuottaneet erinomaisen hyvää tulosta ja niiden ansiosta erityisesti Umpi- ja Iso-Valkeaisessa sekä Pitkä-Hoilua - Kokalmuksessa on kalastuksellisesti kiinnostava lohikalakanta. Osassa alueen puroissa esiintyy ns. purotaimenta ja vesireittien useissa koskissa harjusta. Aikaisemmin alueen järviin ja lampiin on istutettu myös kirjolohta.		

9 Tutkimus

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu ja alueiden hallinta				
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen nykyinen tutkimuskäyttö ja mahdolliset tutkimuskoealat ja muut vastaavat, jotka tulee huomioida suunnittelussa. Tutkimus sisältää myös esimerkiksi pitkäaikaiset ympäristön tilan seurannat. Mikäli alueella ei ole tutkimuskäyttöä, se todetaan lomakkeella.				
Alueella tehty tutkimus					
Hossan kansallispuiston alueella on tehty paljon erilaisia perusselvityksiä alueen luonnosta ja kulttuuriperinnöstä mm. Metsähallituksen omana työnä.					
Metsähallitus on tehnyt Hossan retkeilyalueella kävijätutkimuksia vuonna 2007 ja 2011-12. Ensimmäisen kansallispuistoa koskevan kävijätutkimuksen kyselyt tehtiin kesällä 2017 ja talvella 2018. Tutkimus valmistui vuonna 2018.					
Nykyinen tutkimuskäyttö ja sen merkitys					
Säännöllisin väliajoin toistettavien tutkimusten, kuten kansallispuiston kävijätutkimuksen, toteuttamisessa tehdään usein yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa.					
Tutkimustahot					
Yliopistot, ammattikorkeakoulut, Metsähallitus					
☐	Alue kuuluu luonnonhoidon seurantaverkoston	☐	Alueella on koealoja	☐	Alue kuuluu ennallistamisen seurantaverkoston
Lisätietoja					

10 Muu luonnonvarojen käyttö, rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta			
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen luonnonvarojen käyttö (pl. riista- ja kalakannat) sekä alueen kiinteistöihin (lähinnä valtion maalla) kohdistuvat rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset. Lomakkeen tarkoituksena on antaa kuva suunnittelualueelle kohdistuvista, luonnonvarojen käyttöön, rasitteisiin, käyttöoikeuksiin ja sopimuksiin liittyvistä maankäytön paineista.			
Marjastus ja sienestys				
Sallittu				
Lisätieto				
Marjastus ja sienestys on sallittu jokamiehenoikeudella.				
Luontaiselinkeinot (muut, sis. metsästys/kalastus/marjastus elinkeinona)				
Kuvaus				
Alueella ei harjoiteta luontaiselinkeinoja (porotaloutta lukuun ottamatta).				
Kaivostoiminta ja valtaukset kuvaus				
Kansallispuiston alueelle ei kohdistu tällä hetkellä kaivosvaltauksia tai malminetsintäalueita.				
Kaivostyyppi	lkm	Osuus alueesta (%)	Pinta-ala (ha)	Kaivoskivennäiset
Muu käyttö		Kuvaus		
Maa-ainesten otto	Kielletty			
Polttopuun otto	Kielletty	Polttopuun otto kansallispuiston alueelta on kielletty. Tulenteko on sallittu ainoastaan tähän tarkoitukseen osoitetuilla paikoilla, jotka ovat myös polttopuuhuollon piirissä.		
Keräilytalous (jäkälät, varvut, ym.)	Kielletty			
Muu käyttö	Sallittu Metsähallituksen luvalla	Veneiden säilytys on sallittu eräiden järvien rannalla Metsähallituksen luvalla (Aittojärvi, Pitkä-Hoilua, Iso-Valkeainen, Saari-Hoilua).		
Metsätalous				
Metsähallituksen alueet	Ei metsätaloustaloutta			
Mt-käytössä (ha)	0,00	Raj. käytössä (ha)		
Rajoitusten kuvaus				
Yksityinen maa				
Mt-käytössä (ha)		Raj. käytössä (ha)		
Rajoitusten kuvaus				

Sopimukset, käyttöoikeudet ja rasitteet			
Tyyppi	Lkm	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Poronhoitoon liittyvä alue	3	0,0	Poroalue sop. nro 28679
Johdinalue		0,0	Johdinalue, sop. nro 3242
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite		0,0	luontomatkailun yhteistyösopimuksia
Liike-/asuntoalue	1	0,0	Liikealue Julma-Ölkky, sop. nro 35847
Muu vuokraus/käyttöoikeus/rasite	1	0,0	Metsästysalue, Kuusamo, sop. nro 7734

10B Poronhoito

Vastuuprosessi Alueiden hallinta

Selite Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen poronhoidon tilanne

Poronhoidon nykytilan kuvaus

Kansallispuiston alueella on pitkät perinteet poronhoidolla. Aiemmasta poronhoidosta kertovat mm. kulttuuriperinnöltään arvokkaat Honkavaaran poroitakokonaisuus sekä alueella olevat porotallit. Kansallispuisto on kokonaisuudessaan poronhoitoalueella ja sijoittuu Hossa-Irniin paliskunnan alueelle. Kansallispuistolla on tärkeä merkitys porojen laidun- ja vasoma-alueina. Tällä hetkellä kansallispuiston alueella on sopimus kolmesta erotusaitapaikasta: Laukkujärvi (Ahveninen), Variskangas ja Valkeainen.

Paliskunta	Suunnittelualueesta kuuluu paliskuntaan (%)	Paliskunnan pinta-alasta suunnittelualueella (%)	Paliskunnan suurin sallittu poromäärä	Talvi- ja kesälaidunten kunto
Hossa Irni	100,0	3,7	3000	
Rakenteet	Porokämpät 0	Erotusaitaukset 3	Muut rakenteet 4	

Saamelainen poronhoito

KESKEISET ARVOT JA UHKAT

11 Keskeiset suojelu- ja käyttöarvot sekä uhat

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta; prosessien yhteistyö arvojen määrittelyssä on tärkeää
Selite	Lomakkeella kuvataan suunnittelualueen keskeiset luonto-, kulttuuriperintö- ja käyttöarvot. Suunnittelualueen keskeisten arvojen määrittely tehdään nykytilan kuvauksen pohjalta ottaen huomioon alueen perustamistarkoitukset sekä luonnonsuojelulain ja muiden aluetta koskevien säädösten yleiset tavoitteet. Arvojen määrittely on hoito- ja käyttösuunnitelman tärkeimpiä kohtia, sillä suunnitelman päämäärät ja tavoitteet kohdistuvat suunnittelualueen keskeisten arvojen säilyttämiseen ja parantamiseen.

Arvoluokka	Arvotyyppi	Arvon kuvaus	Uhkakuvaus	Uhkaluokka	Merkittävyys	Uhkan kesto	Kohdistuminen	Laajuus	
Luontoarvot	Luontodirektiivin luontotyytit ja lajit	Luonnonmetsät: Hossa on luonnonsuojeluverkostossa valtakunnallisesti merkittävä ja Kainuun oloihin huomattavan laaja-alainen luonnonsuojelumuoto. Lakkautetun retkeilyalueen alueella esiintyy laajalti karuja mäntyvaltaisia luonnonmetsiä. Verrattuna entiseen retkeilyalueeseen Moilasenvaaran alueella on suhteessa enemmän kuusi- ja kyyhkymäntyvaltaisia luonnonmetsiä, jotka ovat puustoltaan erikoisen vanhoja ja lahoppuujatkumoltaan edustavia. Kääpäselytyksissä on havaittu huomattavat määrät silmälläpidettävien, uhanalaisien ja erityisesti suojeltavien kääpälajien havaintoja, mikä alleviivaa alueen luonnonmetsien arvoa. Pienvesien luontotyytit muodostavat Natura-verkostossa maa- ja valtakunnallisesti merkittävän kokonaisuuden. Kainuun luonnonsuojelullisesti arvokkaiden	Laidunnus (ml. poro)	A04.02 - Laidunnus (niityt ja luonnonympäristöt)	Vähäinen merkitys/vaikutus	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	75-100%	
			Mahd. vaikuttaa		Sidosryhmäyhteistyö				
			Luontotyytin edustavuus on heikentynyt ja määrä pienentynyt aiemman metsätaloustoiminnan vuoksi	B02 - Metsänhoito ja sen vaikutukset yleisesti (metsien ikärakenteen muuttuminen tasaikäiseksi ja -rakenteiseksi)	Vähäinen merkitys/vaikutus	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75-100%	
			Mahd. vaikuttaa		Kyllä, Metsähallituksen luonnonsuojelusuunnitelma (alue-ekologinen verkosto), yhteistyö				
			Lisääntynyt matkailu- ja virkistyskäyttö voi aiheuttaa liiallista kulumista herkille luontotyypeille (harjumetsät, kallioluontotyyppi)	G05.01 - Tallaaminen, kuluminen, liikakäyttö	Vähäinen merkitys/vaikutus	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%	
			Mahd. vaikuttaa		Kyllä. Kestävyyden seuranta, kävijöiden ohjaus, reittisuunnittelu				
Soiden ojitukset			J02.01 - Maantäyttö ja -kuivatus (ml. ojitus)	Maantäyttö ja -kuivatus (ml. ojitus)	Kohtalainen merkitys/vaikutus	Aiempi käyttö	Sisäpuolella	<25%	
			Mahd. vaikuttaa						
			Kyllä, ennallistaminen						

	<p>pienvesien inventoinnissa (Rajamäki & Saastamoinen 1994) suunnittelualueelta on arvotettu maakunnan arvokaimpien pienvesien joukkoon Aittojoki ja Aittojärvi ympäröivine pienvesineen.</p> <p>Harjumetsät: suunnittelualueen läpäisee laaja saumamuodostuma, johon kuuluu harjuselänteitä ja deltamaisia hiekkakankaita. Kainuussa tehdyn harjuselvityksen yhteydessä (Karinkanta 1999) suunnittelualueelta on valtakunnallisesti arvokkaaksi harjualueeksi arvioitu Valkeaisenkankaan - Puukkojärven, Pitkä-Hoiluan, Saari-Hoiluan sekä Huosiusjärven harjualueet ja alueellisesti arvokkaaksi Iso-Kukkurin ja Lavajärven, Iso-Syrjäjärven - Joukojärven, Virtajärven ja Lounajan sekä Huosiusjärven - Hossan harjualueet.</p> <p>Suoluontotyyppien osalta kansallispuiston pinta-alasta noin viidennes on aapasointa ja puustoisia soita, jotka luonnontilaltaan edustavina täydentävät omalta osaltaan Kainuun soidensuojeluverkostoa. Lähteiden, lähdesoiden ja lähdevaikutteisten suotyyppien osuus on huomattava ja suunnittelualue muodostaa Natura-verkostossa valtakunnallisesti merkittävän alueen lähteiden ja lähdesoiden suojelun kannalta.</p> <p>Hossassa esiintyviä luontodirektiivin lajeja ovat liitorava, saukko ja jättisukeltaja.</p>	Virtavesien uittoperkaukset	J02.03 - Kanavat ja vesiuomien muuttaminen	Kohtalainen merkitys/vaikutus	Aiempi käyttö	Sisäpuolella	<25%
			Mahd. vaikuttaa				
			Kyllä, ennallistaminen				
Uhanalaiset eläin- ja kasvilajit	Suunnittelualueella tehtyjen kattavien kääväkasselvitysten perusteella Hossan kansallispuistolla on huomattava merkitys vanhojen mänty- ja	Elinympäristöjen muuttuminen aiemman metsätaloustoiminnan myötä on vähentänyt alueen lajiston kirjoa ja monimuotoisuutta.	B02 - Metsänhoito ja sen vaikutukset yleisesti (metsien ikärakenteen muuttuminen)	Vähäinen merkitys/vaikutus	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75-100%

		<p>kuusivaltaisten metsien lahottajasienilajiston suojelun kannalta. Suunnittelualueelta on havaittu yhteensä 12 uhanalaiseksi ja 23 silmälläpidettäväksi luokiteltua kääväkääslajia.</p> <p>Kansallispuiston alueella on tiedossa yksi asuttu liito-oravan reviiri.</p> <p>Lintulaskennoissa suunnittelualueelta on havaittu 61 lintulajia; näistä kahdeksan uhanalaiseksi ja seitsemän silmälläpidettäväksi luokiteltua lajia. Yli 90 % laskennoissa havaituista linnuista oli metsälajeja. Suunnittelualueella on merkitystä vanhan metsän lintulajien sekä petolintujen suojelun kannalta.</p> <p>Suunnittelualueen lajistoon sisältyy useita erityisesti suojeltavia lajeja; kolme kääpäälajia, yksi jäkälälaji sekä kaksi lintulajia.</p> <p>Suunnittelualueella huonosti tunnettuja eliöryhmiä, joiden suojelun kannalta Hossan kansallispuisto voi olla merkittävä alue, ovat mm. vanhojen metsien hyönteislajisto sekä pohjaeläinlajisto.</p>		<p>tasaikäiseksi ja -rakenteiseksi)</p> <p>Mahd. vaikuttaa</p> <p>Kyllä, Metsähallituksen luonnonvarasuunnitelma, metsätalousalueen lajistonsuojelutoimet</p>					
Kulttuuriarvot	Luonnon- ja kulttuurimaisemat	<p>Hossan maisemat liittyvät hyvin olennaisesti kaikkeen retkeily- ja virkistystoimintaan. Laaja ja yhtenäinen luonnonmetsämaisema takaa vakaat olosuhteet vanhojen metsien eliölajiston säilymisen kannalta.</p> <p>Hossa on harvoja alueita, joissa on vielä nähtävissä menneiden metsäpalojen luoma vaihtelu metsien ikärakenteeseen sekä metsikkö- että maisematasolla.</p> <p>Hossan maisemahistoriassa näkyy ihmisen ja luonnon</p>	<p>Kansallispuistoon rajoittuvien metsätalousalueiden metsänkäsittelyllä on maisemavaikutuksia myös puiston sisällä.</p>	<p>B02 - Metsänhoito ja sen vaikutukset yleisesti (metsien ikärakenteen muuttuminen tasaikäiseksi ja -rakenteiseksi)</p> <p>Mahd. vaikuttaa</p> <p>Kyllä, edunvalvonta, Metsähallituksen sisäinen yhteistyö</p>	<p>Kohtalainen merkitys/vaik</p>	<p>Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö</p>	<p>Ulkopuolella</p>	<p>50-75%</p>	
		<p>Maisemat muuttuvat. Rakennusperintökohteen välittömässä ympäristössä tapahtuvat toimenpiteet vaativat erillistä suunnittelua.</p>	<p>K02 - Elollisen luonnon luontaiset muutosprosessit</p> <p>Mahd. vaikuttaa</p> <p>Kyllä, hoitotoimenpiteet</p>	<p>Kohtalainen merkitys/vaik</p>	<p>Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö</p>	<p>Sisäpuolella</p>	<p>25-50%</p>		

	pitkäaikainen vuorovaikutus. Hossa on ollut pitkään eränkävynnin aluetta. Maisemassa ihmisen vaikutus näkyy muun muassa kolopuina, tervahautoina ja poronhoidon rakenteiden jäänteinä. Hossan pitkäaikainen retkeilyperinne näyttäytyy vanhoina paljon kuljettuina polkuverkoistoina. Julma-Ölkyn kalliorotko on suosittu luonnonnähtävyys, joka on luokiteltu luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi (11).						
Rakennettu kulttuuriympäristö	Hossan kansallispuiston alueella on maakuntakavassa suojeltavaksi esitettyjen rakennusten lisäksi myös muita arvokkaita, alueen maankäyttöhistoriaa hyvin kuvaavia ja edelleen käytössä olevia rakennuksia: Lounatkosken vesimylly on edustava esimerkki vanhasta hierinmyllyn rakenteesta. Osa autiotuvista on entisiä metsätyötai uittorakennuksia, kuten Laukkuniemen entinen kalasauna ja Kukkurin entinen uittokämpä. Kohteet ovat käytössä ja niitä hoidetaan niiden kulttuuri- ja käyttöhistoriaa kunnioittavalla tavalla.	Rakennusten ja muiden kulttuuriperinnön rakenteiden sekä kiinteiden muinaisjään- nösten osittainen tuhoutuminen ilman hoitotoimenpiteitä.	G05.07 - Puuttuvat tai väärin suunnatut suojelutoimet	Kohtalainen merkitys/vaik	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	50-75%
			Mahd. vaikuttaa Kyllä				
Rakennettu kulttuuriympäristö	Hossan kansallispuiston alueella on maakuntakavassa suojeltavaksi esitettyjen rakennusten lisäksi myös muita arvokkaita, alueen maankäyttöhistoriaa hyvin kuvaavia ja edelleen käytössä olevia rakennuksia: Lounatkosken vesimylly on edustava esimerkki vanhasta hierinmyllyn rakenteesta. Osa autiotuvista on entisiä metsätyötai uittorakennuksia, kuten Laukkuniemen entinen kalasauna ja Kukkurin entinen uittokämpä. Kohteet ovat käytössä ja niitä hoidetaan niiden kulttuuri- ja käyttöhistoriaa kunnioittavalla tavalla.	Rakennusten ja muiden kulttuuriperinnön rakenteiden sekä kiinteiden muinaisjään- nösten osittainen tuhoutuminen ilman hoitotoimenpiteitä.	K02 - Elollisen luonnon luontaiset muutosprosessit	Kohtalainen merkitys/vaik	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	50-75%
			Mahd. vaikuttaa Kyllä				
Arkeologiset kohteet	Hossan alueella on asuttu jo kivikauden ajalla. Asutushistoria on tuottanut runsaasti jälkiä ihmisen ja luonnon välisestä vuorovaikutuksesta. Hossa on tärkeä kauttakulupaikka Pohjanlahden ja Vietnanmeren välillä. Vanhimpia merkkejä ihmistoiminnasta alueella on Mykräniemen kivikautinen asuinpaikka, joka ajoittuu noin ajalle 6000 eaa; tunnetuin merkki ihmisasutuksesta lienee Värikallio (noin	Kansallispuiston kunnostustöissä, kuten polkujen kestäväinnissä ja puiston rakenteiden rakentamisessa tulee huomioida arkeologiset kohteet ja niiden vaatima suoja-alue.	G02 - Urheilun ja virkistystoiminnan rakenteet (kentät, radat, areenat, luontotornit, tulipaikat, jne.)	Kohtalainen merkitys/vaik	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%
			Mahd. vaikuttaa Kyllä.				

		2500-2000 eaa). Erityisen paljon jäänteitä on uudemman ajan maankäytöstä, kuten tervahaudat, poronhoitoon liittyvät rakenteet sekä uittoon ja metsätalouteen liittyvät rakennukset ja rakenteet. Hossasta on löytenyt vedenalaisessa inventoinnissa 1800-luvun alun kalastus-rakennelmia. Kiinteät muinaisjäänökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Muinaismuistolaki 295/1963 1§ 'Ilman tämän lain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäänöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty.'							
Virkistys- ja luontomatkailukäyttö	Matkailun yritystoiminta	Hossassa toimii ympärivuotisesti niin kotimaisia kuin kansainvälisiäkin matkailuyrittäjiä. Kesän asiakaskunta on pääasiassa kotimaista, mutta talvella kansainvälisillä matkailijoilla on merkittävä osuus. Yritykset tarjoavat majoitus-, ravintola- ja ohjelmapalveluita sekä välivuokrausta. Kansallispuiston reiteillä, kämpillä ja palveluvarustuksella on tärkeä merkitys yritystoiminnalle ympärivuotisesti.	Alueelle ei synny uusia majoitus- ja ohjelmapalveluita tarjoavia yrityksiä ja nykyiset yritykset eivät pysty vastaamaan muuttuneeseen kysyntään. Seurauksena voi olla äkillinen kysynnän muutos.	Z02 - Heikosti kehittynyt palvelutarjonta	Vähäinen merkitys/vaikutu	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	75-100%	
				Mahd. vaikuttaa					
				Osittain, sidosryhmäyhteistyöllä					
	Luonnon ja kulttuurikohteiden virkistyskäyttö	Kansallispuisto on tärkeä virkistys- ja luontomatkailukohde niin paikallisille asukkailla kuin koti- ja ulkomaisille matkailijoille. Retkeilijöiden ja maastopyöräilijöiden käynnit kasvoivat merkittävästi kansallispuiston perustamisen myötä. Esteettömyys on	Riittämättömät resurssit voivat johtaa palveluverkoston laadun ja määrän huononemiseen, kävijätyytyväisyyden alenemiseen, kohteiden ruuhkaantumiseen ja jopa loukkaantumisiin.	Uudet toimintaympäristöä huonosti tuntevat yritykset ja yhteistyön puute voivat vaarantaa kestävän matkailun periaatteiden toteutumisen kansallispuistossa	Z04 - Toimimaton yhteistyö	Vähäinen merkitys/vaikutu	Tuleva käyttö	Sisäpuolella	75-100%
					Mahd. vaikuttaa				
					Kyllä, sopimustoiminta, resurssit				
				G02 - Urheilun ja virkistystoiminnan rakenteet (kentät, radat, areenat, luontotornit, tulipaikat, jne.)	Kohtalainen merkitys/vaiku	Tuleva käyttö	Sisäpuolella	25-50%	
				Mahd. vaikuttaa					
				Kyllä, resurssien lisääminen					

		merkittävä osa Hossan retkeilypalveluita. Kansallispuisto tuo elinvoimaa koko paikallisyhteisölle.	Kävijämäärien painottuminen tiettyihin sesonkeihin voi aiheuttaa suosituimmilla kohteilla ruuhkaisuutta, maaston kulumista ja roskaantumista, luonnon häiriintymistä sekä vaikuttaa negatiivisesti asiakastytyväisyyteen.	G05.01 - Tallaaminen, kuluminen, liikakäyttö	Kohtalainen merkitys/vaik	Nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	25-50%
				Mahd. vaikuttaa				
				Kyllä, Käytön ohjaus, kestäväointi				
			Vasta perustetun kansallispuiston uutuudenviehätys hiipuu ja kävijämäärät laskevat rajusti.	Z03 - Puutteellinen markkinointi	Kohtalainen merkitys/vaik	Tuleva käyttö	Sisä- ja ulkopuolella	25-50%
				Mahd. vaikuttaa				
				Osin, viestintä ja tuotekehitys yhteistyössä sidosryhmien kanssa.				
Luonnonvarojen käyttö	Poronhoito ja muut luontaiselinkeinot	Alue on tärkeää porojen laidunnusalueita.	Hallitsematon kova matkailupaine	G01 - Urheilu-, virkistys- ja muu vapaa-ajan toiminta	Vähäinen merkitys/vaikutu	Tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%
				Mahd. vaikuttaa				
				yhteissuunnittelu, osallistaminen				
	Erätalous	Hossan kansallispuiston alueella eränkävynillä on pitkät perinteet. Nykyistä metsästyskäytäntöä ohjaavat perustamislakiin kirjatut säännöt. Hossa on suosittu kalastuskohde, jossa pinta-alaan suhteutettuna on erittäin monipuoliset mahdollisuudet viehekalastukseen. Osassa kansallispuiston vesiä on myös pyydyskalastus sallittu. Hossan vesistä löytyy luontaisesti vahvat ahven- ja siikakannat, lisäksi osaan vesistä tehdään taimenen ja harjuksen poikasistutuksia.	Kalatautien leviäminen istutusten mukana	K03.03 - Taudit	Vähäinen merkitys/vaikutu	Aiempi/nykyinen/tuleva käyttö	Sisäpuolella	<25%
				Mahd. vaikuttaa				
				Kyllä, suunnitelmalliset istutukset				

Yhteenveto

Hossan kansallispuiston keskeisimmiksi arvoiksi määriteltiin luontodirektiivin luontotyyppit ja lajit, uhanalaiset eläin- ja kasvilajit, luonnon- ja kulttuurimaisemat, rakennettu kulttuuriympäristö, matkailun yritystoiminta, luonnon ja kulttuurikohteiden virkistyskäyttö, erätalous ja poronhoito.

Luontoarvoja ovat heikentäneet aiemmat metsätaloustoimet. Metsien hakkuut ja ojitukset ovat heikentäneet luontotyyppien ja lajien (luonnonmetsät, vanhan metsän lajisto, suot) edustavuutta ja alentaneet niiden määrää. Pienvesien/virtavesien luonnontilaa ovat heikentäneet virtavesien uittoperkaukset. Harjualueiden ja karujen kankaiden jäkäläköt ovat kuluneet porojen laiduntamisen myötä.

Matkailun nopea kasvu ja kasvava kävijämäärä voivat aiheuttaa suosituimmilla kohteilla ruuhkaisuutta, maaston kulumista ja roskaantumista. Hallitsemattomasti kasvava matkailu, toimintaympäristöä huonosti tuntevat yritykset ja yhteistyön riittämättömyys voivat vaarantaa kestävän matkailun periaatteiden toteutumisen kansallispuistossa. Toisaalta voi olla, ettei alueelle synny uusia palveluita tarjoavia yrityksiä. Maisema-arvojen säilyttäminen alueen reuna-alueilla ja rakennusperintökohteiden läheisyydessä vaatii onnistunutta yhteistyötä ja suunnittelua. Virkistys- ja luontomatkaillen kestävyden varmistaminen sekä kulttuuriperintöarvojen säilyttäminen vaativat suunnittelua ja riittäviä resursseja. Perustamislain kirjaudet säätelevät hyvin pitkälti metsästystä ja kalastusta.

Hossan kansallispuiston alueella on merkittävä eri toimintojen yhteensovittamisen tarve, jolla turvataan niin luontoarvojen kuin kulttuuriperinnön säilyminen. Virkistyskäytön ohjauksella tuetaan alueen vetovoimaisuutta ja rakenteiden ylläpidolla käytön turvallisuutta.

TAVOITTEEN ASETTELU

12 Uhkatekijöiden torjuminen, vaikutusten arviointi ja seuranta			
Vastuuprosessi	Alueiden hallinta; prosessien yhteistyö tavoitteenasettelussa on tärkeää		
Selite	Lomakkeella määritellään päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet alueen keskeisiin arvoihin kohdistuvien uhkatekijöiden torjumiseksi. Lomake muodostaa perustan suunnitelman toteutusosassa tarkennettaville toimenpiteille. Päämäärä on selkeä kuvaus suojele- tai käyttöarvon toivotusta kehityksestä pitkällä aikavälillä, ja sitä tarkennetaan edelleen tavoitteen kuvauksessa. Päämäärät kuvaavat alueen hoidosta ja käytöstä vastaavien tahtotilaa suhteessa suunnittelualueen arvoihin. Tavoite on toivottu muutos suunnittelualueen tilassa lyhyellä aikavälillä. Tavoitteilla tarkennetaan suunnitelman yleisluontoisempia päämääriä. Toimenpiteillä tähdätään tavoitteiden toteutumiseen, ja sitä kautta edelleen pitkällä aikavälillä päämäärien saavuttamiseen.		
Päämäärät (enintään 10 kpl)	Tavoite	Toimenpide	Kuvaus
Luontotyyppien ja lajien suojelun suotuisan tason turvaaminen	Luonnonmetsien pinta-ala kasvaa ja edustavuus paranee	Metsän ennallistaminen	Ennallistamispoltot
	Suoluntuotyyppien luonnontila paranee	Suon ennallistaminen	Kolme ojitettua aapasuokokonaisuutta ennallistetaan, yhteensä n. 400 ha
	Tietotaso lajistosta paranee	Laji-inventointi	Vanhojen metsien hyönteislajiston sekä pohjaeläinlajiston inventointi.
	Virtavesien luonnontila paranee	Puron tai kosken ennallistaminen	Kunnostustarveselvitys peratuille virtavesille. Selvityksen perusteella laaditaan kunnostussuunnitelma, jossa otetaan huomioon alueen virkistyskäyttö, kulttuuriperintökohteet ja muut luontoarvot.
Arvokkaiden kulttuuriperintökohteiden säilyminen	Arvokkaiden muinaismuistokohteiden ja rakennusperintökohteiden säilyminen	Kulttuuriarvojen suojeleminen ja hoito	Kulttuuriarvojen hoidon seuranta
		Rakennusperinnön hoito	Valtakunnallisesti valittujen kulttuuriperintö-, arkeologisten ja muinaismuistokohteiden (ROTI) säännöllinen huolto ja seuranta; mahdollisesti valitaan muitakin reittien varsilla olevia arvokkaita kohteita. Korjausmenetelmissä käytetään perinteisiä menetelmiä ja rakennustekniikkaa.
		Arkeologisten kohteiden hoito	Listattujen arvokkaimpien kohteiden tilaa seurataan. Muinaisjäännöskohteiden hoitoa ohjaa Museovirasto
		Maiseman hoito	Kohteen lähiympäristön hoito, joka turvaa rakennusten säilymistä
	Hossan kansallispuiston maisema-arvojen säilyminen	Sidosryhmäyhteistyö (ml. yhteistyö maanomistajien kanssa)	Kansallispuistoon rajautuvien alueiden metsien käsittelyssä pyritään maisema-arvojen säilyttämiseen, myös Metsähallituksen sisällä tapahtuva yhteistyö
Hossan kansallispuiston matkailu ja virkistyskäyttö on kestävä	Hossan kansallispuiston eri käyntikohteet ovat vetovoimaisia ja palveluvarustus vastaa kysynnän muutoksiin. Alueen kävijät noudattavat järjestyssääntöä.	Palveluvarustuksen ylläpito ja kunnostus	Palveluvarustuksen laatu pidetään hyvänä ja kysyntää vastaavana. Tarpeen mukaan reittejä kestäväidään ja linjataan uudelleen esim. kulumisen ehkäisemiseksi.
		Palveluvarustuksen purkaminen	Palveluvarustuksen määrää voidaan sopeuttaa käytön mukaan; vähäisellä käytöllä olevat ja huonokuntoiset rakenteet voidaan poistaa.
		Järjestyssäännön laatiminen/päivitys	Järjestyssääntö laaditaan. Kävijät tuntevat alueen järjestyssäännön ja kunnioittavat puiston suojeluvarvoja.

		Valvonta (mm. erävalvonta)	Erävalvonnalla huolehditaan, ettei alueen kala- tai riistakantoja vaaranneta laittomalla tai luvattomalla pyynnillä. Lisäksi valvotaan maastoliikennettä ja roskaantumista. Valvonnalla turvataan luonnon- ja maisema-arvojen säilymistä.
		Muu käytön ohjaus	Viestinnällä ja opastuksella pyritään ohjaamaan kävijöitä kansallispuiston eri käyntikohteille, reiteille sekä myös muihin lähellä sijaitseviin luontokohteisiin mm. ruuhkautumisen ehkäisemiseksi.
	Kalakannat säilyvät elinvoimaisina ja kalastuksellisesti kiinnostavina	Kalastuksen säätely	Yleiskalastusoikeuksia rajoitetaan Umpi- ja Iso-Valkeaisella. Lupakalastusvesien kalastusta säädelään tarvittaessa siten, ettei luontaisten kalakantojen elinvoimaisuus vaarannu ja vesistöt säilyvät kalastuksellisesti kiinnostavina.
		Kalojen/rapujen istutukset	Taimenen ja harjuksen poikasistutuksia tehdään Umpi- ja Iso-Valkeaiseen
	Yritykset noudattavat toiminnassaan kestävän matkailun periaatteita ja niiden toiminta tukee puiston suojelutavoitteita.	Sopimusten laatiminen	Kaikilla kansallispuistossa toimivilla yrityksillä on yhteistyösopimus Metsähallituksen kanssa.
		Sidosryhmäyhteistyö (ml. yhteistyö maanomistajien kanssa)	Yhteistyö matkailuyritysten, matkailuyhdistysten ja muiden sidosryhmien kanssa on aktiivista.

Kehittämiskohteet (enintään 6 kpl)	Tavoite	Toimenpide	Kuvaus
Hossan matkailullinen vetovoima kasvaa ja sen matkailukäytön tuottamat paikallistaloudelliset vaikutukset sekä kansallispuiston kävijöilleen tuottamat terveyshyödyt kasvavat.	Asiakasviestintä ja luontokeskuksen palvelukonsepti ovat laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja palvelevat eri kävijäryhmiä.	Opastusaineiston laatiminen ja ylläpito (painettu aineisto, verkkosivut)	Hossan esitemateriaali, luontoon.fi ja eräluvut.fi -sivut ovat brändin mukaisia ja ajantasaisia. Melontareittien tuotteistaminen ja melontaoppaan päivittäminen yhteistyössä sidosryhmien kanssa.
		Palvelupisteiden ylläpito/toiminta	Hossan luontokeskus on houkutteleva käyntikohde ja Metsähallituksen palvelupiste, joka tarjoaa tietoa Hossan reiteistä ja palveluista.
		Muun rakennuskannan toimenpiteet	Luontokeskuksen energiatehokkuutta parannetaan hankkimalla ilmalämpöpumppuja.
Hossan kansallispuisto on tunnettu esteettömän luontomatkailun käyntikohde.		Opastusaineiston laatiminen ja ylläpito (painettu aineisto, verkkosivut)	Esteettömien palveluiden tuotteistaminen tuotekorttien muotoon.
		Palveluvarustuksen (uudis)rakentaminen	Esteettömistä palveluista luodaan yhdessä sidosryhmien kanssa toimiva kokonaisuus, joka vahvistaa puiston vetovoimaisuutta esteettömänä kohteena.
Kansallispuistoa ympäröivä alue tukee Hossan matkailun kehittymistä.		Sidosryhmäyhteistyö (ml. yhteistyö maanomistajien kanssa)	Hossan rantaosayleiskaava ja kansallispuistoa ympäröivät alueet mahdollistavat majoitus-, ravintola-, ohjelma- yms. palveluiden kehittymisen Hossassa. Kattava palveluverkosto ja kansallispuisto muodostavat yhdessä vetovoimaisen Hossan matkailualueen.
		Muu toimenpide	Vahvistetaan uuden kansallispuiston asemaa osana suomalais-venäläistä lähialueyhteistyötä.
Kansallispuiston eri käyttömuodot ovat yhteensopivia keskenään sekä suojeluarvojen ja perinteisten elinkeinojen (ml. poronhoito) kanssa.		Sidosryhmäyhteistyö (ml. yhteistyö maanomistajien kanssa)	Tiivis yhteistyö matkailuyrittäjien ja muiden paikallisten sidosryhmien kanssa kansallispuiston eri käyttömuotojen suunnittelutyössä.

Metsähallitus tarjoaa laadukkaat, houkuttelevat ja ympärivuotiset puitteet kestäväälle luontomatkailulle ja luonnon virkistyskäytölle.	Maasto-opastusaineiston laatiminen ja ylläpito	Täydennetään viitoitusta ja opastusta reittien ja kulttuuri-, kalastus- ja nähtävyyshkohteiden osalta. Selkeytetään reittien lähtöopasteita luontokeskukselta. Järjestyssäännöstä viestitään myös maastossa.
	Virkistys- ja luontomatkailukäytön edistäminen	Kansallispuiston reitistöä kehitetään tulevaisuudessa käyttäjien tarpeet ja suojeluarvot huomioiden. Omatoimisia ja ohjattuja talviaktiviteetteja varten ylläpidetään monikäyttöreittejä (esim. Värikallion ja Julma-Ölkyn alueella), joilla pyritään yhdistämään useampia eri aktiviteetteja samalle reitille. Myös muiden tahojen ylläpitämien koneellisesti hoidettujen hiihtolatujen ja muiden talvireittien sijainti puiston alueella on mahdollista sopimuksen mukaan. Maastopyöräilyreitistön vetovoimaisuutta kehitetään tarvittaessa. Melojat huomioidaan mm. laitureita, rantautumispaikkoja ja muita tarvittavia rakenteita kehittämällä.
	Palveluvarustuksen (uudis)rakentaminen	Varmistetaan, että palveluvarustuksen laatu ja määrä vastaavat asiakkaiden kysyntään. Käyntimäärien kasvaessa suosituimmilla kohteilla tarvitaan mm. uusia käymälöitä ja suurempia parkkipaikkoja. Ölökyn ylitys -päiväreitille rakennetaan taukopaikka.
	Palveluvarustuksen ylläpito ja kunnostus	Kansallispuistossa sijaitsevia vuokrakämppejä kunnostetaan. Jatkosalmen päärakennuksen vesikatto uusitaan ja sauna maalataan. Tolosenvirta maalataan ja vesikatto uusitaan. Muiden kämppien kunnostus tarpeen mukaan.

Vaikutusten arviointi**Natura-vaikutusten arvioinnin tarveharkinta**

Suunnitelmassa esitetyillä toimenpiteillä ei arvioida olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia Hossan ja Moilasenvaaran Natura-alueiden suojeluperusteisiin eikä luonnonsuojelulain 65 § mukainen Natura-vaikutusten arviointi ole tarpeellinen.

Yhteenveto vaikutuksista ja vaikutukset Natura 2000-suojeluperusteisiin

Yhteenveto on kirjoitettu erilliselle liitteelle, ks. liite 5.

Tavoite	Toimenpiteen kuvaus	Vaikutusten arviointi	Ekologinen vaik.	Sosiaalinen vaik.	Taloudellinen vaik.	Riskien torjunta
Luonnonmetsien pinta-ala kasvaa ja edustavuus paranee	Ennallistamispolto	<p>Metsien ennallistamispolto parantavat suunnittelualueen metsäluontotyypistä erityisesti luonnonmetsien ja harjumetsien luonnontilaa ja edustavuutta sekä luonnonmetsälajiston elinolosuhteita.</p> <p>Ennallistamispolton riskejä ovat palon karkaaminen ennallistamiskohteen ulkopuolelle, arvokkaiden uhanalaisten lajiesiintymien tai kulttuuriperintökohteiden hävittäminen ennallistamiskohteelta, ravinteiden huuhtoutuminen vesistöihin tai pohjavesiin.</p>	x	x	x	<p>Ennallistamispoltoissa noudatetaan Metsähallituksen ennallistamishjettä (10)</p> <p>Polttoajankohdalla ja polton toteutustavalla saadaan palon karkaamisen riski pieneksi. Korkean metsäpaloriskin tai voimakkaiden tuulten aikana polttoa lykätään. Valitaan kohteita, joissa tuli pysähtyy luonnollisesti esim. suon reunaan, ja kohdetta voidaan rajata myös palokujilla. Tulta kuljetetaan hallitusti maastopalona. Kohteen lähistöltä löytyy riittävästi sammutusvettä esim. lammesta. Käytössä on asianmukainen sammutuskalusto, osaava työnjohto ja riittävästi henkilökuntaa.</p> <p>Polttokohteelta kartoitetaan arvokkaat lajiesiintymät ja kulttuuriperintökohteet. Lajiesiintymiä tai kulttuuriperintökohteita rajataan tarvittaessa polton ulkopuolelle tai valitaan korvaava polttokohde.</p> <p>Pienvesien rannoille jätetään riittävät suojavyöhykkeet ravinteiden huuhtoutumisen ehkäisemiseksi. Alueen pohjavesiluokitus tarkistetaan ja kohteen soveltuvuus polttoon varmistetaan tarvittaessa alueelliselta ELY-keskukselta.</p>

Suoluontotyyppien luonnontila paranee	Kolme ojitettua aapasuokokonaisuutta ennallistetaan, yhteensä n. 400 ha	Ojitettujen soiden ennallistaminen parantaa suunnittelualueen soiden luonnontilaa ja edustavuutta. Toimenpide parantaa erityisesti aapasoiden ja puustoisten soiden edustavuutta, mutta ennallistamisella voidaan parantaa myös aapasuokomplekseihin liittyvien piensuotyyppien (letot, lähteet ja lähdesuot) luonnontilaa. Ojituksista aiheutuu lyhytaikaisesti ravinnekuormitusta valuma-alueen vesiin, mutta pidemmällä katsannolla ojitukset parantavat valuma-alueen vesistöjen luonnontilaa. Ennallistamisessa käytettävän kaivinkoneen siirtelystä ennallistamiskohteille jää jälkiä maastoon. Kaivinkoneen käytössä on pienen mittakaavan öljyvahinkoriski.	x			Ennallistamistoimien aiheuttamaa kiintoainekuormitusta ehkäistään asentamalla vesistöihin laskevien ojien päihin suodatinkangaspatoja ja jättämällä tarvittaessa vesistöjen reunavyöhykkeet toimenpiteiden ulkopuolelle. Ennallistamistoimet jaksotetaan tarvittaessa eri vuosille siten, että toimenpiteen aiheuttamat ravinnepiikit ovat mahdollisimman pieniä. Kaivinkoneen kulkureiitit suunnitellaan siten, että maastovauriot minimoidaan. Retkeilyreitit otetaan huomioon. Öljyvahinkoon varautuminen ks. Ojitettujen soiden ennallistamisopas (luku 9.4)
Tietotaso lajistosta paranee	Vanhojen metsien hyönteislajiston sekä pohjaeläinlajiston inventointi.	Vanhojen metsien hyönteislajiston sekä pohjaeläinlajiston inventointien kautta tieto lajistoista paranee.	x			Osassa hyönteispyydyksissä käytetään hyönteisiä tainnuttavana myrkkynä tetrakloorietaania, joka on terveydelle vaarallista nieltynä tai hengitettynä. Ainetta tulee joka tilanteessa käsitellä erityisellä varovaisuudella sen käytöstä ja säilytyksestä annettuja ohjeita noudattaen. Tetrakloorietaania sisältävässä pyydyksessä pitää aina olla myrkyistä varoittava kyltti. Hyönteispyydykset (valorysät) sijoitetaan riittävän etäälle kämpistä niin, ettei valosta aiheudu häiriötä loma-asukkaille.
Virtavesien luonnontila paranee	Kunnostustarveselvitys peratuille virtavesille. Selvityksen perusteella laaditaan kunnostussuunnitelma, jossa otetaan huomioon alueen virkistyskäyttö, kulttuuriperintökohteet ja muut luontoarvot.	Kunnostustoimenpiteillä lisätään virtavesien elinympäristöjen monimuotoisuutta sekä lisätään ja parannetaan lohikalojen kutualueita ja muita tärkeitä elinympäristöjä, kuten talvehtimissyvänteitä. Koskien kunnostuksen mahdollisia haittavaikutuksia ovat mm. veden laadun heikkeneminen ja samentuminen kaivutöiden seurauksena, maisemalliset vaikutukset koskien rantamaisemaan.	x	x	x	Öljyvahinkoihin varautuminen. Kunnostustoimet ajoitetaan vähävetiseen kauteen.
Arvokkaiden muinaismuistokohteiden ja rakennusperintökohteiden säilyminen	Kulttuuriarvojen hoidon seuranta	Toimenpiteet, joita tehdään joko arvokkaille muinaismuistokohteille tai rakennusperintökohteille, ovat muinaismuistolain - tai MRL:n mukaisia.	x	x	x	Hoitotoimenpiteet tehdään muinaisjäännösten hoito-ohjeiden mukaisesti. Rakennusperintökohteiden hoidossa toteutetaan kohteen suojelumerkinnässä asetettuja tavoitteita.

	Valtakunnallisesti valittujen kulttuuriperintö-, arkeologisten ja muinaismuistokohteiden (ROTI) säännöllinen huolto ja seuranta; mahdollisesti valitaan muitakin reittien varsilla olevia arvokkaita kohteita. Korjausmenetelmissä käytetään perinteisiä menetelmiä ja rakennustekniikkaa.	Hossan kansallispuiston arvokkaimmat rakennusperintökohteet ovat retkeily- ja matkailukäytössä. Kohteille on viime vuosina tehty hoitotoimenpiteitä ja arvokkaiden ja suojeltujen kohteiden kunto katselmoidaan viiden vuoden välein.	x			Arvokkaille kohteille laaditaan huoltokirja, jonka avulla kohteen kuntoa seurataan.
	Listattujen arvokkaimpien kohteiden tilaa seurataan. Muinaisjäänkökohteiden hoitoa ohjaa Museovirasto	Turvataan arkeologisten kohteiden säilyminen.	x			Kohteet otetaan huomioon uusien rakenteiden suunnittelussa ja vanhojen rakenteiden huoltotoimenpiteissä. Muinaismuistolaki 295/1963 1§.
	Kohteen lähiympäristön hoito, joka turvaa rakennusten säilymistä	Muinaismuistokohteiden hoito tulee toteuttaa siten, että kohde ja sen välitön ympäristö on turvattu. Suojeltujen ja muiden arvokkaiden rakennuskohteiden välittömän maiseman hoito tulee suunnitella yhdessä suojelubiologin kanssa Natura- ym. luonnonperintöön liittyvien vaikutusten minimoimiseksi. Perinnebiotooppien hoidossa suunnittelu ja toteutuksen seuranta tehdään yhdessä suojelubiologin kanssa.	x	x	x	Ilman hoitotoimia on mahdollista, että rakennetut kulttuuriympäristöt voivat vahingoittua.
Hossan kansallispuiston maisema-arvojen säilyminen	Kansallispuistoon rajautuvien alueiden metsien käsittelyssä pyritään maisema-arvojen säilyttämiseen, myös Metsähallituksen sisällä tapahtuva yhteistyö	Maisema-arvojen säilyminen turvaa alueella viihtyvyyttä ja alueen vetovoimaisuutta. Maisema-arvojen huomioon ottaminen voi pienentää metsätalouden tuloja lyhyellä aikatakaluella.	x	x	x	Kansallispuiston ympärillä toimivien kanssa pyritään yhteiseen näkemykseen maisema-arvojen säilyttämisestä.
Hossan kansallispuiston eri käyntikohteet ovat vetovoimaisia ja palveluvarustus vastaa kysynnän muutoksiin. Alueen kävijät noudattavat järjestyssääntöä.	Palveluvarustuksen laatu pidetään hyvänä ja kysyntää vastaavana. Tarpeen mukaan reittejä kestäväidään ja linjataan uudelleen esim. kulumisen ehkäisemiseksi.	Reittien kestäväointi vähentää maaston kulumista. Palveluvarustuksen hyvä kunto parantaa asiakasturvallisuutta ja -tyytyväisyyttä sekä edesauttaa luontoarvojen säilymistä.	x	x	x	Palveluvarustuksen rakentamisessa ja reittien linjauksessa huomioidaan, että alueen kulttuuriperintö- ja suojeluvarvot eivät vaarannu.
	Palveluvarustuksen määrää voidaan sopeuttaa käytön mukaan; vähäisellä käytöllä olevat ja huonokuntoiset rakenteet voidaan poistaa.	Puiston palveluvarustuksen ylläpidon resurssit kohdennetaan käytön kannalta tärkeille rakenteille. Asiakasturvallisuuden näkökulmasta huonokuntoisia rakenteita ei saa olla.	x	x		Rakenteiden purkua suunnitellessa on huomioitava niiden käyttäjät, ketä on osallistettava tai ainakin tiedotettava ennen purkua. Puretut rakenteet siivotaan pois maastosta ja siitä viestitään Metsähallituksen eri kanavissa, jotta kävijät ovat asiasta tietoisia.

	Järjestyssääntö laaditaan. Kävijät tuntevat alueen järjestyssäännön ja kunnioittavat puiston suojeluarvoja.	Suojelualueen suojeluarvot säilyvät. Alueen käyttäjien viihtyvyys paranee, kun alueella on selkeät säännöt eikä toiminta ole hallitsematonta.	x	x		Alueen säännöistä kerrotaan alueen opasteissa, luontokeskuksessa ja luontoon.fi-sivuilla.
	Erävalvonnalla huolehditaan, ettei alueen kala- tai riistakantoja vaaranneta laittomalla tai luvattomalla pyynnillä. Lisäksi valvotaan maastoliikennettä ja roskaantumista. Valvonnalla turvataan luonnon- ja maisema-arvojen säilymistä.	Erävalvonnalla turvataan osaltaan alueen kala- tai riistakantojen säilymistä elinvoimaisina. Maastoliikenteen valvonnalla vähennetään luvatonta maastoliikennettä sekä mahdollisia vahinkoja ja haittoja urien ulkopuolella.	x	x	x	Huolehditaan valvonnan riittävästä resurssoinnista.
	Viestinnällä ja opastuksella pyritään ohjaamaan kävijöitä kansallispuiston eri käyntikohteille, reiteille sekä myös muihin lähellä sijaitseviin luontokohteisiin mm. ruuhkautumisen ehkäisemiseksi.	Viestinnällä tasoitetaan kävijämäärän jakautumista eri reiteille ja käyntikohteille, mikä vähentää maaston kulumista ja vaikuttaa asiakastytyväisyyteen.	x	x		Ei riskejä.
Kalakannat säilyvät elinvoimaisina ja kalastuksellisesti kiinnostavina	Yleiskalastusoikeuksia rajoitetaan Umpi- ja Iso-Valkeaisella. Lupakalastusvesien kalastusta säädellään tarvittaessa siten, ettei luontaisten kalakantojen elinvoimaisuus vaarannu ja vesistöt säilyvät kalastuksellisesti kiinnostavina.	Yleiskalastusoikeuksien rajoittaminen mahdollistaa kalastuslupien myynnin. Kalastusluvista kertyneillä tuloilla rahoitetaan kalanpoikasten istutukset, jotka puolestaan ylläpitävät lupavesien kalastuksellista kiinnostavuutta.	x	x	x	Luvalla tapahtuvaa kalastusta voidaan ohjata lupaehdoilla ja kalastusta voidaan rajoittaa, mikäli kalakantojen tila sitä edellyttää.
	Taimenen ja harjuksen poikasistutuksia tehdään Umpi- ja Iso-Valkeaiseen	Istutukset ylläpitävät kalastoa ja mahdollistavat vesien säilymisen kalastuksellisesti kiinnostavina.	x	x	x	Istutettavien kalanpoikasten terveydentila ja alkuperä varmistetaan ennen istutusta. Poikasista ostetaan vain vesiviljelylaitoksilta, jotka ovat mukana terveysvalvontaohjelmassa.
Yritykset noudattavat toiminnassaan kestävän matkailun periaatteita ja niiden toiminta tukee puiston suojelutavoitteita.	Kaikilla kansallispuistossa toimivilla yrityksillä on yhteistyösopimus Metsähallituksen kanssa.	Tietämys alueella toimivista yrityksistä ja keskusteluyhteys on hyvä. Yrittäjät tuntevat kestävän matkailun periaatteet.	x	x	x	Ei riskejä.
	Yhteistyö matkailuyritysten, matkailuyhdistysten ja muiden sidosryhmien kanssa on aktiivista.	Tiedonkulku ja yhteistyön laatu paranee.	x	x		Ei riskejä.
Asiakasviestintä ja luontokeskuksen palvelukonsepti ovat laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja palvelevat eri kävijäryhmiä.	Hossan esitemateriaali, luontoon.fi ja eräluvut.fi -sivut ovat brändin mukaisia ja ajantasaisia. Melontareittien tuotteistaminen ja melontaoppaan päivittäminen yhteistyössä sidosryhmien kanssa.	Informaatio on ajantasaisista, millä on vaikutusta mm. asiakastytyväisyyteen ja kansallispuiston vetovoimaisuuteen.		x		Ei riskejä.
	Hossan luontokeskus on houkutteleva käyntikohde ja Metsähallituksen palvelupiste, joka tarjoaa tietoa Hossan reiteistä ja palveluista.	Hossan luontokeskuksen kävijät ja asiakkaat ovat tyytyväisiä saamaansa palveluun. Oikea informaatio kansallispuistosta ja sen palveluista vahvistaa alueen luontoarvojen säilymistä.		x	x	Yhteydenpito Metsähallituksen ja luontokeskustyrittäjän kanssa on tiivistä.
	Luontokeskuksen energiatehokkuutta parannetaan hankkimalla ilmalämpöpumppuja.	Hossan luontokeskuksen energiankulutus alenee, lämmityskustannukset alenevat ja samalla luonnonvarojen käyttö vähenee.	x		x	Ei riskejä.

Hossan kansallispuisto on tunnettu esteettömän luontomatkailun käyntikohte.	Esteettömien palveluiden tuotteistaminen tuotekorttien muotoon.	Esteettämiä palveluita käyttävillä on selkeä kokonaiskuva alueen palveluista ja mahdollisuuksista jo matkaa suunniteltaessa.				Erilaiset esteettömien palveluiden käyttäjäryhmät osallistetaan tuotekokonaisuuksien suunnittelussa.
	Esteettömistä palveluista luodaan yhdessä sidosryhmien kanssa toimiva kokonaisuus, joka vahvistaa puiston vetovoimaisuutta esteettömänä kohteena.	Hossa kehittyy esteettömäksi luontokohteeksi, joka houkuttelee kävijöitä kauempaakin. Kävijät pystyvät käyttämään myös puiston ulkopuolella sijaitsevia esteettämiä palveluita ja viipymä alueella pitenee.		x	x	Eri käyttäjäryhmät (on monenlaista esteettömyyttä) otetaan mukaan esteettömien palveluiden suunnitteluun. Sidosryhmäyhteistyöllä pyritään edistämään koko matkailualueen esteettömyyttä.
Kansallispuistoa ympäröivä alue tukee Hossan matkailun kehittämistä.	Hossan rantaosayleiskaava ja kansallispuistoa ympäröivät alueet mahdollistavat majoitus-, ravintola-, ohjelma- yms. palveluiden kehittämisen Hossassa. Kattava palveluverkosto ja kansallispuisto muodostavat yhdessä vetovoimaisen Hossan matkailualueen.	Ympäröivä alue mahdollistaa matkailun liiketoiminnan kehittämisen hyödyntäen kansallispuiston vetovoimaa.	x	x	x	Kansallispuistoon sopimaton osa ohjelmalvelu- ja harrastustoiminnasta ohjataan sen ulkopuolelle.
	Vahvistetaan uuden kansallispuiston asemaa osana suomalais-venäläistä lähialueyhteistyötä.	Lähialue- ja puistopariyhteistyö voi vahvistaa rajat ylittävää luonnonsuojelua sekä lisätä rahoitusmahdollisuuksia ja alueen kansainvälistä vetovoimaa.				Ei riskejä.
Kansallispuiston eri käyttömuodot ovat yhteensopivia keskenään sekä suojeluarvojen ja perinteisten elinkeinojen (ml. poronhoito) kanssa.	Tiivis yhteistyö matkailuyrittäjien ja muiden paikallisten sidosryhmien kanssa kansallispuiston eri käyttömuotojen suunnittelutyössä.	Onnistuneella eri käyttömuotojen yhteen sovittamisella alueen vetovoimaisuus säilyy, ja kävijät kokevat alueen miellyttävänä. Lisäksi luontoarvot säilyvät hyvänä. Parantaa suojelun hyväksyttävyyttä.	x	x		
Metsähallitus tarjoaa laadukkaat, houkuttelevat ja ympärivuotiset puitteet kestäväälle luontomatkailulle ja luonnon virkistyskäytölle.	Täydennetään viitoitusta ja opastusta reittien ja kulttuuri-, kalastus- ja nähtävyyshkohteiden osalta. Selkeytetään reittien lähtöopasteita luontokeskukselta. Järjestyssäännöstä viestitään myös maastossa.	Asiakasturvallisuus ja -tyytyväisyys parantuu viitoituksen myötä. Tieto luontoarvoista ja kulttuuriperintökohteista lisääntyy.		x		Ei riskejä.
	Kansallispuiston reitistöä kehitetään tulevaisuudessa käyttäjien tarpeet ja suojeluarvot huomioiden. Omatoimisia ja ohjattuja talviaktiiviteetteja varten ylläpidetään monikäyttöreittejä (esim. Värikallion ja Julma-Ölkyn alueella), joilla pyritään yhdistämään useampia eri aktiiviteetteja samalle reitille. Myös muiden tahojen ylläpitämien koneellisesti hoidettujen hiihtolatujen ja muiden talvireittien sijainti puiston alueella on mahdollista sopimuksen mukaan. Maastopyöräilyreitistön vetovoimaisuutta kehitetään tarvittaessa. Melojat huomioidaan mm. laitureita, rantautumispaikkoja ja muita tarvittavia rakenteita kehittämällä.	Puiston tämän hetkinen reititilanne on hyvä, mutta muuttuvaan kysyntään on pystyttävä vastaamaan. Talvireittien pitkäjänteisempi sopiminen mahdollistaa liiketoiminnan kehittämisen ja palvelee kävijöitä.	x	x	x	Reittejä linjattaessa alueen luontoarvot otetaan huomioon ja niiden suunnittelussa osallistetaan keskeiset sidosryhmät. Reiteistä ja niiden käytöstä ja käyttömuodoista viestitään.

	Varmistetaan, että palveluvarustuksen laatu ja määrä vastaavat asiakkaiden kysyntään. Käyntimäärien kasvaessa suosituimmilla kohteilla tarvitaan mm. uusia käymälöitä ja suurempia parkkipaikkoja. Ölökyntä ylitys -päiväreitille rakennetaan taukopaikka.	Tarpeen mukainen palveluvarustus edesauttaa luontoarvojen säilymistä, parantaa kävijätyytyväisyyttä ja mahdollistaa liiketoiminnan kasvun alueella.	x	x	x	Rakentaminen perustuu tarpeeseen ja kysyntään. Rakennusmateriaalien valinnassa huomioidaan rakenteen käyttöikä ja sen koko elinkaari.
	Kansallispuistossa sijaitsevia vuokrakämppejä kunnostetaan. Jatkosalmen päärakennuksen vesikatto uusitaan ja sauna maalataan. Tolosenvirta maalataan ja vesikatto uusitaan. Muiden kämppien kunnostus tarpeen mukaan.	Rakennusten hyvä kunto vaikuttaa niiden kysyntään ja koko kansallispuiston imagoon positiivisesti. Vuokrakämpät ovat tällä hetkellä olennainen osa Hossan alueen majoitustarjontaa.		x	x	Kunnostuksessa huomioidaan rakennusten mahdolliset rakennusperintöarvot.
Muut toimenpiteet	Kansallispuiston alueella hoidon ja käytön kannalta tarpeettomia teitä ei enää kunnosteta, osa niistä katkaistaan sekä osalla sallitaan vain Metsähallituksen oma huoltoliikenne	Tarpeettomien teiden poistaminen käytöstä lisää luonnonrauhaa, teiden ylläpitokulut pienenevät.	x	x	x	Ellei tarpeettomia teitä suljeta, alueella esiintyy turhaa liikennettä. Huolehditaan asiasta tiedottaminen hyvissä ajoin ennen toimenpiteitä.
	Julma-Ölökyntä parkkipaikan rakentaminen	Nykyinen parkkipaikka sijaitsee läpiajettavan tieväylän reunalla, jossa on raskasta läpikulkuliikennettä. Kasvaneet kävijämäärät ovat lisänneet jalankulkijoiden määrää tieväylällä. Alueen suojelevarvoihin kohdistuvat vaikutukset jäävät vähäisiksi. Parkkipaikka sijaitsee pohjavesialueella. Kuusamon kaupungin rakennusvalvonta edellyttää myöntämässään maisematyöluvassa, että paikoitusalueen pintavesien ohjaaminen ja kuivatusjärjestelyt järjestetään niin, että pintavesien suoraan vesistöön valuminen estetään.	x	x	x	Tehdään erillinen parkkipaikka, jolloin jalankulkijat saadaan pois tieväylältä ja liikkujien turvallisuus parantuu.
	Jätehuollon järjestäminen (kompostointi) ja ympäristön siisteys (betonirenkaat, rakennusjätteet yms.)	Roskaton ja jätteen ympäristö lisää alueen viihtyvyyttä.	x	x		Huolehditaan jätteiden kuljettamisesta oikeille paikoille ja opastetaan asiakkaita roskattomaan retkeilyyn.
	Lipposensalmen kalaesteen poistaminen	Kalaesteen poistaminen mahdollistaa kalojen vapaan liikkumisen.	x			

Toimenpiteiden toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta: käytettävät mittarit, niiden nyky- ja tavoitearvot

Toimenpiteiden toteutumisen seurannan mittarit									
Toimenpide	Mittari	Mittarin tarkennus	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi
Suon ennallistaminen	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat suot (ha)	Ennallistettujen soiden pinta-ala		0	400 hehtaaria		400	ha	
Metsän ennallistaminen	Ennallistettujen ja hoidettujen kohteiden toteutuneet pinta-alat metsät (ha)	Ennallistamispolttojen pinta-ala		0	20 ha (2-3 kpl 5-15 ha polttoa seuraavan 50 vuoden aikana)	10	50	ha	2068
Puron tai kosken ennallistaminen	MUU	kunnostettavien kohteiden määrä			kunnostustarveselvityksen mukainen			kpl	
Rakennusperinnön hoito	MUU	Rakennusten kuntoluokka	Hyvä	1		1			2021
Arkeologisten kohteiden hoito	MUU	Kohteiden tila	kohtalainen	2	kohtalainen	2			2025
Kalastuksen sääätely	MUU	Myytyjen vapalupien (5502) määrä	4000-4500 kpl/ vuosi		5000 kpl/ vuosi			kpl	
Kalojen/rapujen istutukset	Kala- tai rapuistutusten määrä (yks.)	Taimenen (2-v) istutus	1800 kpl vuosittain		1800 kpl vuosittain			kpl	
	Kala- tai rapuistutusten määrä (yks.)	Harjuksen (1-k) istutus	2500 kpl joka toinen vuosi		2500 kpl joka toinen vuosi			kpl	
Järjestyssäännön laatiminen/päivitys	Uusien/päivitettyjen järjestyssääntöjen lkm (kpl)	järjestyssäännön laatiminen			laadittu		1	kpl	2019
Sopimusten laatiminen	MUU	alueella toimivilla yrittäjillä sopimus					100	%	
Valvonta (mm. erävalvonta)	Valvonnassa esille tulleiden rikkeiden lkm (kpl)			8			5	kpl	2025
Muu toimenpide	MUU	Kalaesteen poistaminen			poistettu				2020

Vaikuttavuuden seurannan mittarit									
Luontotyyppien ja lajien suojelun suotuisan tason turvaaminen									
Mittari	Mittarin tarkennus	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi
Ennallistamisen ja luonnonhoidon onnistuminen (hoitoseurannan johtopäätös) (kuvaus)	Ennallistettujen soiden hoitoseuranta, onnistuminen arvioidaan 10 v. ennallistamisen jälkeen		3 ojittua aapasuoaluetta yht. n. 400 ha, tavoite palauttaa soiden vesitalous	0	400	150	425	ha	2035
Lajiston inventointitilanne (kuvaus)	Vanhojen metsien hyönteislajistoselvitys		Selvityksiä ei ole tehty (0 kpl)	0	hyönteisselvitys tehdään	1	1	kpl	2019
Virkistyskäytölle herkkien lajien tila	Suurten petolintujen reviirit	x	kolme reviiriä	3	Reviirejä tulee lisää	3	5	kpl	
Virkistyskäytölle herkkien luontotyyppien tila	Polunvarsien lähteikköjen ja lähdesoiden luonnontila	x	kymmenen lähdekohdetta	10	luonnontila säilyy ennallaan (ei edustavuuden alentumista)	10	10	kpl	
Arvokkaiden kulttuuriperintökohteiden säilyminen									
Mittari	Mittarin tarkennus	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi
Suojeltujen rakennusten kuntoluokan muutos (kuvaus)	Kuntoluokka ei alene		hyvä, kesinkertainen		hyvä				2035
Hossan kansallispuiston matkailu ja virkistyskäyttö on kestävä									
Mittari	Mittarin tarkennus	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi
Alueen merkitys paikallisille	Paikallisten kävijöiden määrä alueella	x		7	9	6	9	%	2023
Kulttuuriperintöarvojen tila	Kulttuuriperintökohteiden tila retkeilyreittien varrella esiteltävillä kohteilla	x		2	2	2			2021
Kävijättyytyväisyysindeksi	Alueen kävijättyytyväisyysindeksi	x		4,22	4,5	4	5	asteikko 1-5	2023
Kävijöiden arvio ennako-odotusten täyttymisestä	Kävijöiden arvio ennako-odotusten toteutumisesta	x		4,47	4,5	4,30	5	asteikko 1-5	2023
Kävijöiden arvio palveluiden laadusta	Kävijöiden arvio palveluiden laadusta	x		4,01	4,2	3,70	5	asteikko 1-5	2023
Kävijöiden arvio virkistysympäristön laadusta	Kävijöiden arvio virkistysympäristön laadusta	x		4,38	4,5	4	5	asteikko 1-5	2023
Kävijöiden kokemat häiriöt	Kävijöiden arvio häiriötekijöistä (keskiarvo)	x		4,56	4,6	4,30	5	asteikko 1-5	2023

Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset (€, htv)	Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaistulovaikutukset	x		7400000	6500000	5800000	9000000	e	2023
Kävijöiden virkistysmotiivit	Kävijöiden arvio luonnon kokemisen tärkeydestä	x		4,87	5	4,50	5	asteikko 1-5	2023
Käytön määrä maastossa (kpl)	Käyntimäärä Hossan kansallispuistossa / vuosi	x		124000	125000	70000	200000	kpl	2023
Maaston kuluneisuus	Kävijöiden kokemus maaston kuluneisuuden aiheuttamasta häiriöstä	x		4,41	4,5	4	5	asteikko 1-5	2023
Palvelurakenteiden kunto	Huonokuntoisten palvelurakenteiden osuus (pl. pitkokset)	x		15	0	0	0	%	2023
Retkeilyreitistön vaikutusalue	Retkeilyreitistön vaikutusalueen pinta-ala (GIS-analyysi)	x							
Suojelualueiden näkyvyys (mediaseuranta) (kuvaus)	Laadullinen analyysi mediahuomiosta	x							
Virkistyskäytön terveys- ja hyvinvointivaikutukset	Terveysindeksi	x		4,33	4,4	4	5	asteikko 1-5	2023
Yhteistyö matkailutoimijoiden kanssa	Yrittäjien tyytyväisyys Metsähallituksen toimintaan	x		3,95	4,1	3,80	5	asteikko 1-5	2020
Ympäristön kuormitus (esim. polttopuun kulutus, roskaantuneisuus)	Kävijöiden kokemus roskaisuudesta	x		4,67	4,7	4,50	5	asteikko 1-5	2023
Hossan matkailullinen vetovoima kasvaa ja sen matkailukäytön tuottamat paikallistaloudelliset vaikutukset sekä kansallispuiston kävijöilleen tuottamat terveyshyödyt kasvavat.									
Mittari	Mittarin tarkennus	LAC	Lähtötaso (teksti)	Lähtötaso (num)	Tavoitetaso (teksti)	Tavoite (min)	Tavoite (max)	Yksikkö	Tavoitevuosi
Käytön määrä maastossa (kpl)	ks. päämäärä 3 (myös paikallistaloudelliset vaikutukset, terveyshyödyt)								

13A Vyöhykejako: Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke			
Vastuuprosessi	Alueiden hallinta		
Selite	Suunnittelualan yleiskäyttöpaineita ohjataan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeelle. Korkean kävijätiheyden lähtökohta asettaa erityisiä vaatimuksia vyöhykkeen sisällä mm. aktiivisella opastuksella ja palvelurakenteilla tehtävälle käytön ohjaukselle, jonka tehtävänä on varmistaa käytön kestävyys ja kävijöiden turvallisuus		
Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke	Yleismääräys: Vyöhyke on retkeily- ja luontomatkailukäytön kannalta vetovoimainen alue, jonne ohjataan kävijöitä aktiivisesti opastuksella ja palvelurakenteilla. Vyöhykkeelle voidaan sijoittaa uusia palvelurakenteita ja retkeilyreittejä.		
Nimi	Vyöhykkeen tavoite	Kävijämääräennuste:	
Hossa	Retkeily, luontomatkailu, luontokasvatus, nähtävyyshohde		
	Ohje	Pinta-ala (ha):	4624,04
	Vyöhykkeelle sijoittuu merkittävä osa kansallispuiston palveluvarustuksesta, mm. hiihtolatuja, retkeilyreittejä, pyöräilyreittejä, luontopolkuja, auto- ja varaustupia. Suurin osa kansallispuiston kävijöistä vierailee tässä osassa puistoa. Vyöhykkeen palveluvarustusta kehitetään tarpeen ja kysynnän mukaan.		
	Pinta-ala yhteensä (ha), osuus suunnittelualueesta (%)	4624,04	41,7
Yksityiset suojelalueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet			
Suunnittelualueella ei ole yksityisomistuksessa olevia alueita.			

13B Vyöhykejako: Syrjävyöhyke

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta		
Selite	Syrjävyöhyke on alhaisen kävijätiheyden ja pinta-alaan nähden pienen käyntimäärän aluetta, missä käytön ohjaus suunnitellaan toteuttamaan tätä tavoitetta. Sinne soveltuvat erityisesti sellaiset käyttömuodot, joille alhainen kävijätiheys on erityinen arvo ja jopa edellytys. Vyöhykkeen käytön ohjauksessa huomioidaan erityisesti paikallisen väestön tarpeet alueen käyttöön.		
Syrjävyöhyke	Yleismääräys: Syrjävyöhyke on alue, jonne ei ohjata kävijöitä aktiivisesti eikä rakenneta uutta palveluvarustusta. Aluetta voidaan käyttää erikseen määriteltujen luontaiselinkeinojen tarpeisiin ja alueen erämaaluonteeseen soveltuviin matkailupalveluihin, kuten opastettuihin retkiin. Muilla kuin luonnonsuojelualueilla vyöhykkeelle voi sijoittua myös luonnonvarojen hyödyntämiseen tähtäviä toimintoja. Syrjävyöhykkeellä liikkuminen on sallittua jokamiehenoikeuksien mukaisesti		
Nimi	Vyöhykkeen tavoite	Kävijämääräennuste:	
Hossan syrjävyöhyke	Syrjävyöhyke säilytetään mahdollisimman luonnontilaisena ja erämaisena.		
	Ohje	Pinta-ala (ha):	6467,44
	Vyöhykkeen nykyisiä palvelurakenteita voidaan pitää yllä. Pääsääntöisesti uutta palveluvarustusta ei rakenneta, mutta vyöhykkeelle on mahdollista tarpeen mukaan sijoittaa uusia erämaista retkeilyä palvelevia rakenteita. Omatoimiretkeilyn lisäksi vyöhykkeelle soveltuvat myös erämaiset luontomatkatkailupalvelut.		
	Pinta-ala yhteensä (ha), osuus suunnittelualueesta (%)	6467,44	58,3
Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet			
Suunnittelualueella ei ole yksityisomistuksessa olevia alueita.			

13C Vyöhykejako: Rajoitus- ja luonnonarvovyöhykkeet

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu
Selite	Rajoitusvyöhykkeellä liikkuminen on kiellettyä. Rajoituksella turvataan alueen luontoarvoja. Rajoitukset voivat olla myös määräaikaisia. Perustettujen suojelualueiden ulkopuolisille maa- ja vesialueille ei voida hoito- ja käyttösuunnitelmassa määritellä liikkumisrajoituksia. Näille alueille on kuitenkin joskus tarpeen määritellä suosituksia liikkumisen tai mairinnousun rajoittamiseksi, jotta alueen erityiset luontoarvot pystyttäisiin turvaamaan
Rajoitusvyöhykkeet	<p>Rajoitusvyöhyke, yleismääräys: "Vyöhyke säilyttää alueen luonnonsuojelulliset arvot liikkumis- tai muilla kävijöitä koskevilla rajoituksilla. Rajoitusvyöhykkeet toteutetaan luonnonsuojelulakiin (1096/1996) perustuvalla järjestyssäännöllä, alueen perustamissääöksellä tai yksityisten suojelualueiden rauhoituspäätöksellä. Luonnonsuojelusyistä annettu rajoitus perustuu siihen, että eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sitä vaatii (luonnonsuojelulaki 18 ja 24 §:t). Rajoitusvyöhykkeitä ovat myös Puolustusvoimien liikkumiskieltovyöhyke ja rajavyöhyke."</p> <p>Luonnonarvovyöhyke, yleismääräys: "Vyöhyke koskee perustettujen suojelualueiden ulkopuolisia maa- ja vesialueita, joilla on erityisiä luontoarvoja ja joiden turvaamiseksi liikkumista tai mairinnousua suositellaan vältettävän tiettyinä aikoina. Tarvittaessa ELY-keskus voi Maastoliikennelain 1 §:ssä tarkoitettujen haittojen ehkäisemiseksi kieltää tai rajoittaa moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttöä tietyllä maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella."</p>

Nimi	Rajoitusaika alkaa	Rajoitus päättyy	Pinta-ala (ha)	Peruste
Pinta-ala yhteensä (ha):				Osuus suunnittelualueesta (%):

Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisomistuksessa olevat alueet

Suunnittelualueella ei ole yksityisomistuksessa olevia alueita.

TOTEUTUS

14 Luonnon- ja kulttuuriperinnönsuojelun toimenpiteet

Vastuuprosessi	Luonnonsuojelu
Selite	Lomakkeella täsmennetään tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulevat määritettyä riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuu toimenpidesuunnitelmissa. Luonnonsuojelun toimenpiteet kohdistuvat luontotyyppeihin ja lajeihin, esimerkiksi ennallistamisen tai perinnebiotooppien hoidon muodossa.

Luonnonsuojelu						
Karttateksti	Toimenpide	Kiireellisyys	Määrä	Yksikkö	Kustannus (€)	Kuvaus
Ojitetut suoalueet Hossan kansallispuistossa	Suon ennallistaminen	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)	400	ha		Kolme ojitettua aapasuokokonaisuutta ennallistetaan, yhteensä n. 400 ha
	Metsän ennallistaminen	Kiireellinen (3-5 v)				Ennallistamispolto
	Puron tai kosken ennallistaminen	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)				Kunnostustarveselvitys peratuille virtavesille. Selvityksen perusteella laaditaan kunnostussuunnitelma, jossa otetaan huomioon alueen virkistyskäyttö, kulttuuriperintökohteet ja muut luontoarvot.
	Tiealueen luonnonmukaistaminen	Kiireellinen (3-5 v)			2000	Kansallispuiston alueella hoidon ja käytön kannalta tarpeettomia teitä ei enää kunnosteta, osa niistä katkaistaan sekä osalla sallitaan vain Metsähallituksen oma huoltoliikenne
	Laji-inventointi	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)				Vanhojen metsien hyönteislajiston sekä pohjaeläinlajiston inventointi.

Kulttuuriperinnön suojelu						
Karttateksti	Toimenpide	Kiireellisyys	Määrä	Yksikkö	Kustannus (€)	Kuvaus
	Kulttuuriarvojen suojelu ja hoito	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)	5	kpl		Kulttuuriarvojen hoidon seuranta
	Rakennusperinnön hoito	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)				Valtakunnallisesti valittujen kulttuuriperintö-, arkeologisten ja muinaismuistokohteiden (ROTI) säännöllinen huolto ja seuranta; mahdollisesti valitaan muitakin reittien varsilla olevia arvokkaita kohteita. Korjausmenetelmissä käytetään perinteisiä menetelmiä ja rakennustekniikkaa.
	Arkeologisten kohteiden hoito	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)				Listattujen arvokkaimpien kohteiden tilaa seurataan. Muinaisjäännöskohteiden hoitoa ohjaa Museovirasto
	Maiseman hoito	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)				Kohteen lähiympäristön hoito, joka turvaa rakennusten säilymistä

Luonnonsuojelu: yksityiset maat ja YSA-alueet

Alueella ei ole yksityismaita.

Kulttuuriperinnön suojelu: yksityiset maat ja YSA-alueet

Alueella ei ole yksityismaita.

15 Luonnon virkistyskäyttö: retkeilyn ja luontomatkailun toimenpiteet

Vastuuprosessi	Luonnon virkistyskäyttö			
Selite	Lomakkeella täsmennetään luonnon virkistyskäyttöä, lähinnä retkeilyä ja luontomatkailua, koskevia tavoitteenasettelun yhteydessä nimettyjä toimenpiteitä. Toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti määritellään riittävällä tarkkuudella. Toimenpiteiden teknisen toteutuksen kuvaus ja tarkempi ohjeistus tapahtuu toimenpidesuunnitelmissa.			
Käyntimääräennuste	125000	Vuosi	2023	
Kysynnän kuvaus (tavoitetilassa) ja muutos nykytilaan				
Kansallispuiston avajaisvuonna käyntimäärä oli 124 000. Seuraavina vuosina käyntimäärän odotetaan hieman laskevan, mutta pidemmällä aikavälillä kasvavan tasaisesti.				

Viestinnän ja opastuksen toimenpiteet

Karttateksti	Toimenpide	Kiireellisyys	Kustannus (€)	Kuvaus
	Opastusaineiston laatiminen ja ylläpito (painettu aineisto, verkkosivut)			Esteettömien palveluiden tuotteistaminen tuotekorttien muotoon.
	Opastusaineiston laatiminen ja ylläpito (painettu aineisto, verkkosivut)			Hossan esitemateriaali, luontoon.fi ja eräluvut.fi -sivut ovat brändin mukaisia ja ajantasaisia. Melontareittien tuotteistaminen ja melontaoppaan päivittäminen yhteistyössä sidosryhmien kanssa.
	Maasto-opastusaineiston laatiminen ja ylläpito	Erittäin kiireellinen (1-2 v)		Täydennetään viitoitusta ja opastusta reittien ja kulttuuri-, kalastus- ja nähtävyyden kohteiden osalta. Selkeytetään reittien lähtöopasteita luontokeskukselta. Järjestyssäännöstä viestitään myös maastossa.
	Palvelupisteiden ylläpito/toiminta			Hossan luontokeskus on houkutteleva käyntikohta ja Metsähallituksen palvelupiste, joka tarjoaa tietoa Hossan reiteistä ja palveluista.

Retkeilyn ja luontomatkailun toimenpiteet

Karttateksti	Toimenpide	Kiireellisyys	Kustannus (€)	Kuvaus
	Virkistys- ja luontomatkailukäytön edistäminen			Kansallispuiston reitistöä kehitetään tulevaisuudessa käyttäjien tarpeet ja suojeluarvot huomioiden. Omatoimisia ja ohjattuja talviaktiiviteetteja varten ylläpidetään monikäyttöreittejä (esim. Värikallion ja Julma-Ölkyn alueella), joilla pyritään yhdistämään useampia eri aktiiviteetteja samalle reitille. Myös muiden tahojen ylläpitämien koneellisesti hoidettujen hiihtolatuojen ja muiden talvireittien sijainti puiston alueella on mahdollista sopimuksen mukaan. Maastopyöräilyreitistön vetovoimaisuutta kehitetään tarvittaessa. Melojat huomioidaan mm. laitureita, rantautumispaikkoja ja muita tarvittavia rakenteita kehittämällä.
Julma-Ölkky	Palveluvarustuksen (uudis)rakentaminen	Erittäin kiireellinen (1-2 v)	45000	Julma-Ölkyn parkkipaikan rakentaminen
	Palveluvarustuksen (uudis)rakentaminen			Esteettömistä palveluista luodaan yhdessä sidosryhmien kanssa toimiva kokonaisuus, joka vahvistaa puiston vetovoimaisuutta esteettömänä kohteena.
	Palveluvarustuksen (uudis)rakentaminen			Varmistetaan, että palveluvarustuksen laatu ja määrä vastaavat asiakkaiden kysyntään. Käyntimäärien kasvaessa suosituimmilla kohteilla tarvitaan mm. uusia käymälöitä ja suurempia parkkipaikoja. Ölkyn ylitys -päiväreitille rakennetaan taukopaikka.

	Palveluvarustuksen ylläpito ja kunnostus	Kiireellinen (3-5 v)		Kansallispuistossa sijaitsevia vuokrakämppejä kunnostetaan. Jatkosalmen päärakennuksen vesikatto uusitaan ja sauna maalataan. Tolosenvirta maalataan ja vesikatto uusitaan. Muiden kämppien kunnostus tarpeen mukaan.
	Palveluvarustuksen ylläpito ja kunnostus	Kiireellinen (3-5 v)		Palveluvarustuksen laatu pidetään hyvänä ja kysyntää vastaavana. Tarpeen mukaan reittejä kestäväidään ja linjataan uudelleen esim. kulumisen ehkäisemiseksi.
	Palveluvarustuksen purkaminen	Vähemmän kiireellinen (6-10 v)		Palveluvarustuksen määrää voidaan sopeuttaa käytön mukaan; vähäisellä käytöllä olevat ja huonokuntoiset rakenteet voidaan poistaa.
Yksityiset maat ja YSA-alueet				

16 Erätalouden toimenpiteet

Vastuuprosessi	Erä
Selite	Lomakkeella määritellään erätalouteen liittyvät toimenpiteet, ohjeet ja määräykset. Lomakkeen tarkoituksena on täsmentää tavoitteenasettelun yhteydessä mainittuja toimenpiteitä siten, että toimenpiteiden laji, suuruusluokka ja sijainti tulevat määritettyä riittäväällä tarkkuudella.

Metsästys ja riistanhoito

Kuvaus alueen metsästyskäytön muutoksesta

Ei muutoksia. Metsästys järjestetään Hossan kansallispuistosta annetun lain mukaisesti.

Riistakantojen kestävän hyödyntämisen suunnittelu

Riistanhoitoyhdistys laatii vuosittain hirvikannan verotussuunnitelman, joka perustuu hirvikannan kestävään verotukseen. Suunnitelman pohjalta Suomen riistakeskus myöntää pyyntiluvat hirviseureille. MMM (maa- ja metsätalousministeriö) määrittelee vuosittain kanalintujen metsästysajat, jotka pohjautuvat riistakolmiolaskentojen tuloksiin.

Riistanhoitotyöt ja rakenteet sekä valvonta

Riistanhoitotöitä ei alueella suoriteta. Metsästäystä valvotaan osana alueen erävalvontaa.

Metsästys metsästyslain 8§ perusteella valtion alueilla

	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Metsästyslain 8§ aluetta (kunnan asukkailla vapaa metsästysoikeus)	Ei muutu			
Yleiset vesialueet (metsästysoikeus metsästyslain 7§ mukaisesti)				

Muutos metsästyksen maanomistajan luvalla (Metsähallituksen maat)

	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Metsähallituksen pienriistan metsästysalue				
Metsähallituksen hirvieläimen metsästysalue	Ei muutu			Hirven metsästys on sallittu Hossan kansallispuistosta annetun lain ehtojen mukaisesti Suomussalmen (maa-ala 8973,6 ha) ja Taivalkosken (maa-ala 125,19 ha) kuntien puoleisilla puistoon kuuluvilla alueilla Metsähallituksen luvalla sekä Kuusamon kaupungin puoleisilla osilla (maa-ala 724 ha) metsästysvuokrasopimuksella.
Metsähallituksen pienriistan sopimusmetsästysalue				
Metsähallituksen hirvieläimen sopimusmetsästysalue				

Muutos metsästyskäytön ulkopuolella ja rajoitetussa käytössä olevilla alueilla				
	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Metsähallituksen hallinnoima metsästyskäytön ulkopuolinen alue				
Metsähallituksen hallinnoiman alueen paikalliset/ajalliset rajoitukset				
YSA -alueiden metsästyskieltoalueet				
Kalastus				
Kalaveden ja kalakantojen hoito				
Taimenen ja harjuksen poikasia istutetaan Umpi- ja Iso-Valkeaisen järviin. Muita kalanistutuksia ei kansallispuiston alueelle tehdä.				
Alueen kalastuskäytön muutos				
Vuoden 2021 alusta alkaen vieheellä tapahtuvaan kalastukseen tarvitaan kalastuslupa (5502 Hossa) kansallispuiston virtavesille sekä Umpi- ja Iso-Valkeaisen järviin. Muut vesialueet ovat kalastettavissa yleiskalastusoikeuksin. Pyydyskalastus jatkuu entisellään kansallispuistosta annetussa laissa erikseen nimetyissä järvissä. Pyydysten kalastajakohtaisesta enimmäismäärästä tai rakenteesta voidaan antaa tarvittaessa vesialuekohtaisia määräyksiä.				
Muutos kalastukseen KL perusteella yleisillä vesialueilla ja muutokset yleiseen kalastusoikeuteen (pilkkiminen, onkiminen...)				
	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Yleiset vesialueet (kalastuslaki)				
Muutos kalastukseen maanomistajan luvalla (Metsähallituksen maat)				
	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
Metsähallituksen lupakalastusalueita				
Metsähallituksen vuokra-alueita				
Muutos kalastuskäytön ulkopuolella ja rajoitetussa käytössä olevilla alueilla				
	Muutos	Syy	Pinta-ala (ha)	Kuvaus
YSA-alueiden kalastuskieltoalueet				
Kalastusrajoitukset				
Paikalliset erityisoikeudet				

Erätalouden toimenpiteet						
Karttateksti	Toimenpide	Määrä	Yksikkö	Kiireellisyys	Kustannus (€)	Kuvaus
	Kalastuksen säätely					Yleiskalastusoikeuksia rajoitetaan Umpi- ja Iso-Valkeaisella. Lupakalastusvesien kalastusta säädellään tarvittaessa siten, ettei luontaisten kalakantojen elinvoimaisuus vaarannu ja vesistöt säilyvät kalastuksellisesti kiinnostavina.
	Kalojen/rapujen istutukset				5000	Taimenen ja harjuksen poikasistutuksia tehdään Umpi- ja Iso-Valkeaiseen
Metsästyks: muut alueet (YSA- ja yksityisalueet) ja mahdolliset suositukset						
Alueella ei ole yksityisomistuksessa olevia alueita.						
Kalastus: muut alueet (YSA- ja yksityisalueet) ja mahdolliset suositukset						
Alueella ei ole yksityisomistuksessa olevia alueita.						

17 Muut luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta
Selite	Lomakkeella määritellään ne suunnittelualueen luonnonvarojen ja alueiden käyttömuodot, jotka eivät ole tulleet esille aikaisemmillä lomakkeilla. Näitä ovat marjastus, sienestys, poronhoito, liikenteen ja liikkumisen järjestelyt, urheilutapahtumat, partio- ja muu leiritoiminta, kaivostoiminta sekä maa-ainesten, polttopuun ja pohjaveden otto.
Marjastus ja sienestys	Sallittu
Perustelu	Marjastus ja sienestys on kansallispuistossa sallittu jokamiehenoikeudella.

Luontaiselinkeinot (sis. metsästys/kalastus/marjastus elinkeinona)

Kuvaus

Alueella ei harjoiteta luontaiselinkeinoja (porotaloutta lukuun ottamatta).

Maastoliikenne ja muu liikenne

Toiminto	Ohjaus	Peruste
Maastoliikenne talvikaudella	Supistuu	Varataan mahdollisuus tarkastella kansallispuiston sisällä olevien moottorikelkkaurien tai niiden osien siirtoa kansallispuiston ulkopuolelle esim. laajemman runkoreittisuunnittelun yhteydessä. Yksittäisiä lupia voidaan myöntää perustelluista syistä Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteiden mukaisesti. Erilaisten tapahtumien, luontomatkailemisen ja ammattimaisen luontokuvauksen huoltoajoon voidaan myöntää lupia.
Maastoliikenne kesäkaudella	Ei muutu	Sulan/lumettoman maan aikana kansallispuistoon myönnetään maastoliikennelupia vain tarkoin harkiten. Lupien tarkoituksena on tulla palvella puiston hoidon ja käytön tavoitteita. Kansallispuiston omissa huoltotöissä vältetään maastoliikennettä sulan maan aikaan.
Muu liikenne	Ei muutu	Polttomoottoriveneiden käyttö kielletään kansallispuiston vesissä pl. Perangan vesireitillä Pikku- ja Iso-Kukkurissa. Sähköperämoottoreiden käyttö sallitaan. Kansallispuiston huoltotöissä sekä nuottakalastuksen yhteydessä Aittojärvellä myös polttomoottoriveneen käyttö on sallittua.

Liikkuminen ja leiriytyminen

Toiminto	Ohjaus	Peruste
Pyöräily	Laajenee	Kansallispuiston järjestyssäännössä tullaan sallimaan polkupyörällä ajaminen vain sitä varten osoitetuilla reiteillä. Uusia ns. läskipyöräilyreittejä osoitetaan monikäyttöreiteille. Monikäyttöreittien lisäksi talvipyöräily on sallittua myös muiden reittien ulkopuolella jokamiehenoikeudella pysyvän lumipeitteen aikaan.
Ratsastus	Ei muutu	Kansallispuiston järjestyssäännössä tullaan sallimaan ratsastus vain sitä varten osoitetuilla reiteillä. Tällä hetkellä puistossa ei ole ratsastusreittejä eikä puiston alueelle suuntautuvaan ratsastukseen ole erityistä kysyntää.
Koiravaljakkotoiminta	Ei muutu	Kansallispuiston järjestyssäännössä tullaan sallimaan koiravaljakolla liikkuminen vain sitä varten osoitetuilla reiteillä. Puiston alueella on muutamia luontomatkailemiskäytössä olevia koiravaljakkosafarireittejä, joiden käytöstä on sopimus yrittäjien kanssa.
Porovaljakkotoiminta	Laajenee	Kansallispuiston järjestyssäännössä tullaan sallimaan porovaljakolla liikkuminen vain sitä varten osoitetuilla reiteillä. Puiston alueella ei ole tällä hetkellä yhtään luontomatkailemiskäytössä olevaa porosafarireittiä.
Kalliokiipeily	Ei muutu	Kiipeily on kansallispuistossa sallittu jokamiehenoikeudella. Mikäli kiipeily edellyttää pysyvien pulttien tai vastaavien kiinnikkeiden asentamista, tarvitaan siihen lupa. Jokamiehenoikeudella tapahtuva kiipeily ei myöskään oikeuta poistamaan tai vahingoittamaan kallioilta sammalta, jäkälää tai muuta kasvillisuutta.
Leiriytyminen	Ei muutu	Kansallispuiston järjestyssäännössä tullaan sallimaan leiriytyminen ainoastaan huolletuilla taukopaikoilla.

Järjestetyt tapahtumat ja seuratoiminta		
Toiminto	Ohjaus	Peruste
Muu järjestetty maastotapahtuma	Ei muutu	Kansallispuistoon voidaan harkinnan mukaan myöntää lupia erilaisille tapahtumille. Tapahtumissa pyritään hyödyntämään alueen palvelutarjontaan kuuluvia reittejä ja taukopaikkoja.
Muu järjestetty maastotapahtuma	Ei muutu	Lintukoirien (haukkuvat, seisovat) kokeisiin voidaan tarvittaessa myöntää lupia.
Luonnonvarojen käyttö		
Toiminto	Ohjaus	Peruste
Maa-ainesten otto	Ei muutu	Maa-ainesten otto kansallispuiston alueelta on kiellettyä.
Polttopuun otto	Ei muutu	Polttopuun otto kansallispuiston alueelta on kielletty. Tulenteko on sallittu ainoastaan tähän tarkoitukseen osoitetuilla paikoilla, jotka ovat myös polttopuuhuollon piirissä. Metsäpalovaroituksen aikana tulenteko on kielletty.
Muu käyttö		
Toiminto	Ohjaus	Peruste
Muu käyttö	Ei muutu	Veneiden säilytykseen oltava lupa kansallispuiston alueella.
Muu käyttö	Ei muutu	Sähköisten apuvälineiden käyttö liikkumiseen teillä ja esteettömillä reiteillä on sallittu kansallispuiston alueella.
Metsätalous		
Tavoitteet		
Alueella ei ole metsätaloustoimintaa.		
Toimenpiteet (menetelmät ja rajoitukset)		
Metsätalouksen muutos Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla		
Mt-käytössä (ha)	Rajoitetussa mt-käytössä (ha)	Muutoksen kuvaus
0,00	0,00	
Toimenpiteet Natura It-kuvioilla		
Suosituksia yksityismaiden metsäsuunnitteluun		

17B Poronhoidon toimenpiteet

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta
Selite	Lomakkeella määritellään ne suunnittelualan luonnonvarojen ja alueiden käyttömuodot, jotka eivät ole tulleet esille aikaisemmillä lomakkeilla. Näitä ovat marjastus, sienestys, poronhoito, liikenteen ja liikkumisen järjestelyt, urheilutapahtumat, partio- ja muu leiritoiminta, kaivostoiminta sekä maa-ainesten, polttopuun ja pohjaveden otto.
Poronhoito	
Toimenpiteet ja käytännöt	Suunnittelualueella harjoitettavaa poronhoitoa säätelee poronhoitolaki (848/1990). Poronhoidon harjoittajilla on alueella poronhoitolain mukaisia erityisoikeuksia, kuten poronhoitotöihin liittyvä maastoliikenne, leiriytyminen, tulenteko ja sitä varten polttopuun ottaminen. Poronhoitoon liittyvät rakenteet edellyttävät Metsähallituksen lupaa. Paliskuntain yhdistys, paliskuntaryhmät ja Metsähallitus neuvottelevat ja sopivat säännöllisesti poronhoitoon liittyvistä toimintatavoista valtion mailla. Mahdollisista kansallispuistoon sijoitettavista uusista koiravaljakkosafarireiteistä kysytään alueen paliskunnan kannanotot ennen sopimuksen tekemistä. Myös muista merkittävistä uusista reiteistä ja tapahtumista kysytään paliskuntien kannanotot Metsähallituksen ja paliskuntain yhdistyksen solmiman sopimuksen mukaisesti.
Suosituks	Tarvittaessa Metsähallitus ilmoittaa yhteistyöneuvotteluissa paliskunnille puiston alueelta sellaiset luontoarvoiltaan herkätkohteet, joissa poroja ei tulisi ruokkia eikä liikkua mönkijöillä.
Saamelaisporonhoidon tavoitteet	

18 Hallinto

Vastuuprosessi	Alueiden hallinta
Selite	Lomakkeella määritellään suunnittelualan hallintaan liittyvät linjaukset, ohjeet ja määräykset. Suojelualan hallintaan ja hallintoon olennaisesti liittyviä asioita ovat kannanotto suojelualan mahdolliseen laajentamiseen, järjestyssääntö, turvallisuus, valvonta ja pelastustoiminta sekä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.

Suunnittelualueesta vastaavat tahot

Metsähallitus Luontopalvelut hallinnoi suunnittelualan maita ja vesiä.

Suojelualan perustamistoimet

Karttateksti	Toimenpide	Kustannus (€)	Kuvaus

Käytön ohjaus ja maankäyttöön vaikuttaminen

Karttateksti	Toimenpide	Kustannus (€)	Kuvaus
	Järjestyssäännön laatiminen/päivitys		Järjestyssääntö laaditaan. Kävijät tuntevat alueen järjestyssäännön ja kunnioittavat puiston suojeluarvoja.
	Sopimusten laatiminen		Kaikilla kansallispuistossa toimivilla yrityksillä on yhteistyösopimus Metsähallituksen kanssa.
	Valvonta (mm. erävalvonta)		Erävalvonnalla huolehditaan, ettei alueen kala- tai riistakantoja vaaranneta laittomalla tai luvattomalla pyynnillä. Lisäksi valvotaan maastoliikennettä ja roskaantumista. Valvonnalla turvataan luonnon- ja maisema-arvojen säilymistä.
	Sidosryhmäyhteistyö (ml. yhteistyö maanomistajien kanssa)		Yhteistyö matkailuyritysten, matkailuyhdistysten ja muiden sidosryhmien kanssa on aktiivista.
	Sidosryhmäyhteistyö (ml. yhteistyö maanomistajien kanssa)		Tiivis yhteistyö matkailuyrittäjien ja muiden paikallisten sidosryhmien kanssa kansallispuiston eri käyttömuotojen suunnittelutyössä.
	Sidosryhmäyhteistyö (ml. yhteistyö maanomistajien kanssa)		Hossan rantaosayleiskaava ja kansallispuistoa ympäröivät alueet mahdollistavat majoitus-, ravintola-, ohjelma- yms. palveluiden kehittymisen Hossassa. Kattava palveluverkosto ja kansallispuisto muodostavat yhdessä vetovoimaisen Hossan matkailualueen.
	Sidosryhmäyhteistyö (ml. yhteistyö maanomistajien kanssa)		Kansallispuistoon rajautuvien alueiden metsien käsittelyssä pyritään maisema-arvojen säilyttämiseen, myös Metsähallituksen sisällä tapahtuva yhteistyö
	Muu käytön ohjaus		Viestinnällä ja opastuksella pyritään ohjaamaan kävijöitä kansallispuiston eri käyntikohteille, reiteille sekä myös muihin lähellä sijaitseviin luontokohteisiin mm. ruuhkautumisen ehkäisemiseksi.

Muu rakennuskanta

Karttateksti	Toimenpide	Kustannus (€)	Kuvaus
	Muun rakennuskannan toimenpiteet	24000	Luontokeskuksen energiatehokkuutta parannetaan hankkimalla ilmalämpöpumppuja.

Muut toimenpiteet				
Karttateksti	Toimenpide	Kustannus (€)	Kuvaus	
	Muu toimenpide		Vahvistetaan uuden kansallispuiston asemaa osana suomalais-venäläistä lähialueyhteistyötä.	
	Muu toimenpide		Jätehuollon järjestäminen (kompostointi) ja ympäristön siisteys (betonirenkaat, rakennusjätteet yms.)	
	Muu toimenpide		Lipposensalmen kalaesteen poistaminen	
Valmiudet				
Tyyppi	Valmius	Kuvaus		
Metsäpalontorjuntasuunnitelma	On	Metsähallituksen metsäpalojen torjunta -ohje, Ympäristö- ja laatukäsikirja 6.2.14		
Palvelurakenteiden turvallisuus				
Tyyppi	Valmius	Kuvaus		
Rakennusten palotarkastus	On	Vuokrakämpillä palotarkastus 4 vuoden välein (nuohous vuosittain ammattinuohoojan toimesta). Luontokeskuksen palotarkastus 5 vuoden välein. Autiotuvat kuuluvat omavalvonnan piiriin (nuohous saadaan suorittaa itse).		
Pelastusyhteistyö	Ei	Kansallispuistoon laaditaan turvallisuussuunnitelma Metsähallituksen valtakunnallisen mallin mukaan 2019-2020.		
Yhteistyö				
Tyyppi	Valmius	Kuvaus		
Muu rakennuskanta (ei retkeily / virkistyskäytössä oleva)				
Toimenpide	Kohde (nimi)	Omistaja	Kpl	Kuvaus
YSA-alueet ja muut yksityisessä omistuksessa oleva alueet				
Suunnittelualueella ei ole yksityisiä luonnonsuojelualueita eikä yksityismaita.				

19 Resurssit			
Vastuuprosessi	Alueiden hallinta		
Selite	Lomakkeella määritellään toiminnan suunnittelun pohjaksi hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen kerta- ja jatkuvaluonteiset kustannukset. Lisäksi määritellään muut alueen hoitoon ja hallintoon liittyvät kustannukset, mikä tukee hoito- ja käyttösuunnitelman kytkemistä vuotuisen toiminnan suunnitteluun. Hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuksen kustannuksista vastaa lähinnä Metsähallitus. Mikäli suunnitelmaan kirjataan muita tahoja, kuten ELY-keskusta tai kuntaa koskevia sitoumuksia, myös niiden kustannukset esitetään lomakkeella.		
Vuosi, jonka kustannustasoon arviot perustuvat		2018	
	Jatkuvaluonteiset kulut €/vuosi	Kertaluonteiset menot €	Lisätietoja
Rakennukset		24 000	Luontokeskuksen ilmalämpöpumput 3kpl
Rakennukset		45 000	Jatkonsalmen päärakennuksen vesikaton uusinta ja saunan maalaus
Rakennukset		50 000	Eräkämprien (Peurapirtti, Hirvastupa, Hossanki) kunnostukset
Rakennukset		40 000	Tolosenvirran ulkomaalaus ja vesikaton uusinta
Rakennukset		6 000	Kukkurin autiotuvan katon korjaus
Rakennukset	72 000		Luontokeskuksen ylläpito + retkeilyneuvonta
Rakennelmat		8 000	likosken taukopaikan kunnostus
Rakennelmat		15 000	Jatkonsalmen telttailualueen kunnostus
Rakennelmat		4 000	Iso- Valkeisen venesäilytys rakenteiden kunnostus
Rakennelmat		50 000	Käymälöiden uusiminen ja uudisrakennus
Rakennelmat	5 000		Rakenteiden perusylläpito
Rakennelmat		10 000	Julma-Ölkyn reitin palveluvarustus
Reitit	20 000		Reittien kestäväointi
Reitit		4 000	Reittien viitoituksen parantaminen
Reitit	3 000		Talvireittien ylläpito
Reitit	3 000		Esteettömien palveluiden tuotteistaminen/kehittäminen
Opastuspalvelut ja opastusviestintä		6 000	Melontaoppaan päivitys
Opastuspalvelut ja opastusviestintä	24 500		Luontoon.fi, eraluvat.fi ja repäisykartat ja muun opastusviestinnän päivittäminen
Opastuspalvelut ja opastusviestintä		8 000	Maastoviestintämateriaali; talvireitit, kalastuskohteet, kulttuuri- ja nähtävyyshohteet, vuokratuvat, järjestyssäännöt
Opastuspalvelut ja opastusviestintä	1 000		Hossan opasohjeet
Kävijälaskenta, kävijä-, yritys- ym. tutkimukset		8 500	Kävijätutkimus toteutetaan Hossassa 5v. välein.
Virkistyskäyttö yhteensä	128 500	278 500	

Ennallistaminen	1 000		Palojatkumosuunnitelman mukaiset ennallistamispolttot; yksi poltto n. 5 vuoden välein, yhden polton kustannus n. 5000 €
Ennallistaminen		80 000	Virtavesien kunnostus
Ennallistaminen		80 000	Suon ennallistaminen, ojien tukkiminen
Luonnonsuojelun seurannat		5 000	Hyönteislajistoinventoinnit ym. seurannat
Luonnonsuojelu yhteensä	1 000	165 000	
Muut kulut	89 000		Puiston ylläpito; polttopuu+ käymälähuolto, luontovalvoja, huoltomiehet.
Muut kulut		25 000	Parkkipaikkojen laajennukset/kunnostukset
Muut kulut	13 500	60 000	Tiestön ylläpito ja aurasukulut vuosittain; Jatkonsalmi-Tolosenvirta tien kunnostus kertaluonteisesti
Muut kulut	3 500		Jätehuolto
Muut kulut		2 000	Teiden ennallistaminen/sulkeminen
Muut kulut	15 000		Huoltokaluston uudistaminen; moottorikelkka, mönkijä, auto
Hallinto- ja muut kulut yhteensä	121 000	87 000	
Kaikki yhteensä	250 500	530 500	Kaikki kustannukset yhteensä suunnitelmakaudella (15 vuotta) €
			4 288 000

20 Osallistaminen			
Vastuuprosessi	Alueiden hallinta		
Selite	Kansalaisten ja sidosryhmien kuuleminen suunnittelussa on Metsähallituksen ja ympäristöhallinnon toimintatapa. Osallistamisen tavoitteena on: saada luonnonsuojeluun liittyville tavoitteille ja toiminnalle yleinen hyväksyntä, vähentää ristiriitoja Metsähallituksen ja eturyhmien välillä sekä eri eturyhmien kesken, saada mahdollisimman paljon tietoa, taitoa ja näkemyksiä ratkaisuille pohjaksi, saada yhteistyötahot sitoutumaan suunnitelman tavoitteisiin ja keskeisiin ratkaisuihin sekä luoda pysyvä yhteistyö alueen eri toimijoiden kesken.		
Osallistamistapa	Osallistetut taho	Nimetty edustaja	
kokous	Hossa-Irnin paliskunta	poroisäntä	
yhteistyöryhmän kokoukset	tärkeimmät sidosryhmät	eri tahojen edustajia	
yrittäjätapaaminen	matkailuyrittäjät	eri edustajia	
Yksityisten maanomistajien osallistaminen (Yksityiset suojelualueet ja muut yksityisalueet)			
Avoimet osallistamistilaisuudet	Paikka	Pvm	Osallistajat (lkm)
Avoin yleisötilaisuus suunnitelman luonnoksesta	Hossan luontokeskus	21.11.2018	26
Avoin yleisötilaisuus suunnittelun aloitusvaiheessa	Hossan luontokeskus	12.04.2018	45
Yhteenveto osallistamisen vaikutuksesta suunnitelmaan			
Lausunnot ja palaute			
Pyydetty lausunnot (kpl)	34	Saadut lausunnot (kpl)	19
Lausuntokooste			
Lausunto ja lausuja	Suunnitelman osa/lomake	Metsähallituksen vastine	Aiheutunut toimenpide
Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: Yleisenä huomiona voisi mainita, että hoito- ja käyttösuunnitelman taulukkomuotoinen esitys on jokseenkin vaikeasti luettava etenkin sarakkeiden osalta, joissa asiaa on enemmänkin. Toisaalta puolestaan vaikuttaa, että joitakin asioita ei ole riittävästi käsitelty juuri taulukkomuotoisen esitystavan vuoksi. Yhteenveto-osioihin ja karttaesitysten selkeyteen tulisi sen vuoksi panostaa. Kaikista kartoista yhteisenä huomiona, että pohjoisnuoli puuttuu jokaisesta. Kartan mittakaava on ongelma erityisesti niissä kartoissa, joissa on paljon pientä esitettävää. Lisäksi selitteiden rasterointiin tulisi kiinnittää huomiota. Liitteessä 1 Sijainti ja maankäyttö rasterit "Muu luonnonsuojelualue (MH)" ja "Soidensuojeluohjelman alue" ovat lähes samanvärisiä.	Koko suunnitelma	Taulukkomuotoinen esitys aiheuttaa omat haasteensa hks:n luettavuuteen ja asiasisältöön. Yhteenvedoksi on tehty erillinen 6-sivuinen tiedosto, johon pääasiat on kirjattu. Raportin yhteenveto-osioissa on merkkimäärärajoite, jolloin laajempi asian käsittely vaatisi erillisen liitteen. Suunnitelma-alue on laaja ja alueelta on erittäin runsaasti lajitietoa, minkä vuoksi lajitietokartta ei olisi luettava pieneltä kartalta. Kulumisherkkiin luontotyyppeihin liittyvää huomioon otettavaa lajistoa, kuten arvokasta harju- tai kalliolajistoa ei Hossan alueelta ole tiedossa. Ympäristöhallinnossa HKS:n tarkempaa tietosisältöä, kuten suunnitelma-alueen laji- ja palveluvarustustietoja on käytännöllisintä tarkastella ympäristöhallinnon Uljas-paikkatietojärjestelmästä. Uutta palveluvarustusta on suunniteltu ainoastaan yksi taukopaikka	Yhteenvedot tarkistettu. Karttoja pyritti selkeyttämään ja havaitut virheet korjattu.

<p>Selkeyden vuoksi väritystä voisi muuttaa. Natura Luontotyyppit -kartassa (liite 2) sekä Luontotyyppien edustavuus -kartassa (liite 3) tulee käydä ilmi, mitä valkoisilla alueilla tarkoitetaan, ovatko esimerkiksi inventoimattomia alueita. Nykyinen palveluvarustus -kartassa (liite 4) osa palveluvarustusmerkinnoistä menee päällekkäin. Kuivakäymälä -merkki ja Polttopuusuoja+kuivakäymälä -merkki ovat selitelaatikossa saman näköisiä. Kartalla niitä näkyy vain yksi (saattaa jäädä jonkin toisen merkin alle) ja tämäkin on erilainen kuin selitelaatikon merkit. Suunniteltua, vielä toteuttamatonta palveluvarustusta ei ole esitetty missään karttamuotoisena esityksenä, samoin kuin ei lajistotietoakaan. Suunnitellun palveluvarustuksen sijoittumista suhteessa lajiesiintymiin ja herkästi kuluviin luontotyyppeihin on hankala arvioida, mikäli niitä ei ole esitetty samalla kartalla, saatikka esitetty lainkaan.</p>		<p>Ölökyn Ylitys -reitille ja loput toimenpiteet kohdistuvat olemassa olevaan palveluvarustukseen. Kysynnän mukaan tehtäviä palveluvarustuksen täydennyksiä ei ole mahdollista esittää kartalla.</p> <p>Kartoissa on oletuksena asemointi pohjois-eteläsuunta, jolloin pohjoinen on kartan yläpään suunnassa. Selvyyden vuoksi pohjoisnuolet lisätään karttoihin. Karttoja pyritään selkeyttämään ja havaitut virheet korjataan.</p>	
<p>Kainuun liitto: Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa hoito- ja käyttösuunnitelmasta.</p>	Koko suunnitelma	-	Ei muutoksia suunnitelmaan.
<p>Taivalkosken kunta: Taivalkosken kunnalla ei ole huomautettavaa suunnitelman sisältöön. Taivalkosken kunta pitää tärkeänä osallistavaa puiston jatkokehittämistä ja jatkokehittämisessä lähialueiden potentiaalin (esim. Kylmäluoma) verkostollista hyödyntämistä.</p>	Koko suunnitelma	-	Ei muutoksia suunnitelmaan.
<p>Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: Hossan kansallispuisto on vetovoimainen kohde, joka soveltuu ulkoiluun, retkeilyyn ja kestävään luontomatkailuun. Alueen suojelun turvaaminen HKS-suunnitelman linjauksilla, hoitotoimenpiteillä ja käytön ohjauksella on ennakoivasti suunniteltu.</p>	Koko suunnitelma	-	Ei muutoksia suunnitelmaan.
<p>Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: ELY-keskus pitää tärkeänä muistaa, että luontoarvot ja koskematon luonto ovat keskeinen osa retkeilykäytön ja koko alueen suosion taustalla. Suojelutavoitteiden turvaaminen ja kestävä matkailun periaatteet on syytä pitää esillä alueen liiketoimintaa kehitettäessä.</p>	Koko suunnitelma	Hyvä kommentti.	Ei muutoksia suunnitelmaan.
<p>Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: Kainuun ELY-keskus näkee ansiona seikan, että kansallispuiston alueella on panostettu esteettömyyteen.</p>	Koko suunnitelma	-	Ei muutoksia suunnitelmaan.
<p>Museovirasto, Kainuun museo ja Pohjois-Pohjanmaan museo: Suunnittelualan yleiskuvaukseen voisi alueen erämaisen luonteen lisäksi todeta, että Hossan alue on ollut asuttuna ainakin 6000 vuoden ajan, todennäköisesti tätäkin kauemmin. Maa- ja vesialueiden arkeologinen kulttuuriperintö: kohteista selkeämpää käyttää nimitystä arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet, joka pitää sisällään niin muinaismuistolain (295/63) nojalla rauhoitetut kiinteät</p>	Kulttuuriperintö	<p>Suunnittelualan yleiskuvaukseen lisätään alueen erämaisen luonteen lisäksi maininta, että Hossan alue on ollut asuttuna ainakin 6000 vuoden ajan, todennäköisesti tätäkin kauemmin.</p> <p>Kulttuuriperinnön otsikointi on järjestelmän mukainen. Korjataan raporttiin 'Arkeologinen kulttuuriperintö.'</p> <p>Taulukon sisältö muutetaan muinaismuistolalla suojeltujen</p>	<p>Museoviraston tarkennus on lisätty alueen yleiskuvaukseen. Raportin otsikko korjataan lausunnossa esitetyllä tavalla. Taulukon sisältö muutettu lausunnossa esitetyllä tavalla.</p>

<p>muinaijäännökset kuin muut kulttuuriperintökohteet. Muinaijäännösrekisterissä olevia kaikkia kohteita ei ole rauhoitettu muinaismuistolailalla, vaan ainoastaan kiinteät muinaijäännökset on rauhoitettu muinaijäännöslailalla. Sivulta 15 alkavaa taulukkoa "Arkeologiset kohteet, muinaijäännösrekisteri" tulee selventää. Otsikon alla on lueteltu 112 kohdetta. Aiemman otsikon "Alueen kuvaus, rakennusperintö ja arkeologia" alla todetaan, että Hossan kansallispuiston alueella on 151 arkeologista kohdetta, joista 39 on kiinteitä muinaijäännöksiä. Muinaijäännösrekisterissä Hossan kansallispuiston alueella on 77 kohdetta, joista 40 on kiinteitä muinaijäännöksiä, 34 on muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Näiden lisäksi 1 aiempi muinaijäännöskohteena ollut on poistettu muinaismuistolain rauhoituksesta (Huosiusjärvi E, tunnus 777010202), 1 on arkeologinen löytöpaikka ja 1 luonnonkohteeksi tulkittu. Taulukossa luetellut kohteet olisi hyvä nimetä ensisijaisesti Museoviraston ylläpitämän valtakunnallisen muinaijäännösrekisterin (www.kyppi.fi) mukaisesti ja kohteet yksilöivän muinaijäännöstunnuksin, jos kohde on rekisterissä. Metsähallituksen tiedossa on siten runsaasti kohteita, joita ei ole muinaijäännösrekisterissä. Taulukon luokittelussa käytetään termiä Muinaismuisto, joka viittaa kiinteään muinaijäännökseen. Kaikki tällä luokittelulla olevat kohteet eivät kuitenkaan ole kiinteitä muinaijäännöksiä, pääosa niistä on muita kulttuuriperintökohteita.</p>		<p>kohteiden osalta Muinaijäännösrekisterin mukaiseksi. Luettelossa käytetään 15.2.2019 mukaista Muinaijäännösrekisterin päivitystä.</p>	
<p>Museovirasto, Kainuun museo ja Pohjois-Pohjanmaan museo: Maa- ja vesialueiden arkeologinen kulttuuriperintö: Suunnitelmaan liittyvien karttojen mittakaava on sellainen, että muinaijäännösten merkitsemisellä ei saavuteta haluttuja tavoitteita. Koska suunnitelma-alueella on suuri joukko sekä kiinteitä muinaijäännöksiä että muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita, olisi näiden osoittaminen kartalla hyvinkin tarpeen. Muinaijäännösten osalta on kuitenkin syytä mainita muinaijäännösrekisteri ja liittää tekstiin myös rekisteriin ohjaava linkki tapaan "Ajantasaiset tiedot alueen muinaijäännöskannasta ja kohteiden tarkemmat tiedot löytyvät Museoviraston ylläpitämästä muinaijäännösrekisteristä osoitteessa https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx > arkeologiset kohteet". Kokonaisuutena suunnitelma on kattava ja monipuolinen ja siinä on otettu hyvin huomioon myös arkeologiseen kulttuuriperintöön kuuluvat muut kulttuuriperintökohteet ja lain suojaamat kiinteät muinaijäännökset, ja jota yllä esitetään vielä pieniltä osilta täydennettävän.</p>	<p>Kulttuuriperintö</p>	<p>Omaa karttaa ao. aineistosta ei tehdä. Ajantasaiset tiedot alueen muinaijäännöskannasta ja kohteiden tarkemmat tiedot löytyvät Museoviraston ylläpitämästä muinaijäännösrekisteristä osoitteessa https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx > arkeologiset kohteet.</p>	<p>Netti-linkki lisätty kulttuuriperinnön kohdalle aineistoon.</p>

<p>Paliskuntain yhdistys: Sivu 27: Polttopuun otto on suunnitelman mukaan kielletty. Poronhoitolain 40 §:n mukaan poronhoitoa varten saadaan valtion metsistä ottaa ilman erityistä lupaa korvauksetta poltto- ja kotapuiksi tarvittavia puita. Epäselvyyksien välttämiseksi kohta tulisi muuttaa suunnitelmaan poronhoitolain mukaiseksi. Asia mainitaan kyllä Poronhoidon toimenpiteissä.</p>	<p>Muu luonnonvarojen käyttö, rasitteet, käyttöoikeudet ja sopimukset</p>	<p>Ko. kohta suunnitelmassa koskee yleisökäyttöä eikä siihen tulisi kirjata epäselvyyksien välttämiseksi muuta. Poronhoidon osalta asia on kirjattu suunnitelmaan selvästi.</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Museovirasto, Kainuun museo ja Pohjois-Pohjanmaan museo: Maa- ja vesialueiden arkeologinen kulttuuriperintö: Koska muinaisjäännöstilanne voi muuttua uusia kohteita löydettyäessä, olisi suunnitelmaan tarpeen merkitä ajankohta, jolloin tiedot on otettu muinaisjäännösrekisteristä. "Keskeiset suojelu- ja käyttöarvot sekä uhkat" keskeisiin kulttuuriarvoihin on rakennetun kulttuuriympäristön arvotyyppin ohella tarpeen kirjata myös arkeologinen kulttuuriperintö, jota sisältyy arvojen kuvaukseen. Kulttuuriperintökohteiden uhkana ovat myös kansallispuiston kunnostustyöt, kuten polkujen kestäväointi ja puiston rakenteiden rakentaminen. Nämä tulee tunnistaa lomakkeessa 11. Muinaismuistolailalla rauhoitettua muinaisjäännöstä ei saa peittää, kaivaa, muuttaa, vahingoittaa tai muuten siihen kajota. "Uhkatekijöiden torjuminen, vaikutusten arviointi ja seuranta" todetaan päämääränä olevan arvokkaiden muinaismuistokohteiden ja rakennusperintökohteiden säilyminen, mutta toteutettavissa toimenpiteissä ei todeta muinaisjäännösten hoitoa. Arvokkaiden muinaisjäännösten erottelu muista muinaisjäännöksistä ja sen perusteet jää epäselväksi. Samaten on tarpeen selvittää, mitä ovat ns. ROTI-kohteet. Tämän lausunnon verrokkina toimineen Kylmäluoman retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa todettiin, että "Muinaisjäännöskohteiden hoitoa ohjaa Museovirasto".</p>	<p>Keskeiset suojelu- ja käyttöarvot sekä uhkat</p>	<p>Arkeologinen kulttuuriperintö lisätty omaksi arvoksi ja tunnitettu uhkaksi lausunnossa esitetyllä tavalla. ROTI-hanke on Metsähallituksen sisäinen hanke vuonna 2018. Siinä arvioitiin Metsähallituksen arvokkaimmat muinaismuistokohteet ja rakennusperintökohteet. Luettelo toimii hoidon priorisoinnin ohjenuksena tulevina vuosina. Muinaisjäännösten hoito lisätty toimenpiteisiin. Muinaisjäännöskohteiden hoitoa ohjaa Museovirasto.</p>	<p>Lisätty suunnitelmaan.</p>
<p>Suomussalmen kunta: Alueet ovat herkästi kulumia ja maastoon syntyvien jälkien korjaantuminen on luontaisesti hyvin hidasta. Hks:ssa on syytä huomioida kattavasti kävijämäärien lisääntyminen ja sen aiheuttamat uhkatekijät keskeisille arvoille.</p>	<p>Keskeiset suojelu- ja käyttöarvot sekä uhkat</p>	<p>Suunnitelmassa on tunnistettu kasvavan kävijämäärän mahdollisesti aiheuttavan ruuhkaisuutta, maaston kulumista ja roskaantumista. Hallitsemattomasti kasvava matkailu, toimintaympäristöä huonosti tuntevat yritykset ja yhteistyön riittämättömyys voivat vaarantaa kestävä matkailun periaatteiden toteutumisen kansallispuistossa. Maaston kulumista seurataan mm. LAC-mittarilla. Uhkiiin lisätään kasvavan kävijämäärän aiheuttama mahdollinen maaston kuluminen.</p>	<p>Kasvava kävijämäärä lisätty uhkiin.</p>
<p>Paliskuntain yhdistys: Kulttuuriarvot kohdassa lukee "...poronhoidon jäänteinä." Voisiko muotoilla: ...poronhoidon rakenteiden jäänteinä...</p>	<p>Keskeiset suojelu- ja käyttöarvot sekä uhkat</p>	<p>Kulttuuriarvon kuvauksen tekstiä korjataan ja tarkennetaan mainitulta osin.</p>	<p>Tekstiä muutettu (Keskeiset arvot ja uhkat, lomake 11)</p>

<p>Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: Lisääntyvästä virkistyskäytöstä aiheutuvia mahdollisia vaikutuksia ei silti ole merkitty uhkatekijöiksi luontotyypeille eikä lajistolle, vaikka matkailun nopean kasvun ja kasvavan kävijämäärän aiheuttama mahdollinen maaston kuluminen on todettu mm. Keskeiset arvot ja uhkat-osion yhteenvedossa. Karttaesityksistä merkittävän lajiston sijoittuminen ei käy ilmi.</p>	<p>Keskeiset suojele- ja käyttöarvot sekä uhkat</p>	<p>Lisätään uhkaksi. Lajikarttaa ei ole mahdollista tehdä luettavaan muotoon pienelle kartalle. Toiminta keskittyy pitkään käytössä olleille reiteille. Uusia merkittäviä reittejä ei ole suunniteltu.</p>	<p>Täydennetty uhka suunnitelmaan.</p>
<p>Suomen Latu: Hossan hoito- ja käyttösuunnitelmasta puuttuu luonnon virkistyskäytön kehittämisen konkreettinen tavoitteellisuus, tai sitä ei ole kirjoitettu näkyviin. Kasvavien kävijämäärien keskellä on keskeistä, että virkistyskäyttöä ei vain "kehitetä tarpeen mukaan", kuten hoito- ja käyttösuunnitelmassa todetaan useassa kohdassa, vaan ollaan askel edellä, kehitetään haluttuja palveluja aktiivisesti ja ennakolta, ohjataan kävijöitä ruuhkautumisen estämiseksi ja profiloidaan aluetta palveluilla. Siihen on hyvä mahdollisuus, koska kansallispuistostatus on uusi. Ulkoilun ja virkistyskäytön näkökulmasta hoito- ja käyttösuunnitelma antaa hyvin vähän konkreettista tietoa alueeseen kohdistuvista kehittämistoimista. "Esteetöntä luontomatkaileua edistetään." "Kansallispuiston reitistöä kehitetään tulevaisuudessa käyttäjien tarpeet ja suojeleuarvot huomioiden." Olisimme mielellämme lukeneet suunnitelmasta, millaisia suunnitelmia tästä on. Suunnitelmassa todetaan, että pyöräily on sallittu siihen erikseen osoitetuilla reiteillä, mutta liitteenä olevista kartoista ei selviä, mihin näitä reittejä on osoitettu tai aiotaan jatkossa osoittaa. "Maastopyöräilyreitistön vetovoimaisuutta kehitetään tarvittaessa." Virkistyskäytön kehittämisen näkökulmasta on oleellista, aiotaanko maastopyöräilyreitistön vetovoimaisuutta kehittää lisäämällä reittejä, niiden laatua vai reittien varrella olevia palveluja tai miten määräytyy kehittämistarve. Lausunnolla oleva hoito- ja käyttösuunnitelma jättää kuitenkin kokonaan vastaamatta siihen, miten hiihtolatuksen ylläpitoa tullaan jatkossa tekemään. Lumikenkäilystä tai talvipyöräilystä ei mainita mitään. Koiravaljakkoreiteistä todetaan, että se on mahdollista erikseen osoitetuilla reiteillä. Myös vesiretkielyn olosuhteiden (laiturit ym.) kehittäminen jää epäselväksi.</p>	<p>TAVOITTEEN ASETTELU</p>	<p>Luontomatkaileu ja eri aktiviteetit kehittyvät tällä hetkellä nopeasti ja tavalla, jota on vaikeaa ennakoita. Vielä ei ole mahdollista arvioida, mitkä kohteet ja käyttömuodot muodostuvat suosituimmiksi Hossan uudessa kansallispuistossa tämän nyt laadittavan hoito- ja käyttösuunnitelman voimassaoloaikana. 10-15 vuoden aikavälille laadittavassa suunnitelmassa on pyritty jättämään varaa reagoida kasvavaan kysyntään niissä kohteissa ja aktiviteeteissa, jotka suunnitelman voimassaoloaikana realisoituvat eikä suunnitella valmiiksi palveluvarustusta kohteisiin, joiden kävijämäärä ei välttämättä kasva ollenkaan. Tällä tavoin varmistetaan parhaiten myös resurssien riittävyys sekä luontoarvojen säilyminen suosituimmilla kohteilla.</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Suomen Latu: Reittien monikäyttöisyys on tärkeää. SFS standardi 4424 Ulkoilun ja liikunnan merkit on parhaillaan uudistettavana ja siihen tulee myös monikäyttöä ohjaavia merkkejä. Kun ihmiset tietävät oman paikkansa reitillä ja sen, että sillä voi kohdata eri tavoin liikkuvia, ristiriidat vähenevät ja turvallisuus lisääntyy. Alueella on potentiaalia niin maalla kuin vesilläkin tapahtuvaan retkeilyyn. Erilaisilla rakenteilla ja käytön</p>	<p>TAVOITTEEN ASETTELU</p>	<p>Luontomatkaileu ja eri aktiviteetit kehittyvät tällä hetkellä nopeasti ja tavalla, jota on vaikeaa ennakoita. Vielä ei ole mahdollista arvioida, mitkä kohteet ja käyttömuodot muodostuvat suosituimmiksi Hossan uudessa kansallispuistossa tämän nyt laadittavan hoito- ja käyttösuunnitelman voimassaoloaikana. 10-15 vuoden aikavälille laadittavassa suunnitelmassa on pyritty jättämään varaa reagoida kasvavaan kysyntään niissä kohteissa ja aktiviteeteissa, jotka suunnitelman voimassaoloaikana</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>

<p>ohjauksella voidaan luoda vetovoimaiset reitistöt ja palvelut ulkoilijoille. Suunnitelmassa jätetään paljon liikkumavaraa kehittää virkistyskäyttöä kysyntää ja kulutusta vastaavaksi.</p>		<p>realisoituvat eikä suunnitella valmiiksi palveluvarustusta kohteisiin, joiden kävijämäärä ei välttämättä kasva ollenkaan. Tällä tavoin varmistetaan parhaiten myös resurssien riittävyys sekä luontoarvojen säilyminen suosituimmilla kohteilla.</p>	
<p>Aivoliitto ry: Hossan kansallispuiston palveluissa ja rakennetuissa reiteissä on esteettömyyttä huomioitu ja edistetty hyvin. Hossan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa on hyvin esitetty esteettömien palveluiden tuotteistamista tuotekorttien muotoon. Näissä on hyvä tuoda esille mahdollisuudet pitkäaikaiseen luonnossa oleiluun. Liikkumismahdollisuus kohteiden välillä on tuotava esille, jolloin päästään esteettömään luontoretkeilyyn ja liikkumiseen. Tuotekorttien palvelukuvauksissa on tärkeää kuvata palvelukokonaisuus alueelle saapumisesta ja majoittumisesta lähtien. Tällä hetkellä Hossan esteettömien palveluiden kehittämisen yksi haaste on suurempien esteettömien ryhmien majoitustilan pienuus. Hossan reittikuvauksissa ja palveluissa olisi hyvä tuoda esille esteettömyyden lisäksi soveltuvuusmerkkejä eli kenelle reitti/palvelu soveltuu, esimerkiksi vaatiiko reitti hyvää tasapainoa, lihaskuntoa, tai muuta erityisesti huomioitavaa. Hossan opastussuunnitelmissa ja -aineistoissa, aina luontoon.fi-sivuilta lähtien, tulisi huomioida erityisryhmien tarpeet eli helppokäyttöisyys ja ymmärrettävyys (selkokieli ja kuva-aineiston runsaus). Myös saavutettavuus ja mahdolliset esteettömät kuljetuspalveluiden mahdollisuudet olisi hyvä kuvata opastuksessa, jos sellaisia on tai niitä kehitetään. Ehdotamme, että Jatkosalmen esteettömyyttä kehitetään niin, että kahdesta huoneesta tehdään monikäyttöhuoneet, joissa tarvittaessa voi majoittua myös sähköpyörätuolin käyttäjä. Muussa käytössä majoitusmäärää voi nostaa lisävuoteilla ja huoneiden sängyt tulisi uudistaa. Jatkosalmen wc-tiloista voisi yhden saneerata esteettömäksi suihkun kanssa eli vastaamaan esteettömyysmitoituksia. Saunan laiturin viereen voisi tehdä lankkuluiskan kaiteineen, josta voisi mennä uimaan pyörätuolin kanssa tai omatoimisesti kävelen, jos toimintakyky ei riitä laiturin portaiden käyttöön.</p>	<p>TAVOITTEEN ASETTELU</p>	<p>-</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Aivoliitto ry: Myös alueen muiden esteettömien kämppien, Hirvastuvan ja Peurapirtin, esteettömyyttä voitaisiin edistää uusimalla kämppien sänkyjä huomioiden avustustarve. Kämppien edustan tulipaikkoja olisi hyvä siirtää ja tasata, jolloin esteettömyys paranee. Hossan uudistettavassa melontaoppassa tulisi olla esillä esteettömät melontalaiturit ja mahdolliset melontareitit. Esimerkiksi melontareitti Iso-Valkeiselta (Hirvastupa ja Peurapirtti esteettömiä vuokrakämppiä järven rannalla) Muikkupuron esteettömälle laavukokonaisuudelle.</p>	<p>TAVOITTEEN ASETTELU</p>	<p>Sähköisten apuvälineiden käyttö on sallittua kansallispuistossa. Asia sisällytetään järjestyssääntöön.</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>

<p>Kansallispuiston järjestyssäännöissä olisi hyvä huomioida oikeus liikkua sähköisillä apuvälineillä teillä ja esteettömiä reittejä pitkin.</p>			
<p>Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: Maastopyöräily on linjattu hyvin. Ratsastus osoitetuilla reiteillä. Maasto on herkkä kulumiselle, joten selkeä ohjaaminen tärkeää. Virkistyskäytön vaikutuksia ehkäistään kestäväimmällä polkuja ja vaikutusten seurantaan tehden.</p>	<p>TAVOITTEEN ASETELU</p>	<p>-</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: LAC-metodia voisi avata myös suunnitelmassa, sillä se ei kerro lukijalle, miten sillä todellisuudessa seurataan luontomatkailun kestävyyttä. Vaikuttavuuden seurannan mittareissa ainoa luontoarvoihin liittyvä LAC-mittari näyttäisi olevan maaston kuluneisuus/ kävijöiden kokemus maaston kuluneisuuden aiheuttamasta häiriöstä. Luontotyyppien ja lajien suojelun suotuisan tason turvaamisen osalta seuranta-arvojen mittareissa (ei LAC-mittareita) on mainittu kulutusherkät luontotyypit, mutta mittaristoon on otettu ainoastaan polun varsien lähteet ja lähdesuot ja niiden seuranta. Kulutusherkkiä ja seurattavia alueita ovat kuitenkin myös esimerkiksi karut kallio- ja harjuympäristöt. Alueen kulutuskestävyyden lisäksi kerrotaan uhanalaisten lajien sekä direktiivilajien tilaa olevan tavoitteena seurata, mutta lajiston seurannan osalta mainitaan taulukossa ainoastaan direktiivilintujen pesinnän seuranta. Suunnitelmassa olisi hyvä mainita, miten lajien ja luontotyyppien seuranta on suunniteltu resursoitavan.</p>	<p>Uhkatekijöiden torjuminen, vaikutusten arviointi ja seuranta</p>	<p>Luontoarvojen seuraamiseen on määritelty kolme LAC-mittaria: Suurten petolintujen reviiirit, polunvarsien lähteikköjen ja lähdesoiden luonnontila sekä sekä kävijöiden kokemus maaston kuluneisuuden aiheuttamasta häiriöstä. Kulutukselle riskialttiit alueet ovat tyypillisesti pistemäisiä, pienialaisia kohtia ja sijoittuvat reittien varsiin ja palvelurakenteiden liepeille. Tästä syystä arvioitiin, että tehokkain tapa pysyä kartalla kulumiselle herkistä kohteista ovat kävijähaastattelut, joiden perusteella kyetään linjaamaan kävijöiden ohjausta herkkiksi paljastuvilla kohteilla. Toisaalta pienialaiset maastonkulumiset eivät välttämättä vaikuta laajempien kasvillisuuskuvioiden kokonaisedustavuuteen, joten kulumisen seuranta luontotyyppien edustavuuskehitystä seuraamalla olisi tehoton tapa havainnoida maastonkulutusta. Lajiston seurantaan valittiin sellainen lajiryhmä (petolinnut), joiden olosuhteisiin kasvavalla virkistyskäytöllä voisi olla realistisesti vaikutusta, ja petolinnut ovat tunnetusti herkkiä häiriöille. Muu tunnettu arvokas lajisto Hossan alueella (vanhan metsän lajit sekä soiden ja lehtojen kasvilajisto) ei ole herkkää retkeilyreittien käytölle ja kulumiselle, joten ne viihtyvät yhtä hyvin matkailupainotteisella osalla kansallispuistoa kuin syrjävyöhykkeellä, kunhan lajeille vain löytyy riittävästi luonnontilaisia metsä- ja suoalueita sekä lehtoja. Maastonkulumiselle herkkien lajien kasvupaikkoja ei Hossan alueelta ole tiedossa. Resurssoinnin osalta LAC-seurannan lähtökohta on, että seurannat pystytään tekemään pitkälti olemassa olevien seurantajärjestelmien kautta eikä kestävyydenseurannan tule edellyttää merkittäviä lisäresurssointitarpeita. Petolintujen pesimätilanteen seurannassa hyödynnetään vapaaehtoisten pesätarkastajien keräämää dataa, seurantaan valittujen lähteisten elinympäristöjen seuranta edellyttää arviolta yhden työpäivän panoksen kolmen vuoden välein, ja kulumisen seuranta toteutetaan osana alueella tehtäviä kävijätutkimuksia.</p>	<p>LAC-liite; täydennetty Natura-vaikutusten arvioinnin yhteenvetoa (LAC-kestävyydenseuranta); poistetaan maininta direktiivilajien seurannasta (Hossassa ei seurattavaa lajistoa)</p>

<p>Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: Vaikutusten arvioinnissa on mainittu, että suunnitelmassa esitetyillä toimenpiteillä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia Hossan ja Moilasenvaaran Natura-alueiden suojeluperusteisiin eikä luonnonsuojelulain 65 § mukainen Natura-vaikutusten arviointi ole tarpeellinen. Tässä kohtaa olennaista olisi kuitenkin täsmentää, että toimenpiteillä ei arvioida olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura-alueiden suojeluperusteisiin. Natura-vaikutusten arvioinnin tarveharkinta on hoito- ja käyttösuunnitelmassa Kainuun ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kaikkiaan käsitelty liian suppeasti ja sitä tulee täydentää. Hoito- ja käyttösuunnitelma sisältää useita toimenpiteitä, joilla on kielteisiä vaikutuksia luontotyyppeihin, esimerkiksi maastopyöreittien/monikäyttöreittien sijoittuminen harjumetsät -luontotyyppin alueelle, joka on eräs Natura-alueen keskeisistä suojeluperusteista.</p>	<p>Uhkatekijöiden torjuminen, vaikutusten arviointi ja seuranta</p>	<p>Lisätään sana haitallisia. Natura-vaikutusten arviointia täydennetään erilliselle liitteelle</p>	<p>Lisätty tekstiin sana haitallisia. Natura-vaikutusten arvioinnista tehty erillinen liite.</p>
<p>Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: Vaikutusten arviointi -osion yhteenvedossa on mainittu mm. kulumisherkkien lähteisten tai karujen kallio- ja harjuelin-ympäristöjen kulumisen uhka kävijämäärien ja eri käyttömuotojen kasvaessa. Taulukossa ei ole tähän kuitenkaan otettu mitenkään kantaa. Puuttuu perustelu, miten reitistö ja palveluvarustusten sijoittelu etenkin retkeilyvyöhykkeellä on suunniteltu. Suunnitelmasta tulee kuitenkin käydä ilmi, miten reitistön ja palveluvarustuksen sijoittelussa on huomioitu luontotyyppit ja lajisto.</p>	<p>Uhkatekijöiden torjuminen, vaikutusten arviointi ja seuranta</p>	<p>Alueen hoito- ja käyttösuunnitelma perustuu pitkälti vanhoihin olemassa oleviin reitteihin, joille kasvavat kävijämäärät ohjataan; uusia merkittäviä reittejä tulee vähän. Tämän johdosta suunnitelma-alueen luontotyyppien ja lajiston tilaan ei ole ennakoitavissa juurikaan muutoksia. Yhteenvedossa todettu: retkeily- ja matkailukäytön vaikutusta suunnittelu-alueen luonnonarvoihin seurataan LAC-seurantajärjestelmän avulla, jonka avulla seurataan mm. kulumisherkkiä elinympäristöjä reittien varsilla. Taulukossa asia on ilmaistu palveluvarustuksen kohdalla 'Reittien kestäväointi vähentää maaston kulumista.' sekä 'Palveluvarustuksen rakentamisessa ja reittien linjauksessa huomioidaan, että alueen kulttuuri-perintö- ja suojeluarvot eivät vaarannu.' Reitien ja palveluvarustuksen suunnittelussa ja sijoittelussa noudatetaan Metsähallituksen laatimia suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteita.</p>	<p>Täydennetty Natura-vaikutusten arvioinnin yhteenvedoa (luontotyyppien ja lajiston huomiointi kävijäohjauksessa ja reittien sijoittelussa).</p>
<p>Suomussalmen kunta: Vesistöreittien metsien käsittelyyn kansallispuiston ulkopuolella tulisi kiinnittää erityistä huomiota laatimalla näille alueille oma käsittelyohjeistus.</p>	<p>Uhkatekijöiden torjuminen, vaikutusten arviointi ja seuranta</p>	<p>Ko. vesistön varret on merkitty Metsähallituksen AE-suunnittelussa rantametsäkoodilla, mikä rajoittaa rantametsien käsittelyä tiukemmin kuin mitä Tapion metsienkäsittelyohjeessa on. Hossan rantaosayleiskaavassa Iso- ja Pikku-Nimettömän kohdalla ranta-alueen suojakaistan tulee olla vähintään 50 metriä. Muualla kansallispuistoon rajautuvien valtion alueiden osalta noudatetaan Metsähallituksen normaalia yhteissuunnittelua, jossa tarkastellaan alueelle sopivat käsittelytavat. Tarvittaessa osallistetaan eri sidosryhmiä.</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>

<p>Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: HKS:ssa on käyty läpi kattavasti alueelle suunniteltuja toimenpiteitä sekä näiden vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin. POH ELY-keskus yhtyy esitettyyn arvioon, mutta pitää vaikutusten seurantaan tärkeänä. Seurantatulosten perusteella tulee alueen käyttöä tarvittaessa myös pystyä ohjaamaan tai rajaamaan.</p>	<p>Uhkatekijöiden torjuminen, vaikutusten arviointi ja seuranta</p>	<p>-</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: Suunniteltua vyöhykejakoja pidetään hyvänä. Tulee muistaa Julma-Ölkyn alueen erityiset luontoarvot.</p>	<p>Vyöhykejako: Retkeily- ja luontomatkailevyöhyke</p>	<p>-</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: Rajoitus- ja luontoarvovyöhykkeiden osalta suunnitelmassa voisi kirjallisesti tuoda esille, ettei niitä alueella ole.</p>	<p>Vyöhykejako: Rajoitus- ja luonnonarvovyöhykkeet</p>	<p>Lisätään tulostuvaan raporttiin, ettei ko. vyöhykettä ole.</p>	<p>Lisätään teksti raporttiin.</p>
<p>Kainuun liitto: Kainuun maakuntahallitus on kokouksessaan 25.2.2019, § 34 merkinnyt tiedoksi viraston antaman lausunnon ja päättänyt täydentää lausuntoa seuraavasti: Täydennys Kainuun liiton lausuntoon Hossan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmasta. Metsähallituksen tulisi rakentaa Suomen 100-vuotisjuhlavuoden kansallispuistoon, Hossaan, opastuskeskus ja näyttelytila joko luontokeskukseen tai myöhemmin rakennettavaan monitoimitaloon, jossa esitellään Hossan luonnon ominaispiirteitä muiden kansallispuistojen opastuskeskusten tapaan.</p>	<p>Toteutus</p>	<p>Suomen kansallispuistojen asiakaspalvelusta vastaavat luontokeskukset, erillisiä opastuskeskuksia Metsähallituksella ei ole. Valtakunnallisesti useat Luontokeskukset ovat siirtyneet yrittäjävetoisiksi, Hossan luontokeskus on toiminut näin jo pitkään. Luontokeskuksia on pyritty kehittämään siten, että ne tarjoavat monipuoliset palvelut asiakkaille ja mahdollistavat yritystoiminnan kehittymisen alueella. Nykyisuuntaus on, että perinteisiä luontonäyttelyitä rakennetaan enää hyvin vähän ja resursseja kohdennetaan enemmän luonnossa liikkumista edistäviin palvelurakenteisiin ja reitteihin. Nykyisessä Hossan Luontokeskuksessa on jo olemassa alueen luontoa, historiaa ja palveluita esittelevä digitaalinen näyttely. Näyttelyn tekstit ovat kaikkien nähtävillä myös verkossa osoitteessa www.hossa100.fi. Digitaalinen näyttely on kustannustehokkaampi ja helpommin päivitettävä kuin perinteinen näyttely.</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Lounajan Erästäjät: Alueen tiestöstä ollaan osaa katkaisemassa. Passipaikoille pääsy vaikeutuu ja ne sijoittuvat silloin helpommin saavutettavan runkotien varteen. Tiestön katkaisemisella on merkittävä turvallisuuteen vaikuttava asia. Nykyisten teiden säilyttäminen ajokuntoisena turvaa puiston turvallisen käytettävyyden kaikille käyttäjille. Alueen esteetön liikkuminen on ollut puiston kehittämisessä usein esillä ja tiestön katkaiseminen on ristiriidassa esteettömän liikkumisen kanssa. Riistanhoitotyö sana muotoa on tarkennettava lain mukaiseksi. Riistanhoitotyötä ei esityksen mukaan suoriteta puiston alueella. Lain mukaan haittaeläimiä voidaan luvanvaraisesti poistaa. Tämä on miellyttävä riistahoitotyöksi. Puiston alueelle on jäänyt nuolukivipaikkoja ja nyt nämä riistan tutut paikat jätetään huoltamatta. Moottoriveneellä kulkeminen reittivesiä pitkin on ollut paikallisille normaalia toiminta niiden olemassa olon ajan.</p>	<p>Toteutus</p>	<p>Alueen metsästysoikeus ei velvoita Metsähallitusta ylläpitämään kansallispuistossa alueen hoidon ja käytön kannalta tarpeettomia teitä. Metsästyksen turvallisuudesta vastaavat metsästäjät itse. Mikäli jokin tie on tarpeellinen esteettömän liikkumisen kannalta ja on osa suunniteltua reittiä, se pidetään kulkukelpoisessa kunnossa, mutta tämä ei tarkoita, että sillä voisi ajaa esim. autolla. Talviaikaiseen maastoliikenteeseen voidaan myöntää yksittäisiä lupia perustelluista syistä Metsähallituksen maastoliikenneperiaatteiden mukaisesti. Tulenteko sallitaan vain niille osoitetuilla paikoilla. Noudatetaan samaa linjaa kuin muissa lähialueen kansallispuistossa, ellei puistojen säädöksissä muuta johdu.</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>

<p>Perämoottorien käyttö sallittava tullessa Lounajan kautta Hoiluaan, Kokalmukseen ja Ala-valkeaiseen selkoskyläläisille. Paikallisten perinteisiä marjapaikkoja sijaitsee puiston alueella ja mikäli tiet katkaistaisiin ja kulkeminen moottoriveneillä estetään jää marjapaikat saavuttamattomiin.</p> <p>Moottorikelkalla pääseminen luvanvaraisesti luontaisia kulkuria käyttäen perinteisille nautintoalueille ala- valkeaiselle ja Aittojärvelle. Paikallisten ja yhteistyöyritysten kanssa liikkumiset alueella mahdollistettava myös moottorisoiduilla välineillä lupamenettelyllä.</p> <p>Tulenteon mahdollisuus nautinnollisten eräretkien toteuttamiseksi esitetään muutettavaksi vastaavaksi kuten Pohjois-Suomessa luonnonsuojelualueilla. Puiston alueelta löytyy satoja vanhoja eräperinteistä syntyneinä nuotiopaikkoja. Osassa kansallispuistoja tulenteko on sallittu. Tulenteko tulisi sallia perinteiseksi muodostuneilla tulipaikoilla. Metsähallituksen (https://www.luontoon.fi/retkeilynabc/retkeilytaidot/tulenteko) ohjeita voisi noudattaa koko puiston alueella.</p>			
<p>Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: Kainuun ELY-keskus esittää, että opasteisiin panostetaan. Suunnitelmassa olisi voitu tuoda esille tapoja millä tavoin reittejä on tarkoitus kestäväittää. Tärkeää huomioida, että kestäväinnin tarkoituksena ei ole pelkästään kävijöiden tyytyväisyys, vaan myös liiallisen kulumisen estäminen.</p>	Toteutus	Metsähallitus toimii luonnonsuojelualueilla niiden hoidon ja käytön periaatteiden mukaisesti. Kestäväinnin tarkoitus on nimenomaan kulumisen estäminen sorastamalla tai pitkostamalla. Luontoarvot tarkistetaan ennen kestäväintiä.	Ei muutoksia suunnitelmaan.
<p>Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: Luonnonsuojelulain 68 §:n mukaan viranomaisten on edistettävä suojelun perusteena olevien luontotyyppien ja lajien ekologisia vaatimuksia vastaavia, niiden säilyttämiseen, lisäämiseen tai parantamiseen tähtäviä toimenpiteitä. Lajitonsuojelun kannalta suunnitelmassa olisi silti voinut tuoda esille yksityiskohtaisemmin ennallistamisen vaikutukset alueen uhanalaiselle ja muuten merkittäväälle lajistolle sekä pohtia muita mahdollisia toimia suojelun perusteena olevien lajien elinympäristön parantamiseksi. Suunnitelman tavoitteissa on mainittu, että direktiivilajien ja uhanalaisten lajien tilaa seurataan ja tarvittaessa tehdään toimenpiteitä, mutta suunnitelmassa ei ole juurikaan avattu minkälaisiin toimenpiteisiin ryhdytään, mikäli lajien tilassa tapahtuu heikentymistä.</p>	Toteutus	Tarkemmat ennallistamisten vaikutukset lajeihin ja luontotyyppeihin arvioidaan toimenpidesuunnittelun yhteydessä, jolloin saadaan tarkennettua tietoa lajiston tilasta. Yleistä tietoa ennallistamisen vaikutuksista luontotyyppeihin ja lajistoon löytyy mm. ennallistamisoppaista. Hossan alueella ennallistamissuunnitteluun tulee sisällyttämään lajiselvityksiä pohjavesilajiston osalta virtavesien kunnostusten suunnittelussa, kääväkäs- ja hyönteislajiston osalta ennallistamispoltojen suunnittelussa sekä suokasvilajiston havainnointia soiden ennallistamissuunnittelun yhteydessä. LAC-seurannan yhteydessä voidaan harkita esim. petolintujen tekopesien rakentamisen tarvetta. Nykyisellään Hossan alueella ei ole tiedossa tarpeita lajiesiintymien hoitotoimiin, minkä vuoksi suunnitelmaan ei ole kirjattu lajinsuojelutoimenpiteitä.	Täydennetty Natura-vaikutusten arvioinnin yhteenvedoa (ennallistamistoimien vaikutukset eliölajistolle).
<p>Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: Lajiston turvaamisen keinoina suunnitelmassa esitetään ainoastaan vyöhykejakoja ja palvelurakenteita, joilla kävijöiden liikkumista ohjataan. Ei käy ilmi minkälaisiin keinoin retkeilyvyöhykkeellä luontotyyppit ja lajit turvataan., joskin asiaa sivutaan mm. maininnoilla kestävästä matkailusta ja virkistyskäytöstä.</p>	Toteutus	Kansallispuiston reitistöä kehitetään tulevaisuudessa käyttäjien tarpeet ja suojeluarvot huomioiden. Retkeilyvyöhykkeeltä ei ole tiedossa lajistoa, jotka olisivat herkkiä kävijöiden liikkumiselle, kuten kulumiselle tai häirinnälle. LAC-kestävyyden seurantaan on valittu lajeja ja luontotyyppisiä, joiden tilaa seurataan ja reagoidaan tarvittaessa ja tapauskohtaisesti esim. kävijöiden ohjauksella tai lajinsuojelutoimilla. Tällä hetkellä alueelta ei ole tiedossa tarvetta kävijäpaineen aiheuttamiin	Täydennetty Natura-vaikutusten arvioinnin yhteenvedoa (LAC-seurantaan valittujen kohteiden perustelut, häirinnälle ja kulumiselle herkat luontotyyppit ja lajit).

		aktiivisiin toimiin luontotyyppien ja lajien suojelussa, minkä vuoksi suunnitelmaan ei ole kirjattu tällaisia toimenpiteitä.	
<p>Suomussalmen kunta: Metsähallituksen tulisi rakentaa Suomen 100-vuotisjuhluvuoden kansallispuistoon, Hossaan, opastuskeskus ja näyttelytila joko luontokeskukseen tai myöhemmin rakennetaavaan monitoimitaloon, jossa esitellään Hossan luonnon ominaispiirteitä muiden kansallispuistojen opastuskeskusten tapaan.</p>	Toteutus	<p>Suomen kansallispuistojen asiakaspalvelusta vastaavat luontokeskukset, erillisiä opastuskeskuksia Metsähallituksella ei ole. Valtakunnallisesti useat Luontokeskukset ovat siirtyneet yrittäjävetoisiksi, Hossan luontokeskus on toiminut näin jo pitkään. Luontokeskuksia on pyritty kehittämään siten, että ne tarjoavat monipuoliset palvelut asiakkaille ja mahdollistavat yritystoiminnan kehittymisen alueella.</p> <p>Nykysuuntaus on, että perinteisiä luontonäyttelyitä rakennetaan enää hyvin vähän ja resursseja kohdennetaan enemmän luonnossa liikkumista edistäviin palvelurakenteisiin ja reitteihin. Nykyisessä Hossan Luontokeskuksessa on jo olemassa alueen luontoa, historiaa ja palveluita esittelevä digitaalinen näyttely. Näyttelyn tekstit ovat kaikkien nähtävillä myös verkossa osoitteessa www.hossa100.fi. Digitaalinen näyttely on kustannustehokkaampi ja helpommin päivitettävä kuin perinteinen näyttely.</p>	Ei muutoksia suunnitelmaan.
<p>Pohjois-Pohjanmaan museo: Hossan kansallispuiston suunnittelualueella sijaitsevat arvokkaat maisema-alueet ja kulttuuriperintökohteet on tunnistettu ja esitetty hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Niiden keskeiset suojelu- ja käyttöarvot sekä uhkatekijät on selvitetty. Arvokkaiden kulttuuriperintökohteiden osalta hoito- ja käyttösuunnitelmassa on todettu keskeisiksi toimenpiteiksi kulttuuriperintökohteiden suojelu, hoito ja hoidon seuranta. Kohteiden korjaustoimenpiteissä käytetään perinteisiä menetelmiä ja rakennustekniikoita. Kohteiden lähiympäristöä hoidetaan tavalla, joka turvaa rakennusten säilymisen.</p> <p>Pohjois-Pohjanmaan museolla ei ole huomautettavaa Hossan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmasta.</p>	Luonnon- ja kulttuuriperinnönsuojelun toimenpiteet	-	Ei muutoksia suunnitelmaan.
<p>Museovirasto, Kainuun museo ja Pohjois-Pohjanmaan museo: Rakennetusta ympäristöstä ja maisemasta: Rakennusperintökohteita kansallispuiston alueella on kaikkiaan 24. Suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet turvaavat riittävästi rakennetun kulttuuriympäristön kohteiden säilymisen. Suunnitelmassa todetaan, että rakennusperintökohteiden välittömässä ympäristössä tapahtuvat toimenpiteet vaativat erillistä suunnittelua. Maisema-arvojen säilyminen pyritään turvaamaan puiston reuna-alueilla yhteistyöllä ja suunnittelulla. Museovirastolla ja Kainuun museolla ei ole huomautettavaa rakennusperinnön käyttö- ja hoitosuunnitelmaan. Pohjois-Pohjanmaan museo antaa myös erillisen lausuntonsa suunnitelmasta rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta.</p>	Luonnon- ja kulttuuriperinnönsuojelun toimenpiteet	-	Ei muutoksia suunnitelmaan.

<p>Syrjä-Someron Erä ry: Hoito- ja käyttösuunnitelman luonnoksessa on ehdotettu rajoituksia alueella olevaan tieverkostoon. Lyhyiden perusteluiden mukaan liikenne aiheuttaisi häiriötä kansallispuistolle. Syrjä-Someron Erä ry ei pidä hyväksyttynä sitä, että lain tasoisella säännöksellä turvattua hirvenmetsästysoikeutta tultaisiin hoito- ja käyttösuunnitelmalla rajoittamaan. Hossan kansallispuistosta annetun lain esitöiden perusteluiden mukaan pitkään jatkuneet metsästysperinteet tultiin alueen kansallispuistoksi muuttamisesta huolimatta turvaamaan. Alueen tiestön käyttöoikeuden säilyttäminen kansallispuistossa hirveä metsästäville yhdistyksille on välttämätöntä metsästyskäytön harjoittamiseksi. Tienkäyttötarve tulisi koskettamaan siirtymäsäännösten mukaan vain muutamaa harvaa metsästysyhdistystä.</p> <p>Seuramme pitkäaikaisten kokemusten mukaan kansallispuiston alueella olevien pisteiden käyttö on ollut varsin vähäistä ja kansallispuiston perustamisen jälkeen liikenne on vähentynyt merkittävästi. Syksyn aikana pisteiden käyttäjiä ovat olleet käytännössä vain alueella laillisesti metsästävät tienkäyttäjät. Näin ollen voi sanoa, että harvalukuinen liikenne nykyisellään ei tule aiheuttamaan haittaa kansallispuistolle, mutta tulisi olennaisesti rajoittamaan hirvenmetsästyksen järjestelyjä. Tiestön käyttö on ollut välttämätöntä hirvenajon järjestämiseksi ja saaliin noutamiseksi kaikilla olemassa olevilla metsäautoteillä. Omat haasteensa tiestön rajoitukset toisivat myös poroelinkeinoille ja riistanhoidollisten poistamislupien toteutuksessa.</p> <p>Syrjä-Someron Erä ry esittää, että jatkossakin kansallispuiston alueen tiestö olisi hirvenmetsästysyhdistysten käytettävissä, kuten tälläkin hetkellä on tilanne. Mikäli liikkumista haluttaisiin rajoittaa muilta kuin lailla turvatuilta käyttäjiltä, tulisi puomien tai muiden vastaavien lukitusten olla käyttäjille avattavissa. Pehmeämmin keinoin rajoitukset voitaisiin tehdä myös liikennemerkkein.</p>	<p>Luonnon- ja kulttuuriperinnönsuojelun toimenpiteet</p>	<p>Hossan kansallispuistosta annetussa laissa määrätään varsin yksityiskohtaisesti mm. alueen metsästysjärjestelyistä. Alueen metsästysoikeus ei velvoita Metsähallitusta ylläpitämään kansallispuistossa alueen hoidon ja käytön kannalta tarpeettomia teitä.</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Suomussalmen Perhokalastajat ry: Suomussalmen Perhokalastajat esittävät että Perankajoen osalta kartoitettaisiin kunnostustarve vaelluskalakantojen lisääntymisen edellytysten parantamiseksi ja kartoituksen pohjalta suoritettaisiin joen kunnostaminen ja rakennettaisiin kutusoraikkoja niille otollisille paikoille.</p> <p>Hossanjoen osalta voitaisiin kartoittaa aiemman kunnostuksen nykytilaa sekä suorittaa kartoituksen pohjalta kunnostusta ja rakentaa kutusoraikkoja.</p> <p>Jatkossa mikäli todetaan että luonnollista lisääntymistä tapahtuu, olisi syytä tarkastella vapaa-ajan pyydyskalastusta Perangan reitin järvissä.</p> <p>Virtavesien kunnostaminen ja luonnontilaan palauttaminen palvelisi hyvin kansallispuiston perustamistarkoitusta.</p>	<p>Luonnon- ja kulttuuriperinnönsuojelun toimenpiteet</p>	<p>Lausunnossa esitetty virtavesien kunnostustarpeiden kartoitus on sisällytetty jo HKS:n luonnonsuojelun toimenpiteisiin. Suunnitelmaan on kirjattu kunnostustarveselvitys peratuille virtavesille. Selvityksen perusteella laaditaan kunnostussuunnitelma, jossa otetaan huomioon alueen virkistyskäyttö, kulttuuriperintökohteet ja muut luontoarvot.</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>

<p>Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus: Luonnonsuojelun tilan parantamiseen suunnitellut hoitotoimenpiteet ovat perusteltuja ja niiden ympäristövaikutusten arviointi on riittävää. Hoitotoimenpiteiden vaikuttavuuden seuranta on tarpeellista.</p>	<p>Luonnon- ja kulttuuriperinnön suojelun toimenpiteet</p>	<p>-</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Suomussalmen kunta: Leiriytyminen ja autiotupien käyttö on ollut menneinä lähivuosina valvomatonta ja villiä. Asiaan liittyen on syytä kirjata selkeä ja riittävä ohjeistus laadittavaksi opastukseen sekä järjestyssääntöön.</p>	<p>Luonnon virkistyskäyttö: retkeilyn ja luontomatkailun toimenpiteet</p>	<p>Alueen opastuksessa asia otetaan huomioon.</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Yksityinen henkilö TK: Hossan kansallispuiston laissa ja sen saate sanoissa mainitaan vanhoista eräperinteistä ja paikallisista nautinto-oikeuksista. Lakiin kirjattiin lopulta hyvin vähän näitä paikallisten esityksiä. Hoito- ja käyttösuunnitelmalla voidaan toteuttaa lain mukaisesti näitä alueen eräperinteitä kantavan Selkosen kansan tavoitteita. Muikkupuro ympäristöineen on lisättävä perintökohteiden luetteloon. Muikkupuron ympäristöstä löytyy perintökohteisiin kirjatut kalapadot. Talvi verkkokalastuksesta ja pilkki perinteistä muistona keski-valkeaisen pohjassa oleva auton konepelti. Konepellillä pidettiin nuotiota ja sitä oli helppo siirtää avannolta toiselle. Kalastuksen säännöstelyt ovat muuttaneet muikun kantaa viime vuosien aikana sellaiseksi, että muikkuja näkee harvoin purossa. Kalastuksen hoidossa on otettu kantaa pelkästään vieraslajien istutusten jatkamiseen erikseen sallituissa järvissä. Kansallispuiston lain perusteluissa ympäristövaliokunta velvoittaa hoitamaan aluetta kokonaisvaltaisesti. Lain tarkoituksena on säilyttää alue elinvoimaisena ja hoitokalastus suunniteltava käyttö- ja hoitosuunnitelmaan siten että alueen järvet säilyvät elinvoimaisina. Kansallispuiston avajaisissa käydyssä keskustelussa ympäristöministeriön edustajan kanssa totesimme kalakannan hoidon kannalta olevan välttämätöntä myös tehdä hoitokalastusta esimerkiksi verkolla pyytäen. Perintökohteeksi lisättävän Muikkupuron alueesta kalakantoineen on muodostettava elinvoimainen kuten ennen kalastuksen säännöstelyä. Kalakannan hoitosuunnitelmaan kirjataan alkuperäisten luonnontilaan menevien järvien (Hoilua, Kokalmus, Ala- ja Keski-valkeainen) elinvoimaisuus tarvittaessa hoitokalastamalla. Hoitokalastukseen metsähallitus saa tukea kalastushoitoon sopimalla käytännön järjestelyistä Selkosen osakaskunnan kanssa.</p>	<p>Erätalouden toimenpiteet</p>	<p>Hossan kansallispuistosta annetussa laissa määrätään varsin yksityiskohtaisesti mm. alueen kalastus- ja metsästysjärjestelyistä. Kalastuksen osalta kansallispuiston rajauksessa on huomioitu pyydyskalastusta jättämällä merkittäviä vesialueita Perangan reitiltä puiston ulkopuolelle. Lisäksi puiston ulkopuolelle on rajattu kirjolohi-istutuksiin perustuvan istuta ja kalasta -toiminnan kannalta tärkeimmät lammet. Lain taustalla olevassa hallituksen esityksessä todetaan kotitarvekalastamisella erilaisin pyydyksin olevan pitkät perinteet Hossan vesillä. Tämän perinteen säilyttämiseksi osana Hossan kansallispuiston pyyntikulttuuria laissa sallitaan kalojen pyytäminen kalastuslain 4 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitetuilla seisovilla pyydyksillä Iso- ja Pikkukukkurin järvissä, Iso Syrjäjärvessä ja Aittojärvessä sekä Talasjärvessä, Puukkojärvessä, Syvä Suottajärvessä, Matala Suottajärvessä ja Saari Hoiluan järvessä. Lisäksi nuotanveto kalaston hoitamiseksi tai pyyntitavan esittelemiseksi yleisölle on sallittua Aittojärvessä. Laki ei mahdollista pyydyskalastusta Ala-, Keski- tai Iso-Valkeaisessa. Kansallispuistoon ei istuteta vieraslajeja, vaan kalaston hoito tapahtuu taimenen ja harjuksin poikasistutuksin. Muikkupuron kulttuuriperintö. Muikkupuron alueella on muutamia esihistoriallisen ajan kiinteitä muinaisjäänköksiä ja vedenalaisia kiinteitä muinaismuistokohteita ja uudempiä kulttuuriperintökohteita. Kohteet on merkitty Museoviraston Muinaisjäänkörekisteriin ja ne näin ollen muodostavat alueen, jossa on arvokkaita esihistorian - ja historiallisen ajan kohteita.</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>

<p>Kuusamon kaupunki: (jt) Yhdyskuntatekniikan lautakunta antaa kaupungin lausunnon. Yhdyskuntatekniikan lautakunta pitää laadittua hoito- ja käyttösuunnitelmaa hyvänä. Suunnitelman kohdassa 17 'Liikenteen ja liikkumisen järjestelyt-Muu liikenne' olisi hyödyllistä tuoda esille uuden Julma-Ölkyn pysäköintialueen sijainti pohjavesialueella, jotta pohjaveden suojele toteutuu pysäköintialueen kunnossapidossa ja käytön ohjauksessa.</p>	<p>Muun luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet</p>	<p>Täydennetään suunnitelmaan kohtaan Julma-Ölkyn parkkipaikka vaikutukset: Parkkipaikka sijaitsee pohjavesialueella. Kuusamon kaupungin rakennusvalvonta edellyttää myöntämässään maisematyöluvassa, että paikoitusalueen pintavesien ohjaaminen ja kuivatusjärjestelyt järjestetään niin, että pintavesien suoraan vesistöön valuminen estetään.</p>	<p>Täydennetään suunnitelman tekstiä.</p>
<p>Suomen Latu: Leiriytyminen on sallittua huolletuilla taukopaikoilla. Koska Hossassa on mahdollisuus retkeillä pidempiä matkoja syrjävyöhykkeellä, olisi luontevaa, että myös tilapäinen leiriytyminen ainakin jossain syrjävyöhykkeellä olisi mahdollista.</p>	<p>Muun luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet</p>	<p>Leiriytymisestä aiheutuvien vaikutusten vuoksi leiriytyminen halutaan keskittää huollettujen taukopaikkojen lähelle.</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Yksityinen henkilö PK: Hossan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman mukaan maastopyöräilyä tullaan rajoittamaan niin, että pyöräily sallittu vain merkityillä pyöräilyreiteillä. Tällä hetkellä pyöräily on sallittu kaikilla merkityillä reiteillä. Ehdotan, että lisättäisiin luvalliseksi pyöräilyreitiksi kesäreitti Hakokoskelta Hossalaislammin parkkipaikalle. Tämä lisäys mahdollistaisi olemassa olevien reittien yhdistämisen sekä monipuolistaisi reittimahdollisuuksia.</p>	<p>Muun luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet</p>	<p>Pyöräilyreittejä voidaan muuttaa ja osoittaa uusia käyttökokemusten ja tarpeiden pohjalta.</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Cyclos (maastopyöräily), TK: Olen suunnitellut ja ollut myös toteuttamassa kansallispuiston maastopyöräreitit vuosina 2016-2017. Tällöin toteutettiin neljä merkittyä reittiä sekä niiden lisäksi vaihtoehtoisten reittien konsepti, joista tuotettiin gpx-jäljet asiakkaiden ladattavaksi omaan mobiililaitteeseen. Tuolloisen suunnittelun lähtökohdانا oli pyrkiä toteuttamaan eri kävijäprofiileille ajettavaa. Luonnoksessa mainitaan, että maastopyöräily on sallittu merkityillä reiteillä. Tämä ei mielestäni ota nyt huomioon vaihtoehtoisia reittejä ja tätä em. suunnittelussa hyväksytyä kokonaisuutta. Tällöin estetään myös maastopyöräilijöiden pääsy Väräkallion ja Julman-Ölkyn kohteisiin. Samoin esim. Aittojoelta lähtevä osuus Lavajärven, Kukkurin kautta Perankaan on täysin ajettavissa maastopyörällä. Tällä tarkoitan sitä, että polku ei pääse kasvamaan tukkoon aluskasvillisuudestaan, kun pyöräliikennettä on jonkin verran. On myös ensiarvoisen tärkeää, että reittien kuntoa seurantaan ja toimenpiteitä toteutetaan riittävän nopeasti. Reittien rakennusvaiheessa jouduttiin tekemään joitakin kompromisseja ja kaikkia silloin kenties toimenpiteitä vaatineita kohtia ei toteutettu, vaan ajatus oli seurata ensimmäisten kausien aikana kulumisen etenemistä. Eli on hyvä nyt viimeistään tehdä jatkotoimenpiteitä tarpeellisilla osilla. Nämä ovat tyypillisesti lyhyempiä uusia linjauksia ja tai reitin kestäväintä tai pengertämisiä.</p>	<p>Muun luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet</p>	<p>Tällä hetkellä neljä merkittyä reittiä. Kartoitettuja reittejä on enemmän ja niitä voidaan ottaa käyttöön myöhemmin tarkempien toimenpidesuunnitelmien ja luontovaikutusten arviointien pohjalta.</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>

<p>Talvipyöräilyn kehittämisessä on runsaasti potentiaalia ja talven monikäyttöreitit ovat erittäin kannatettavia talviaikaisen fatbikepyöräilyn suhteen.</p> <p>Myös huoltokelkkajälkiä kannattaa ja voi hyödyntää. Julman Ölkyn maisemat ja esim. Pikku-Ölkyn jääseinä ovat todella upeita nähtävyyksiä. Samoin mahdolliset hankikelit mahdollistavat fatbikeajon maastossa. Kuinka tämä mahdollisuus huomoidaan tässä kokonaisuudessa...?</p> <p>Kannustan kehittämään viestintää myös maastopyöräilykokonaisuuden suhteen.</p>			
<p>Paliskuntain yhdistys:</p> <p>Poronhoidon toimenpiteissä (s. 60) suositus -kohdassa: "Tarvittaessa Metsähallitus osoittaa paliskunnalle puiston alueelta sellaiset luontoarvoiltaan herkät kohteet, joissa poroja ei tulisi ruokkia eikä liikkua mönkijällä." Mönkijällä liikkumisen estämiselle ei ole maastoliikenne- tai poronhoito-lain mukaisia perusteita (viittaus maastoliikennelain 4 § ja poronhoitolaki 848/90). Neuvotella toki voi ja antaa suosituksia. Paliskunnan kanssa tulee järjestää neuvottelu, mikäli tällaisia rajoituksia on tarpeen antaa.</p>	<p>Muun luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet</p>	<p>Metsähallituksella ei ole tarkoitus kieltää poronhoitotöihin liittyvää mönkijöillä ajoa, vaan kirjauksella haetaan normaalia sidosryhmäyhteistyötä, joka tarkoittaa neuvottelua Metsähallituksen ja paliskunnan välillä. Näin ehkäistään mahdolliset herkkien luontokohteiden vahingoittumiset.</p>	<p>Suunnitelman tekstiä täsmennetty.</p>
<p>Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus:</p> <p>Kelkkauran uuden linjauksen kulkua ja nykyisen uran lakkauttamista ei esitetä. Natura-alueella kulkeva ura ei ole luontoarvojen näkökulmasta paras vaihtoehto.</p> <p>Maastoliikennelain 15 § moottorikelkkareitin reittisuunnitel-massa selvitetään perustamisen edellytykset (16 §), joita tulisi tarkastella nykyisen kelkkauran käytön osalta. Mk-reitti tulee pääsääntöisesti perustaa kansallispuiston ja Natura-alueiden ulkopuolelle.</p> <p>Puiston syrjävyöhyke on lintujen ja nisäkkäiden kannalta tärkeitä alueita, joten kelkkauran siirtäminen puiston ulkopuolelle tukee kansallispuiston luonnonsuojelutavoitteita ja kestävän luontomatkailun periaatteita.</p>	<p>Muun luonnonvarojen ja alueiden käytön toimenpiteet</p>	<p>Suunnitelmaan kirjattu 'Varataan mahdollisuus tarkastella kansallispuiston sisällä olevien moottorikelkkaurien tai niiden osien siirtoa kansallispuiston ulkopuolelle esim. laajemman runkoreittisuunnittelun yhteydessä.'</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>
<p>Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes):</p> <p>Tukes esittää lausunnossaan, että asiakasturvallisuus kuvattaisiin omana kokonaisuutena hoito- ja käyttösuunnitel-massa. Asiakasturvallisuuteen liittyvät asiat mm. alueen reitit, sillat sekä muut rakenteet. Asiakasturvallisuustyön pohjana toimii turvallisuusasiakirja, jossa tulee määritellä alueella asiakkaisiin kohdistuvat riskit sekä toimenpiteet riskien poistamiseksi tai hallitsemiseksi.</p>	<p>Hallinto</p>	<p>Kansallispuistoon laaditaan turvallisuussuunnitelma Metsähallituksen valtakunnallisen mallin mukaan 2019-2020. Suunnitelman tekeminen on sisällytetty hks:an.</p>	<p>Ei muutoksia suunnitelmaan.</p>

LÄHTEET

Viittaus	Tekijä(t)	Julkaisun nimi	Julkaisutiedot	Julkaisuvuosi
1	Ympäristöministeriö	Maisema-alueyöryhmän mietintö Osa I, Maisemanhoito	Ympäristöministeriön mietintö 66/1992	1993
10	Böhling (toim.)	Purokunnostusopas. Purot - elävää maaseutua	Maa- ja metsätalousministeriö	2008
11	Husa ym.	Luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Pohjois-Pohjanmaalla	Alueelliset ympäristöjulkaisut 203	2001
12	Junninen	Kalkkikäävän (<i>Antrodia crassa</i>) suojeluselvytys	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 182	2009
13	Karinkanta	Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat harjut Kainuussa	Kainuun ympäristökeskuksen moniste	1999
14	Kainuun Liitto	Kainuun maakuntakaavaluonnos 2030, 11.6.2018	https://www.kainuunliitto.fi	
2	Räihälä	Hossan retkeilyalueen ja Moilasenvaaran Natura-alueen kulttuuriperintöinventointi 2012.	Raportti asianhallinnassa	2012
3	Kainuun maakunta-kuntayhtymä	Kainuun maakuntakaava 2020	https://www.kainuunliitto.fi/node/681/	2007
4	Pohjois-Pohjanmaan liitto	Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava		2006
5	Pohjois-Pohjanmaan liitto	Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaava	Kaavaselostus 23.11.2015	2015
6	Pohjois-Pohjanmaan liitto	Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaava	Kaavaselostus 7.12.2016	2016
7	Pohjois-Pohjanmaan liitto	Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaava	Kaavaselostus 11.6.2018	2018
8	Valtioneuvosto	Valtioneuvoston päätös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta	Päätös 13.11.2008	2008
9	Aapala ym.	Ojitettujen soiden ennallistamisopas	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, Sarja B 188	2013

LIITTEET

Liite 1 Kooste yksityisten luonnonsuojelualueiden rauhoitusmääräyksistä

Yksityiset suojelualueet, hoidon ja käytön suunnittelussa huomioitavat kielletyt tai rajoitetut toiminnot ja käyttömuodot																															
Tunnus	Nimi	Rauhoitusvuosi	Pinta-ala (ha)	Metsätalous	Ojitus ja ojien perkaus	Maa-ainesten otto ja kaivostoiminta	Rakennusten, teiden rakentaminen	Ruoppaus	Ratsastus	Maastopyöräily	Koiravaljakkoajelu	Suunnistus- ja muu kilpailu ja harj.	Maastotapahtumat, järj. leirit	Leirytyminen	Eläinten tappaminen tai pyydystäminen	Kasvien tai kasvosien ottaminen (pl marjat ja sienet)	Kaikki metsästy	Pienriistan metsästy	Vesilintujen metsästy	Pienpetojen pyynti	Hirven metsästy	Hirven ajo	Piikkinen ja onkiminen	Muu kalastus	Maanviljely (pl.laidunnus)	Maastoliikenne sulan maan aikaan	Moottoriveneily, vesiskootteriajelu	Moottorikelkkailu	Alueella on maanomistajalle sallittuja toimia	Alueella on ELY-keskuksen luvalla sallittuja toimia	Määräysten uusimistarve
Tunnus	Nimi	Lisätietoja																													
Tunnus	Nimi	Liikkumisrajoitus alkaa	Liikkumisrajoitus päättyy	Liikkumisrajoitusala (ha)	Lisätietoja																										
YSA alueiden pinta-ala yhteensä (ha)		0,00		Rajoitusala YSA alueilla yhteensä (ha)		0,00																									

Liite 2 Suunnittelualueella esiintyvät uhanalaiset ja luonto- ja lintudirektiivien lajit

HUOM! Lomakkeelta on jätetty pois JulKL 621/1999 24 § 1 mom. kohdan 14 mukaan salassa pidettävä aineisto: sensitiivisiksi määritellyt lajitiedot!

Eliöryhmä	Lajinimi	Direktiivi	Ls-laki	Uhanal. luokka	Suojelutaso ja kehityssuunta Suomessa	Vieraslaji	Sens. tieto	Tyyppi	Minimi	Maksimi	Yksikkö	Hav. paikk. määrä	Tiedon laatu	Kannan suhteell. osuus (Populaatio)	Suojelu(aste)	Yleisanviointi	Keskeinen suojeluperuste/arvo	Suojelutavoite	Toimenpidetarve	Arvioijat	Arviointi-ajankohta
Linnut	hömötiainen <i>Poecile montanus</i>		-	VU				w												Ilkka Immonen	21.03.2018
Linnut	kanahaukka <i>Accipiter gentilis</i>		-	NT				r												Ilkka Immonen	21.03.2018
Linnut	keltävästäräkki <i>Motacilla flava</i>	Li m	U	NT				r												Ilkka Immonen	21.03.2018
Linnut	kuukkeli <i>Perisoreus infaustus</i>		-	NT				w												Ilkka Immonen	21.03.2018
Linnut	liro <i>Tringa glareola</i>	Li I	-	NT				r												Ilkka Immonen	21.03.2018
Linnut	pajusirkku <i>Emberiza schoeniclus</i>		-	VU				r												Ilkka Immonen	21.03.2018
Linnut	pohjansirkku <i>Emberiza rustica</i>	Li m	U	NT				r												Ilkka Immonen	21.03.2018
Linnut	taivaanvuohi <i>Gallinago gallinago</i>		-	VU				r												Ilkka Immonen	21.03.2018
Linnut	tervapäsky <i>Apus apus</i>		-	VU				r												Ilkka Immonen	21.03.2018
Linnut	tuulihaukka <i>Falco tinnunculus</i>	Li m	-	LC				r												Ilkka Immonen	21.03.2018
Linnut	töyhtötiainen <i>Lophophanes cristatus</i>		-	VU				w												Ilkka Immonen	21.03.2018
Kovakuoriaiset	jättisukeltaja <i>Dytiscus latissimus</i>	Lu II,IV	-	LC	FV			p			1	P								Ilkka Immonen	21.03.2018
Sienet	aihkinahka <i>Crustoderma corneum</i>		-	NT				p			10									Ilkka Immonen	21.03.2018
Sienet	erakkokääpä <i>Antrodia infirma</i>		U	VU				p			225									Ilkka Immonen	21.03.2018
Sienet	hento(hapra)kääpä <i>Postia lateritia</i>		-	NT				p			19									Ilkka Immonen	21.03.2018
Sienet	hoikkaorakas <i>Hydnellum gracilipes</i>		-	NT				p			66									Ilkka Immonen	21.03.2018
Sienet	kairakääpä <i>Antrodia primaeva</i>		U	VU				p			20									Ilkka Immonen	21.03.2018

Sienet	kalkkikääpä <i>Antrodia crassa</i>		U	EN		p				46									Ilkka Immonen	21.03.2018
Sienet	kanadankääpä <i>Antrodiella canadensis</i>		E	EN		p	1	5	logs	2	G	B	A	A	1		1	Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	karstakääpä <i>Gelatoporia subvermispora</i>		-	NT		p				1								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	kitukääpä <i>Postia parva</i>		-	NT		p				11								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	koivunkynsikääpä <i>Trichaptum pargamenum</i>		-	NT		p				1								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	korkkikerroskääpä <i>Perenniporia subacida</i>		-	NT		p				2								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	korpiludekääpä <i>Skeletocutis odora</i>		-	NT		p				3								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	krappikääpä <i>Hapalopilus ochraceolateritius</i>		-	NT		p				1								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	känsäorvakka <i>Cystostereum murraii</i>		-	NT		p				1								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	lamokääpä <i>Skeletocutis chrysellia</i>		-	NT		p				1								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	lapinkynsikääpä <i>Trichaptum laricinum</i>		-	NT		p				24								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	liekokääpä <i>Gloeophyllum protractum</i>		U	VU		p				8								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	lohikääpä <i>Erastia salmonicolor</i>		U	VU		p				1								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	lohkokääpä <i>Diplomitoporus crustulinus</i>		U	VU		p				1								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	lovikääpä <i>Postia lowei</i>		U	EN		p				2								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	lutikkakääpä <i>Skeletocutis jelicii</i>		E	EN		p	1	5	logs	1	G	B	A	A	1		1	Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	mäntyraspikka <i>Odontidium romellii</i>		-	NT		p				197								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	oranssikääpä <i>Hapalopilus aurantiacus</i>		-	NT		p				5								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	piilo-orakas <i>Phellodon secretus</i>		U	VU		p				33								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	pohjanrypykkä <i>Phlebia centrifuga</i>		-	NT		p				3								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	pursukääpä <i>Amylocystis lapponica</i>		-	NT		p				13								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	raidantuoksukääpä <i>Haploporus odorus</i>		-	NT		p				4								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	riekonkääpä <i>Antrodia albobrunnea</i>		-	NT		p				309								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	rusokantokääpä <i>Fomitopsis rosea</i>		-	NT		p				22								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	rustikka <i>Protomerulius caryae</i>		-	NT		p				8								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	sirppikääpä <i>Cinereomyces lenis</i>		-	NT		p				219								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	sitruunakääpä <i>Antrodiella citrinella</i>		-	NT		p				1								Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	sopulinkääpä <i>Piloporia sajanensis</i>		E	EN		p	1	5	logs	4	G	B	A	A	1		1	Ilkka Immonen	21.03.2018	
Sienet	sudenkääpä <i>Boletopsis grisea</i>		-	NT		p				2								Ilkka Immonen	21.03.2018	

Sienet	välkkyludekääpä <i>Skeletocutis stellae</i>		U	VU				p				14									Ilkka Immonen	21.03.2018
Jäkälät	hentoneulajakälä <i>Chaenotheca gracillima</i>		-	NT				p				1									Ilkka Immonen	21.03.2018
Jäkälät	kalliokeuhkojakälä <i>Lobaria scrobiculata</i>		U	VU				p				1									Ilkka Immonen	21.03.2018
Jäkälät	lupporustojäkälä <i>Ramalina thrausta</i>		U	VU				p				1									Ilkka Immonen	21.03.2018
Jäkälät	pohjanhyytelöjakälä <i>Collema curtisporum</i>		E	CR				p	1	5	logs	1	G	B	A	B	1		1		Ilkka Immonen	21.03.2018
Jäkälät	raidankehkojakälä <i>Lobaria pulmonaria</i>		-	NT				p				21									Ilkka Immonen	21.03.2018
Jäkälät	takkuhankajakälä <i>Evernia divaricata</i>		U	VU				p				2									Ilkka Immonen	21.03.2018
Nisäkkäät	liito-orava <i>Pteromys volans</i>	Lu II,IV	U	NT	U1-			r	2	5	i	2	M	C	A	C	1		1		Ilkka Immonen	21.03.2018
Nisäkkäät	saukko <i>Lutra lutra</i>	Lu II,IV	-	LC	FV			p				1	P	C	A	C	1		1		Ilkka Immonen	21.03.2018
Putkilokasvit	suopunakämmekä <i>Dactylorhiza incarnata</i> subsp. <i>incarnata</i>		U	VU				p				1									Ilkka Immonen	21.03.2018
Putkilokasvit	suovalkku <i>Hammarbya paludosa</i>		-	NT				p				1									Ilkka Immonen	21.03.2018
Putkilokasvit	tulvakonnanlieko <i>Lycopodiella inundata</i>		-	NT				p				3									Ilkka Immonen	21.03.2018

Yhteenveto ja verkostotarkastelu

Suunnittelualueella tehtyjen kattavien kääväkasselvitysten perusteella Hossan kansallispuistolla on huomattava merkitys vanhojen mänty- ja kuusivaltaisten metsien lahottajasienilajiston suojelun kannalta (12). Suunnittelualueelta on havaittu yhteensä 12 uhanalaiseksi ja 23 silmälläpidettäväksi luokiteltua kääväkäsajia. Uhanalaisten lajien uhanalaisuudet ovat v. 2010 arvioinnin mukaisia.

Kansallispuiston alueella on tiedossa yksi asuttu liito-oravan reviiri.

Lintulaskennoissa suunnittelualueelta on havaittu 61 lintulajia; näistä kahdeksan uhanalaiseksi ja seitsemän silmälläpidettäväksi luokiteltua lajia. Yli 90% laskennoissa havaituista linnuista oli metsälajeja. Suunnittelualueella on merkitystä vanhan metsän lintulajien sekä petolintujen suojelun kannalta.

Suunnittelualueen lajistoon sisältyy useita erityisesti suojeltavia lajeja; kolme kääpälajia, yksi jäkälälaji sekä kaksi lintulajia.

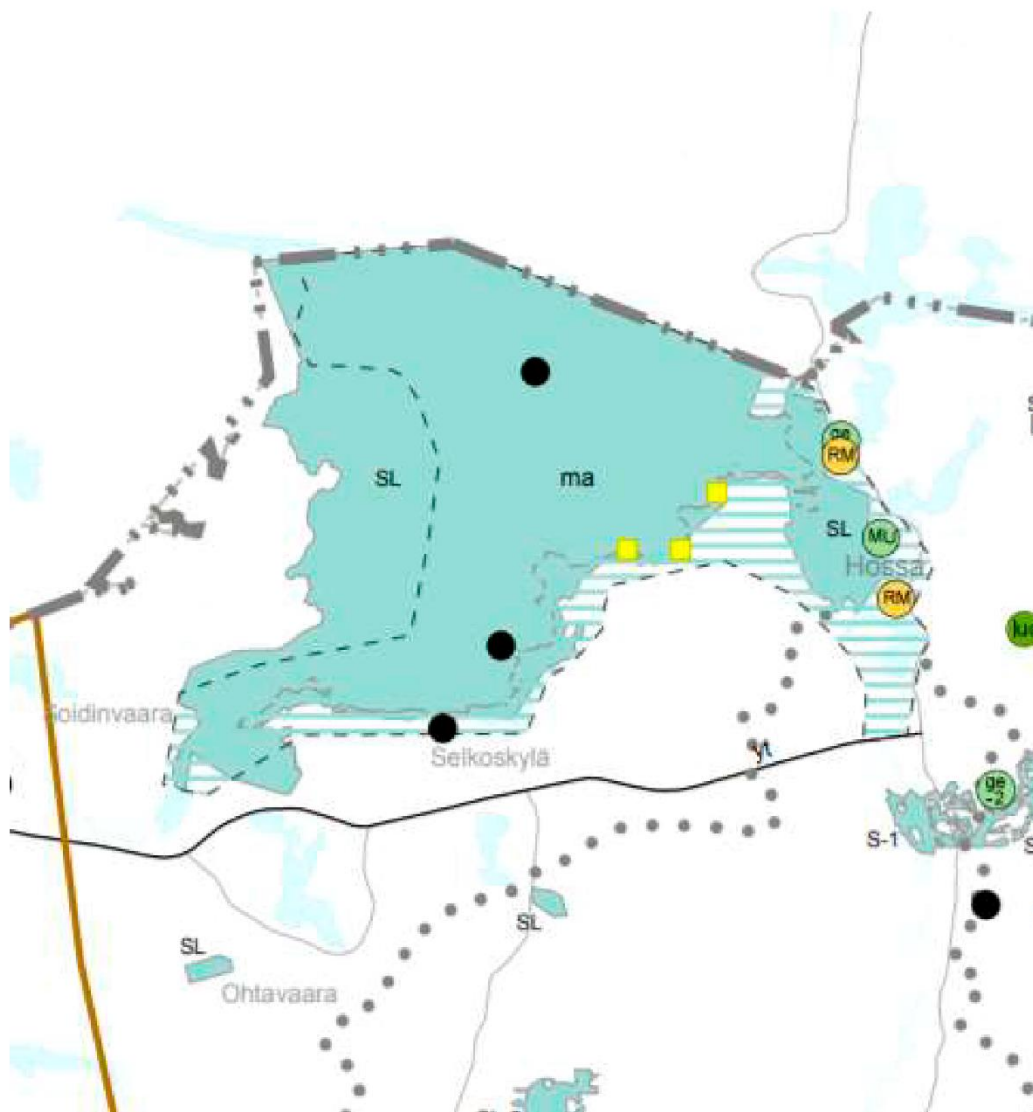
Suunnittelualueella huonosti tunnettuja eliöryhmiä, joiden suojelun kannalta Hossan kansallispuisto voi olla merkittävä alue, ovat mm. vanhojen metsien hyönteislajisto sekä pohjaeläinjajisto.

Selitykset

Direktiivi	Lu I - Luontodirektiivin liitteen I luontotyypit, Lu II - Luontodirektiivin liitteen II laji, Lu IV - Luontodirektiivin liitteen IV laji, Lu V - Luontodirektiivin liitteen V laji, Li I/Ls - Lintudirektiivin liitteen I laji, Li Ms - Muuttava laji, jota käytetty SPA alueita valittaessa, -- Ei direktiivi laji
IUCN luokituksen mukainen uhanalaisuusluokka	RE - Hävinnyt, EW - Luonnosta hävinnyt, CR - Äärimmäisen uhanalainen, EN - Erittäin uhanalainen, VU - Vaarantunut, NT - Silmälläpidettävä, LC - Elinvoimainen, DD - Puutteellisesti tunnettu, NE - Arvioimatta jätetty, -- Tarkastelematta jätetty, NA - Arviointiin soveltumaton
Keskeinen suojeluperuste/arvo	1 - Naturen keskeinen suojeluperuste, 2 - Muu keskeinen suojeluarvo
Populaatio	A - $100 \geq p > 15 \%$, B - $15 \geq p > 2 \%$, C - $2 \geq p > 0 \%$, D - Merkityksetön populaatio
Populaation koon yksikkö	i - yksilö / individuals, adults - aikuinen / adults, subadults - esiaikuinen / subadults, females - pesivä naaras / breeding females, cmales - soidintava koiras / calling males, males - koiras / males, p - pari / pairs, shoots - verso / shoots, tufts - tupas / tufts, fstems - kukkiva verso / flowering stems, localities - esiintymä / localities, colonies - kolonia / colonies, logs - asuttu runko / inhabited logs, trees - asuttu puu / inhabited trees, stones - asuttu kivi / inhabited stones/boiuders, length - asuttu pituus km / length km, area - asuttu ala m ² / area covered by population m ² , grids1x1 - 1x1 km ruutu / 1x1 km grids, grids5x5 - 5x5 km ruutu / 5x5 km grids, grids10x10 - 10x10 km ruutu / 10x10 km grids

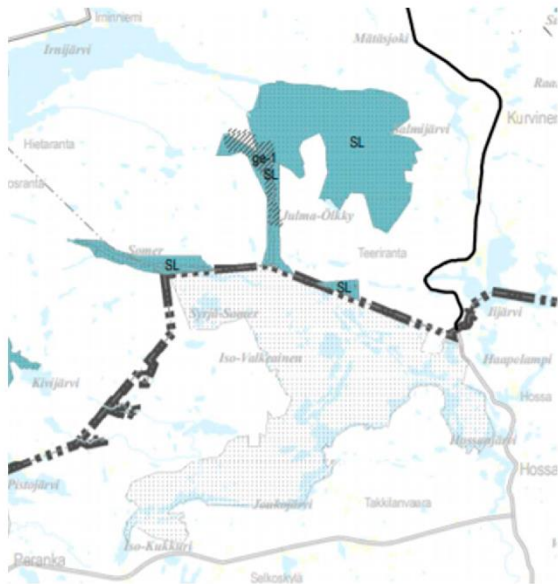
Populaation tyyppi	p - Pysyvä, r - Pesivä/lisääntyvä, c - Levähtävä, w - Talvehtiva
Suojelu [luonnontila]	A - Erinomainen suojelu, B - Hyvä suojelu, C - Kohtalainen suojelu
Suojelutaso ja kehityssuunta Suomessa	FV suotuisa, U1+ epäsuotuisa-riittämätön, paraneva, U1= epäsuotuisa-riittämätön, vakaa, U1- epäsuotuisa-riittämätön, heikkenevä, U1x epäsuotuisa-riittämätön, tuntematon kehityssuunta, U2+ epäsuotuisa-huono, paraneva, U2= epäsuotuisa-huono, vakaa, U2- epäsuotuisa-huono, heikkenevä, U2x epäsuotuisa-huono, tuntematon kehityssuunta, XX tuntematon suojelutaso, -- ei arvioitu (ko. luonnonmaantieteellisellä alueella)
Suojelutavoite	1 - Nykytila säilyy, 2 - Tila paranee
Tiedon laatu	G - Hyvä, M - Kohtalainen, P - Huono, DD - Ei tietoja
Toimenpidetarve	1 - Ei toimenpidetarpeita, 2 - Edellyttää toimenpiteitä
Uhanalaisuus luonnonsuojeluasetuksessa	E - erityisesti suojeltava laji, U - muu uhanalainen laji, - - ei mainittu asetuksessa
Yleisarviointi	A - Erittäin tärkeä, B - Hyvin tärkeä, C - Merkittävä, - Ei arvioitu/tiedossa

Liite 3 Ote Kainuun maakuntakaavuluonnoksesta 2030

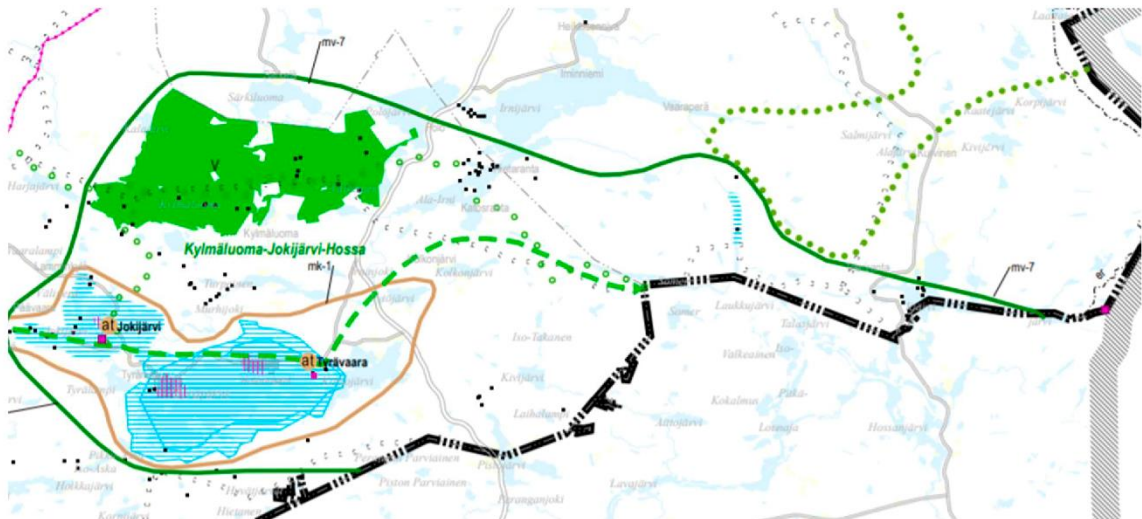

Liite 4 Ote Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavasta

Ote Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihemaakuntakaavasta

Ote Pohjois-Pohjanmaan 2. vaihemaakuntakaavasta

Ote Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavasta

Liite 5 Yhteenvedo vaikutuksista ja vaikutukset Natura 2000-suojeluperusteisiin

Soiden ennallistamisella on edullisia vaikutuksia erityisesti suunnittelualueen aapasoiden ja puustoisten soiden sekä myös lettojen, lähteiden ja lähdesoiden ja vaihettumis- ja rantasoiden luonnontilaan ja ojitettujen soiden vesitalouteen. Suunnittelualueella ei ole tiedossa Natura-alueiden suojelun perusteena olevaa suolajistoa, ja uhanalaista suolajistoa esiintyy melko vähän, mutta ennallistamisella on yleisesti edullinen vaikutus luonnontilaisten soiden eliölajiston tilaan.

Virtavesien kunnostuksella on edullinen vaikutus pikkujokien ja purojen sekä Fennoskandian luonnontilaisten jokireittien luonnontilaan ja lajistoon. Virtavesien pohjaeläinlajisto on alueella potentiaalisesti arvokasta mutta huonosti tunnettua, ja kunnostuksen yhteydessä tehtävät lajiselvitykset tuovat arvokasta tietoa alueen vesistöjen lajistollisista arvoista ja ohjaavat kunnostustoimenpiteitä.

Soiden ja virtavesien ennallistamisella voi olla haitallisia vaikutuksia lähinnä virtavesien, mutta myös esimerkiksi karujen kirkasvetisten järvien luonnontilaan, jos toimenpiteistä aiheutuu ravinteiden, kiintoaineiden tai kemikaalien huuhtoutumista. Ennallistamistoimenpiteet suunnitellaan ennallistamisohjeita (9,10) sekä ympäristö- ja laatukäsikirjaa noudattaen, jolloin haittavaikutukset saadaan yleensä rajattua vähäisiksi ja lyhytaikaisiksi.

Ennallistamispoltoilla on edullinen vaikutus luonnonmetsien edustavuuteen sekä luonnonmetsien lajistoon ja paloista hyötyvään eliölajistoon. Osa polttokohteista voivat sijoittua harjumetsiin, jolloin toimenpiteellä lisätään myös harjumetsien rakenteellista edustavuutta. Ennallistamispoltoon valitaan aiemmin metsätalouskäytössä olleita metsiä tai edustavuudeltaan heikentyneitä luonnonmetsiä. Polttokohteilta tehdään ennen toimenpiteitä lajistosiselvitykset, joilla varmistetaan, ettei esim. erityisesti suojeltavia lajiesiintymiä heikennetä tai hävitetä.

Retkeilyyn ja matkailuun liittyvien toimenpiteiden osalta kansallispuiston kasvaneilla kävijämäärillä ja harrastusmuodoilla voi olla haitallista vaikutusta luontoarvoihin esim. suurten petolintujen pesimärauhan tai kulumisherkkien lähteiden tai karujen kallio- ja harjuelinympäristöjen kannalta. Suunnittelualueelta ei ole tiedossa erityisen arvokasta kulumiselle herkkien elinympäristöjen eliölajistoa, kuten harjujen paahdeympäristöjen tai kallioiden lajistoa. Alueen harjulajisto on tavanomaista kangasmetsien lajistoa eikä alueella esiinny esim. paahderinnekasvillisuutta tai harjunaluslehtoja. Suunnittelualueen kallioluontotyyppien eliölajisto on puutteellisesti tunnettua, mutta esim. kalliokiipeily, joka edellyttää kalliokasvillisuuden poistamista tai vahingoittaa kasvillisuutta, ei ole sallittua jokamiehenoikeuksilla.

Kansallispuiston luonnonrauha turvataan kävijäohjauksen keinoin lähinnä reittien ja palvelujen sijoittelulla sekä järjestyssäännön rajoituksin. Moottorikelkkareitistöä linjataan uudelleen siten, että kansallispuiston syrjäosan halki Syrjä-Someran itäpuolitse kulkenut reitti ohjataan Somerjärven kautta kansallispuiston länsirajoille ja ulkopuolelle. Myöhemmässä vaiheessa voidaan myös harkita moottorikelkkauran linjaamista kokonaan kansallispuiston ulkopuolelle esimerkiksi laajemman runkoreittisuunnittelun yhteydessä. Alueen käytön kannalta tarpeettomia syrjävyöhykkeen pistoteitä suljetaan ja jätetään metsittämään.

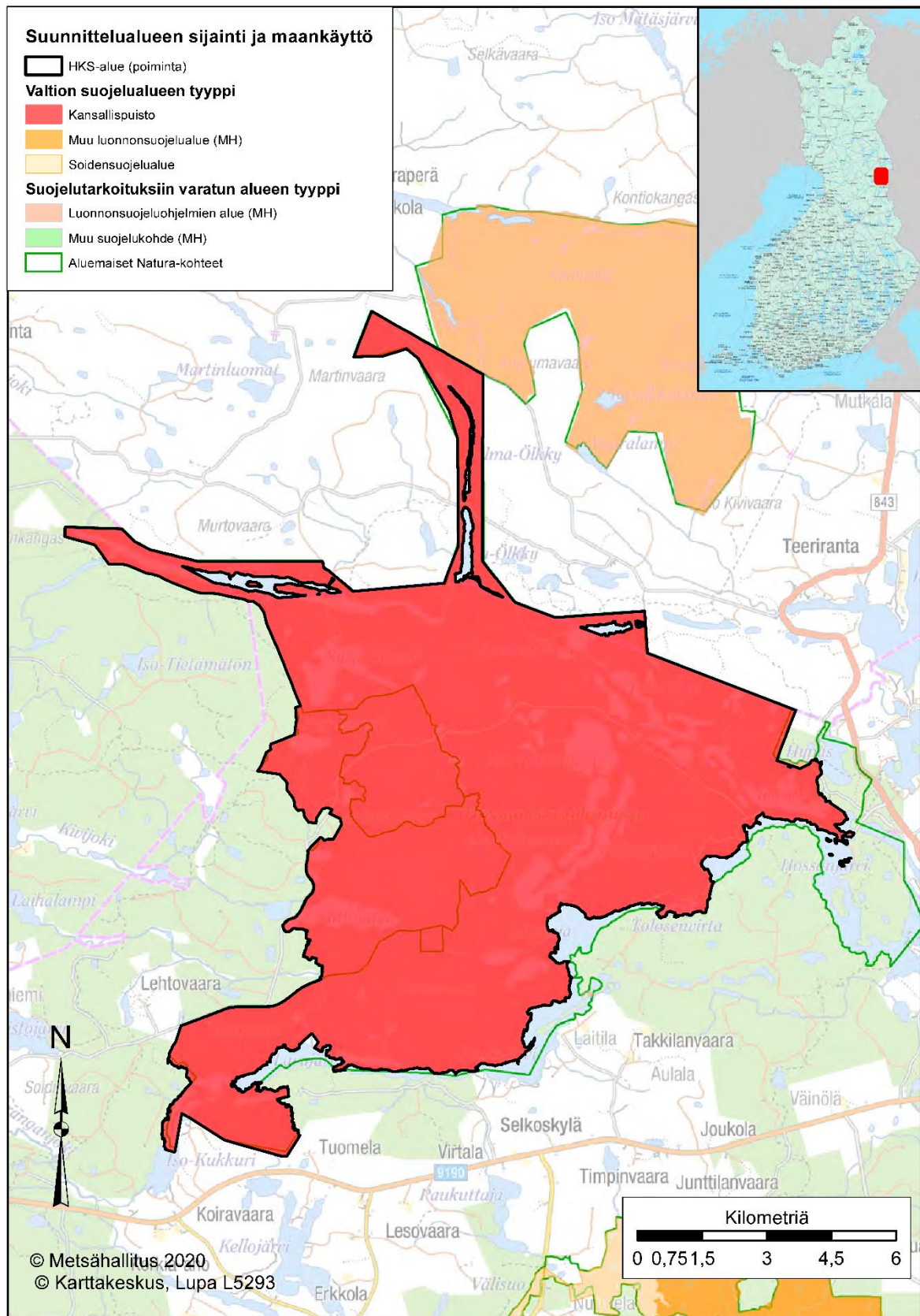
Kansallispuiston perustamisen myötä kasvaneet kävijämäärät ja uudet harrastusmuodot ohjataan vanhoille, jo ennen tätä hoito- ja käyttösuunnitelmaa pitkään käytössä olleille reiteille, ja uudet reittien osat ovat lähinnä lyhyitä yhdysreittejä ja vanhojen reittien paikoittaisia uudelleenlinjauksia esim. pyöräilykäyttöön soveltuviksi. Virkistys- ja matkailutoiminnasta kulumiselle alttiit kohteet ovat tyypillisesti pienialaisia kohteita polkujen varsilla ja palveluvarustusten lähiympäristössä. Pistemäisillä luontotyypeillä, kuten lähteet ja lähdesuot, pienialaisellakin kulumisella voi olla merkittäviä vaikutuksia yksittäisten luontotyyppikuvioiden edustavuuteen, jos esimerkiksi lähdekuvio talleantuu pahoin. Laajempialaisilla luontotyypeillä, kuten harjumetsät ja kallioluontotyypit, pienialaisella kulumisella ei tyypillisesti ole

merkittävää vaikutusta luontotyyppien edustavuuteen, kun kulumisen aiheuttama pinta-ala jää pieneksi suhteessa luontotyyppikuvioiden pinta-alaan. LAC-kestävyydenseurannassa on päädytty seurantamenetelmien osalta siihen, että kasvaneiden kävijämäärien aiheuttaman kulumisen vaikutuksia seurataan pienialaisilla lähdekuvioilla suoraan luontotyyppien edustavuuden muutoksia arvioimalla ja laajempien harjumetsien ja kallioluontotyyppien osalta kävijätutkimusten perusteella. Tavoitteena on, että pienialaisetkin kulumiselle alttiit kohteet kyetään tunnistamaan ja haittavaikutukset korjaamaan esim. uusilla reittilinjauksilla, polkujen kestäväinnillä tai pitkoksien ja siltarakenteiden kunnostuksilla. Esimerkiksi kulumiselle tavanomaista alttiimmat pyöräilykäyttöön otetut reitit on sijoitettu jo aiemmin käytössä olleille kesäreiteille, ja pyöräreittejä linjataan ja kunnostetaan siten, että reittien varsiin sattuvat rehevät, kosteat, lähteiset ja ohutturpeiset kohdat suojataan pitkosrakentein tai reitti linjataan

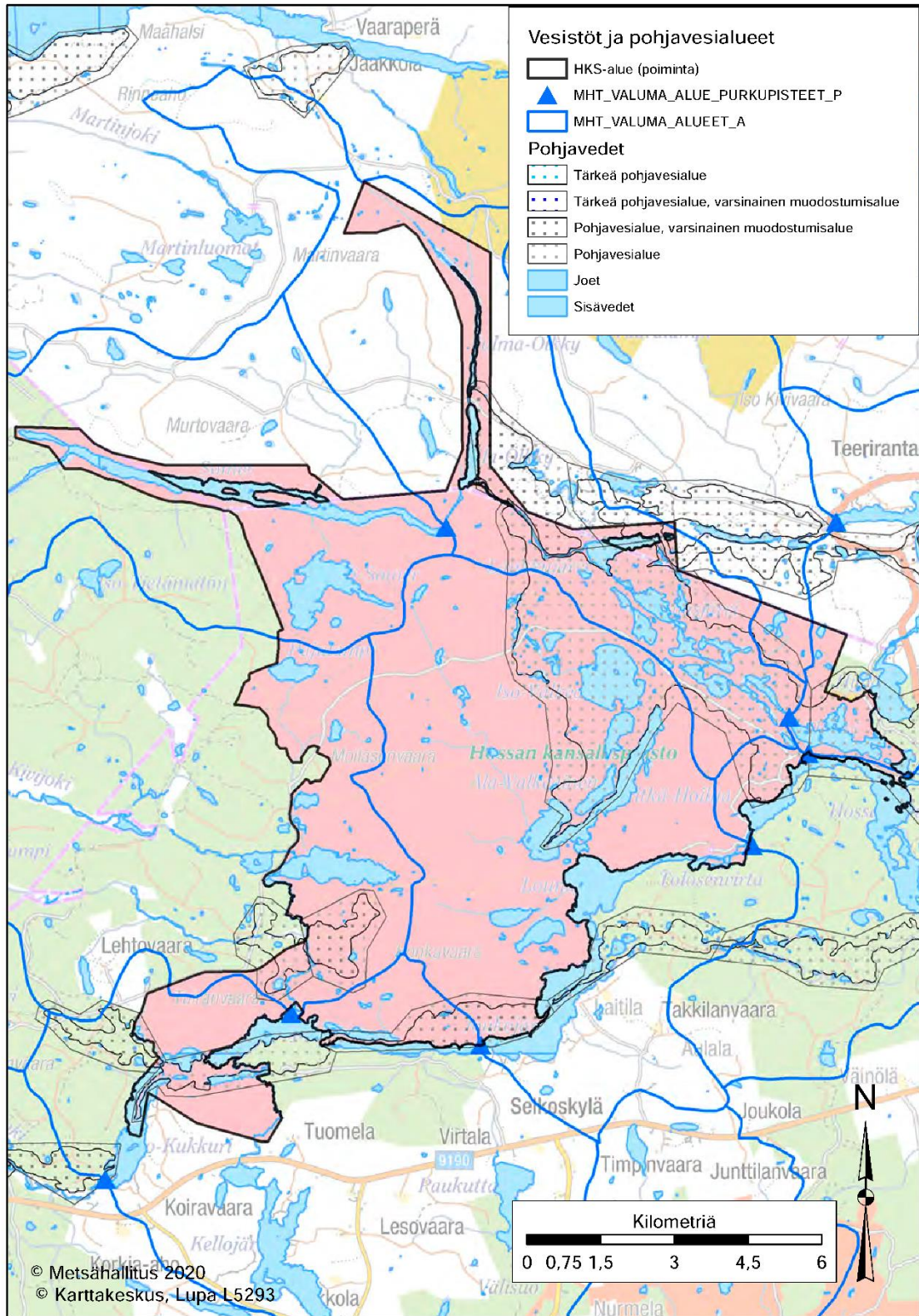
kuivemmalle kangasmaalle. Ratsastus on sallittu vain sille osoitetuilla reiteillä, ja pyöräilykään ei ole sallittua harrastukselle osoitettujen reittien ja tiestön ulkopuolella muutoin kuin suojaavan lumipeitteen aikana, mikä turvaa kulumiselle alttiita karuja elinympäristöjä, kuten harjumetsiä ja kallioisia elinympäristöjä.

Yhteenvetona, alueen suojelun perusteena olevien luontotyyppien tai arvokkaan lajiston elinolosuhteisiin voidaan vaikuttaa positiivisesti suunnitelmaan sisältyvillä ennallistamistoimilla. Alueen virkistys- ja matkailukäytön osalta nykyisillä kävijämäärillä ja reittilinjauksilla ei ole ennakoitavissa merkittäviä muutoksia tai haitallisia vaikutuksia alueen suojelun perusteena olevien luontotyyppien ja arvokkaan lajiston tilaan. Uutena työkaluna luontoarvojen turvaamisessa otetaan käyttöön LAC-kestävyyden-seurantajärjestelmä, jonka avulla virkistys- ja matkailutoiminnan haittavaikutuksia kyetään aiempaa paremmin ennakoimaan, tunnistamaan ja ryhtymään tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin.

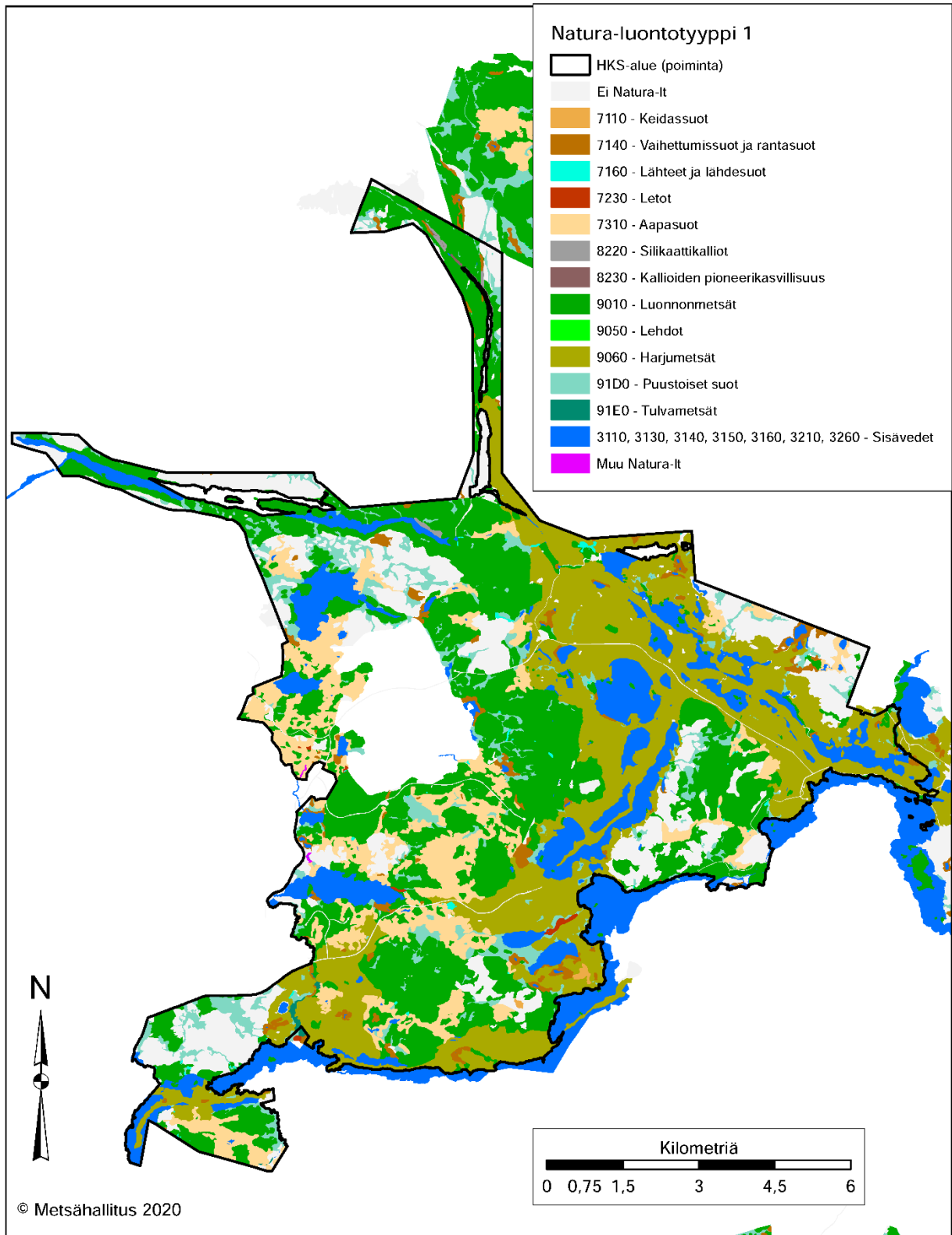
Liite 6 Kartat

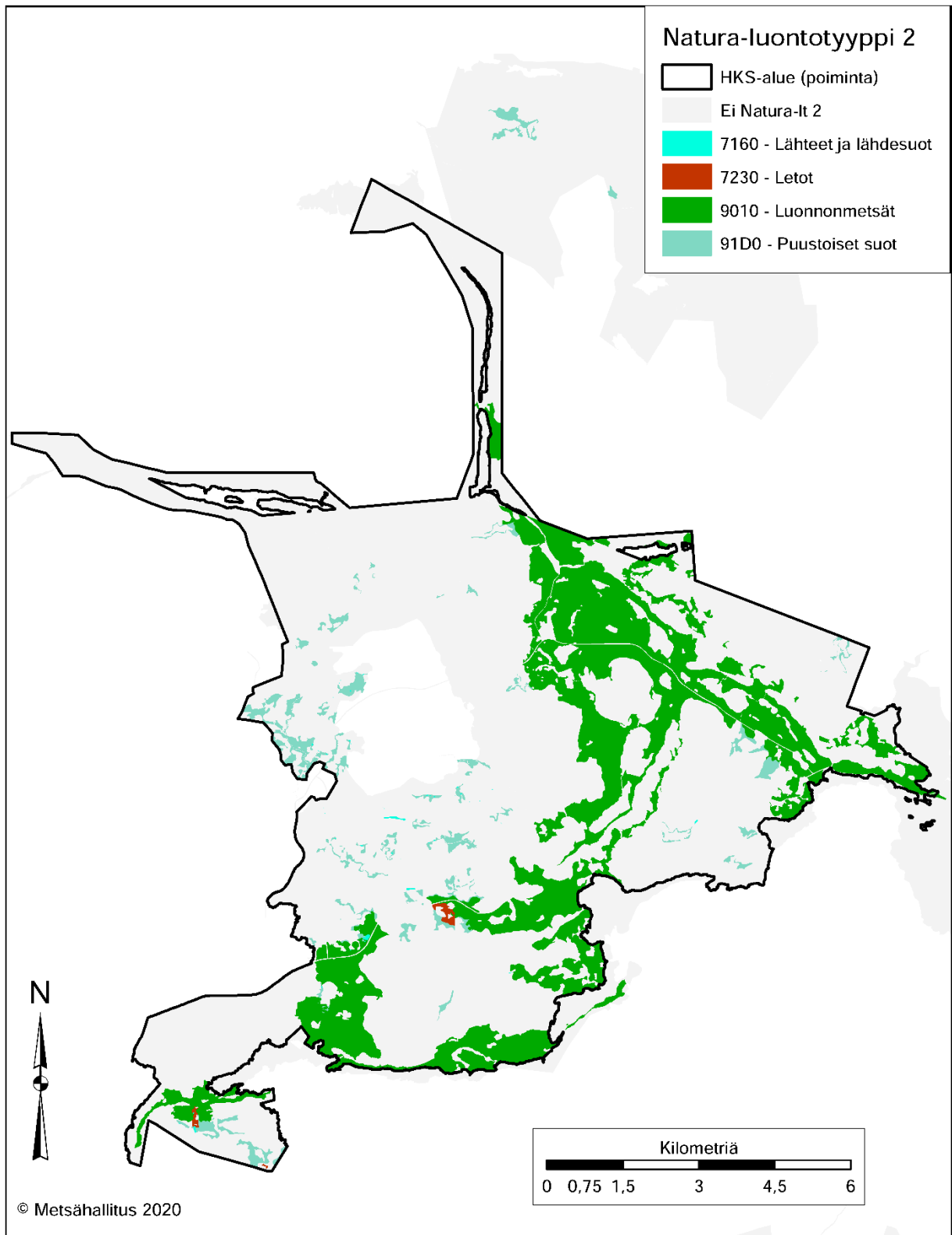
Suunnittelualan sijainti ja maankäyttö

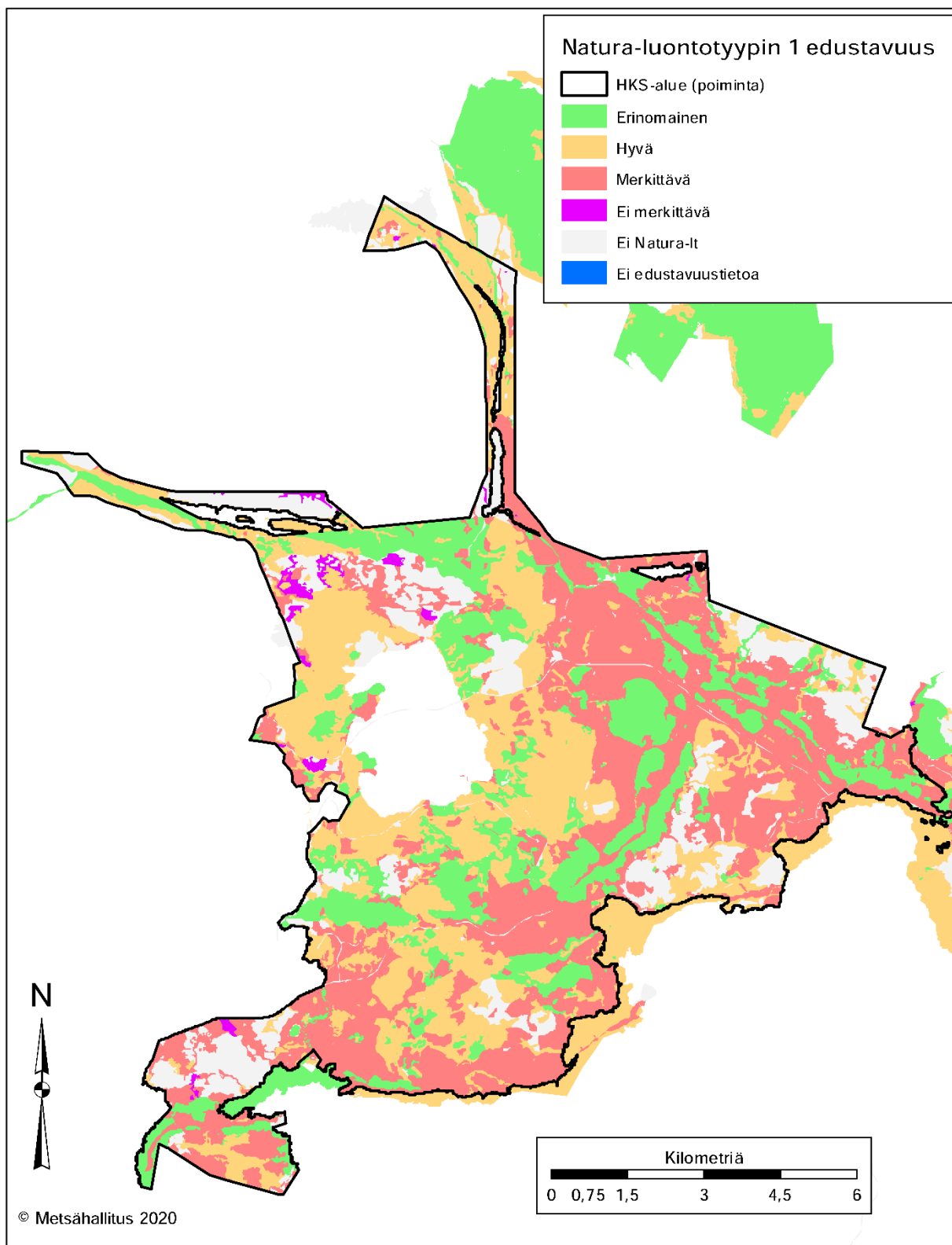
Suunnittelualueen vesistöt ja pohjavesialueet

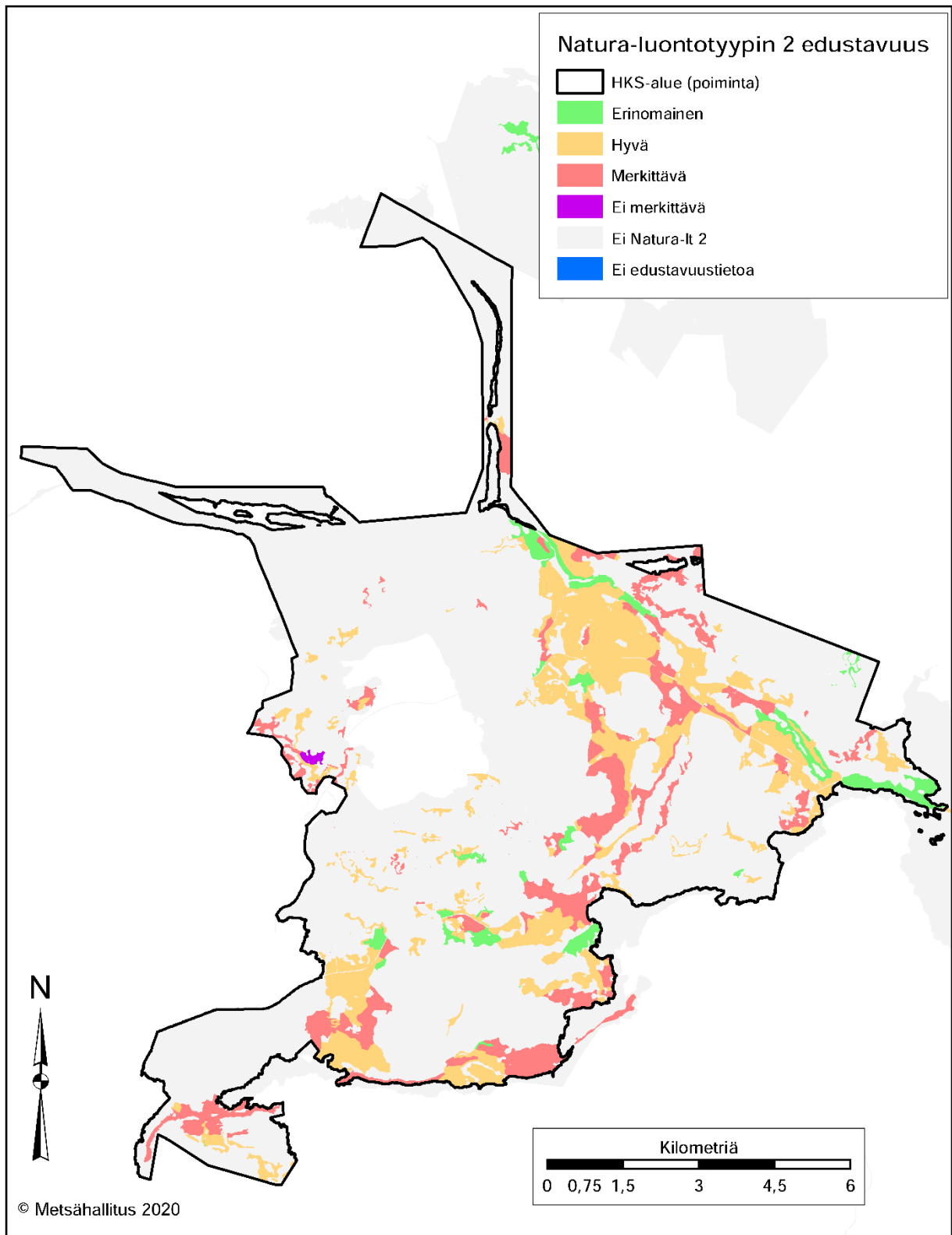
Suunnittelualan Natura-luontotyyppi 1

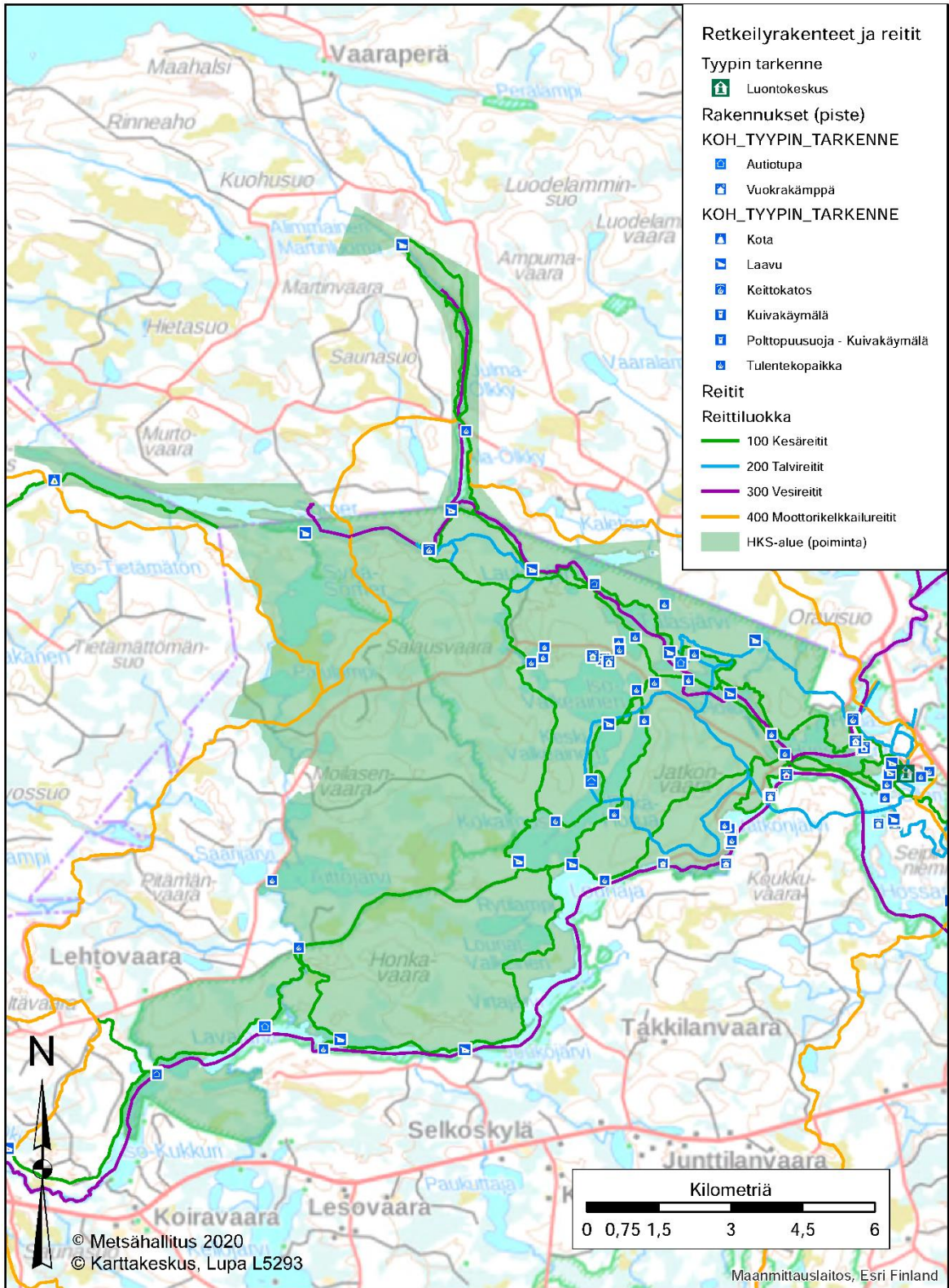
Suunnittelualueen Natura-luontotyyppi 2

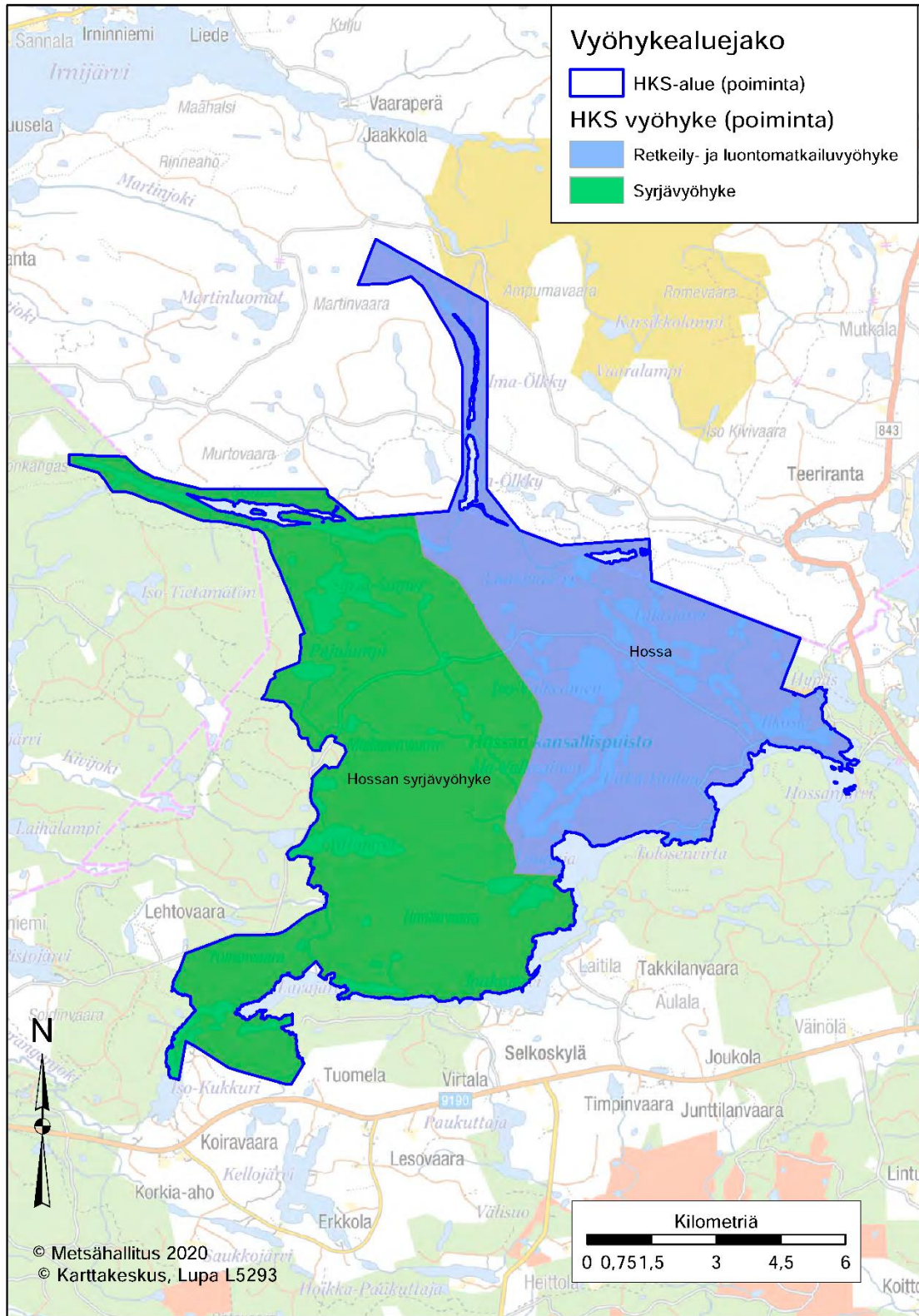
Suunnittelualueen Natura-luontotyypin 1 edustavuus

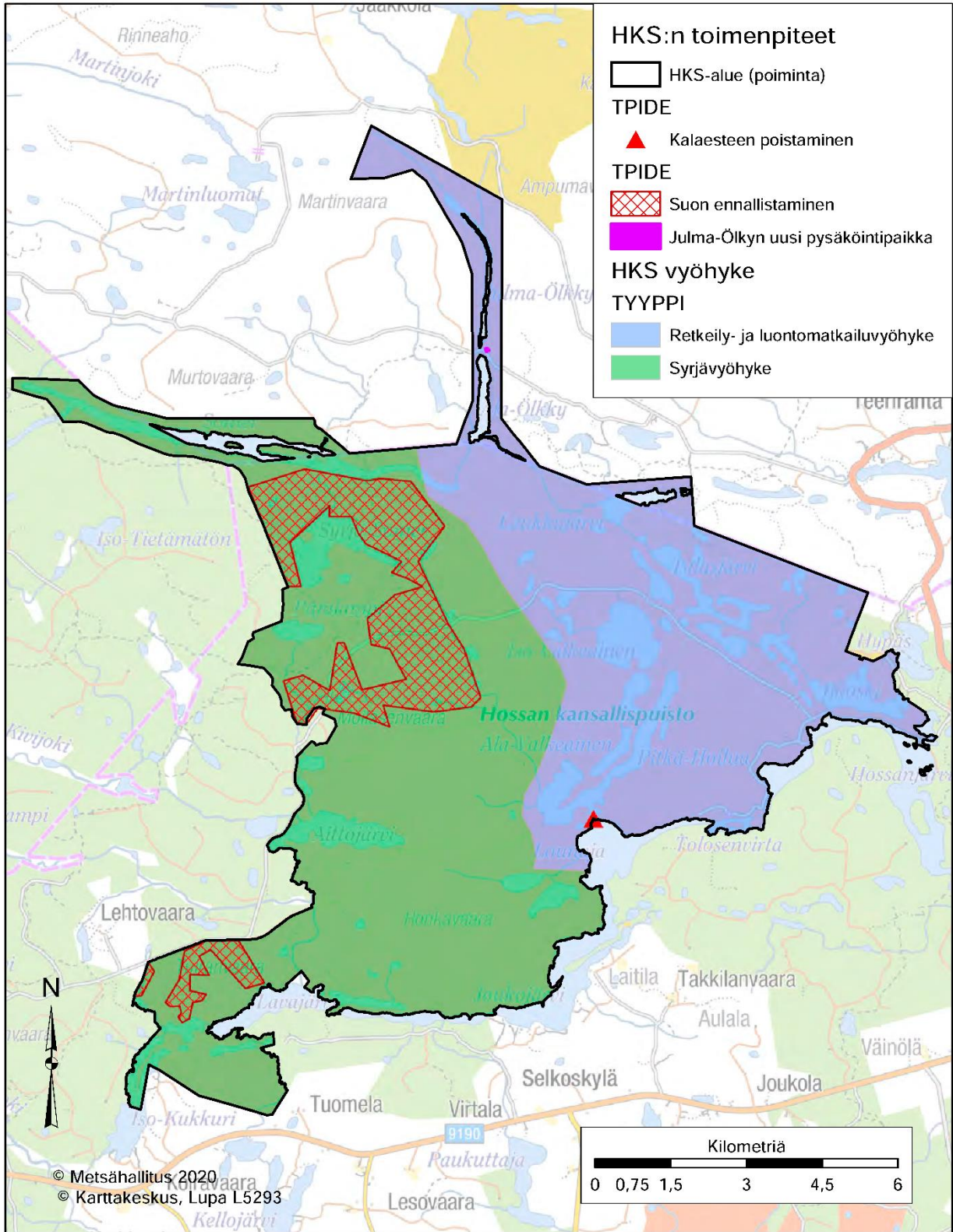
Suunnittelualan Natura-luontotyyppin 2 edustavuus

Nykyinen palveluvarustus.

Suunnittelualan vyöhykealuejako

Suunnittelukartta

16.07.2019

VN/2623/2019

Metsähallitus
PL 94
01301 Vantaa

Viite Metsähallituksen kirje 11.4.2019
Hänvisning

Asia Hossan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaminen
Ärende

Metsähallitus on viitekohdassa mainitulla saatekirjeellään lähettänyt ympäristöministeriölle vahvistettavaksi Hossan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman. Luonnonsuojelulain (1096/1996) 19 § edellyttää, että kansallispuistoille laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelmat, jotka vahvistaa ympäristöministeriö.

Hossan kansallispuisto perustettiin Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden kansallispuistoksi lailla Hossan kansallispuistosta (296/2017). Kansallispuisto sijaitsee pääosin Kainuun maakunnassa Suomussalmen kunnan pohjoisosassa, ja osin Pohjois-Pohjanmaalla Kuusamon ja Taivalkosken kuntien alueella. Hoito- ja käyttösuunnitelma kattaa kansallispuiston, johon kuuluvat luontodirektiivin mukaiset Hossan Natura 2000 -alue (FI1200743 SAC) 87 %:sti ja Moilasenvaaran Natura 2000 -alue (FI1201013 SAC) kokonaisuudessaan sekä Romeikonvaaran alue, joka on entistä talousmetsää.

Suunnittelualueen kokonaisala on noin 11 091 hehtaaria. Hossa on valtakunnallisesti merkittävä ja Kainuun oloihin huomattavan laaja-alainen luonnonmetsäalue. Sen luontoa kuvaavat parhaiten mäntyvaltaiset kankaat ja harjut, vesien runsaus, karuus ja kirkkaus. Vesistöt kattavat 12 % pinta-alasta; alueella on runsaasti järviä, lampia, pieniä jokia, puroja, lähteitä ja lähdesoita. Alueen vanhoja käyttömuotoja ovat eränkäynti ja poronhoito, mistä kertovat alueen vanhat rakenteet ja niiden jäänteet. Kansallispuisto on kokonaisuudessaan poronhoitoalueella ja sijoittuu Hossa-Irmin paliskunnan alueelle. Sillä on tärkeä merkitys porojen laidun- ja vasoma-alueina. Hossa on myös valtakunnallisesti tunnettu matkailukohde, jonka luontomatkailua kehitetään yhteistyössä kuntien, matkailuyrittäjien ja muiden sidosryhmien kanssa. Väräkallion kalliomaalaukset ovat tunnetuimpia käyntikohteita.

Metsähallituksen hoito- ja käyttösuunnittelu on osallistavaa suunnittelua, missä tavoitteena on saada mahdollisimman paljon tietoa ja näkemyksiä pohjaksi hoidon ja käytön ratkaisuille. Lisäksi pyritään saamaan yleinen hyväksyntä kansallispuiston tavoitteille ja toiminnalle sekä pysyvä yhteistyö ja vuorovaikutus eri toimijoiden kesken.

Suunnittelun keskeiset tavoitteet ja perusteet

Hoito- ja käyttösuunnitelma on kohdealueen maankäytön pitkän aikavälin strateginen suunnitelma ja linjaus. Sen avulla toteutetaan laeissa säädettyjen perustamistavoitteiden lisäksi alueiden hoidolle ja käytölle asetettuja tavoitteita, sovittaen yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja alueen muun käytön tavoitteet. Suunnitelmakausi on 10-15 vuotta. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa sovitaan yleiset toimintaperiaatteet, mutta ei päätetä yksityiskohtaisista käytännön toimenpiteistä, kuten rakennelmien tarkasta sijainnista, yksittäisistä käyttöoikeussopimuksista tai luvista. Nämä edellyttävät yleensä tapauskohtaista harkintaa ja yksityiskohtaisempaa suunnittelua sekä päätöksentekoa. Hoito- ja käyttösuunnitelma ei myöskään perusta mitään oikeuksia, vaan ohjaa alueen käyttöä.

Hossan kansallispuiston perustamistarkoituksena on ihmisen ja luonnon pitkäaikaisesta rinnakkaiselosta kertovan harju-, vaara- ja pienvesiluonnon eliöstön, geologisten ominaispiirteiden ja maiseman sekä siihen kuuluvien kulttuuristen kerrostumien suojeleminen ja hoito sekä yleinen virkistys- ja retkeilykäyttö ja luonnonharrastus .

Hossan suunnittelualueelle on määritetty yleisökäytön ohjaamiseksi kaksi vyöhykettä. Retkeily- ja luontomatkailuvyöhykkeen pinta-ala on 4 624 hehtaaria (42 % suunnittelualueesta) käsittäen kansallispuiston itäosan. Lähes kaikki alueen palveluvarustus on tällä vyöhykkeellä, ja uudetkin aktiviteetit ohjataan ja reitit linjataan sinne. Syrjävyöhykkeen pinta-ala on 6 467 hehtaaria (58 % alueesta) ja siihen kuuluu kansallispuiston länsiosa. Vyöhyke säilytetään mahdollisimman luonnontilaisena, rauhallisena ja erämaisena eikä sinne pääsääntöisesti rakenneta uusia palvelurakenteita, mutta yhdysreitit ovat mahdollisia. Olemassa olevat rakenteet pidetään kunnossa. Syrjävyöhykkeelle voidaan ohjata vain erämaista matkailun ohjelmanpalvelutoimintaa. Rajoitus- ja luonnonarvovyöhykettä kansallispuistoon ei esitetä lainkaan. Käyttöä ohjataan järjestyssäännöllä.

Virkistyskäytön vaikutusten seuraamiseen on määritelty Metsähallituksen käyttämän LAC-menetelmän (Limits of Acceptable Change / Hyväksyttävän muutoksen rajat) useita mittareita, joista kolme liittyy luonnonarvoihin: suurten petolintujen reviirit, polunvarsien lähteikköjen ja lähdesoiden luonnontila sekä kävijöiden kokemus maaston kuluneisuuden aiheuttamasta häiriöstä. Seurannan tulosten perusteella ryhdytään jatkossa tarvittaviin toimiin.

Suunnittelu osana Natura 2000 -verkoston toteuttamista

Hossan kansallispuisto on kytkeytynyt Etelä-Kuusamon suojelukohteisiin ja läheiseen Kylmäluoman retkeilyalueeseen. Hossa on Natura-alueverkostossa valtakunnallisesti merkittävä erityisesti mänty- ja kuusivaltaisten luonnonmetsien sekä sisävesien luontotyyppien suojelun kannalta. Yhdessä lähialueen vanhojen metsien kanssa se muodostaa laajimman yhtenäisen mäntyvaltaisten luonnonmetsien ydinalueen Kainuussa. Ympäröivät metsäalueet ovat käsiteltyjä talousmetsiä, ja valtion metsätalousmaiden alue-ekologinen verkosto on Hossan ja läheisten Natura-alueiden välillä selvästi heikompi kuin Suomussalmen ja Kuhmon itäosien alue-ekologinen verkosto. Harjumetsiä on runsaasti suunnittelualueen läpäisevällä laajalla saumamuodostumalla, johon kuuluu harjuseläniteitä ja deltamaisia hiekkakankaita. Silikaattikallioista Julma-Ölkyn kalliorotko on luokiteltu luonnon- ja maisemansuojelun kannalta valtakunnallisesti arvokkaaksi kallioalueeksi.

Hossan alueella esiintyy runsaasti (n. 20 % alueesta) edustavia aapasoita ja puustoisia soita. Suoluontotyyppien kytkeytyneisyys on verrattain hyvä, sillä viereisillä Natura-alueilla esiintyy laajoja luonnontilaisia aapasuokokonaisuuksia (mm. Vieremänsuon ja Paiselammen

soidensuojelualueet). Myös metsätalousalueella on ojituksilta säästyneitä aapasuokokonaisuuksia huomattavasti enemmän kuin Kainuun eteläisemmissä osissa. Suunnittelualan vesistöt ovat uittoon perattuja reittivesiä lukuun ottamatta luonnontilaisia ja kytkeytyvät Perangan sekä Hossan Juntusrannan vesireitteihin. Hossan pienvesien luontotyypit muodostavat merkittävän kokonaisuuden. Lähteiden, lähdesoiden ja lähdevaikutteisten suotyyppien osuus on huomattava, ja suunnitteluala on tärkeä alue maamme lähteiden ja lähdesoiden suojelulle. Selvitysten perusteella Hossan kansallispuistolla on huomattava lajistollinen merkitys etenkin vanhojen mänty- ja kuusivaltaisten metsien lahottajasienilajiston suojelun sekä vanhan metsän lintulajien ja petolintujen suojelun kannalta. Suunnittelualan eliöryhmistä mm. vanhojen metsien hyönteislajisto sekä pohjaeläinlajisto ovat toistaiseksi varsin huonosti tunnettuja, ja niiden suojelun kannalta Hossa voi myös olla varsin merkittävä alue.

Keskeisiksi suojeluarvoiksi suunnitelmassa on nostettu luontodirektiivin luontotyypit ja lajit, uhanalaiset eläin- ja kasvilajit, luonnon- ja kulttuurimaiset sekä kivikaudelta alkaen kertynyt rakennettu kulttuuriympäristö. Muita keskeisiä arvoja suunnitelmassa ovat matkailun yritystoiminta, luonnon- ja kulttuurikohteiden virkistyskäyttö, perinteikäs erätalous (etenkin kalastus) sekä poronhoito. Hossan kansallispuiston keskeisiin arvoihin kohdistuvat uhkat johtuvat osin aiemmista, luontoarvoja heikentäneistä metsätaloustoimista, kuten hakkuista, ojituksista ja uittoperkauksista. Harjualueiden ja karujen kankaiden jäkäläköt ovat kuluneet porojen laiduntamisen myötä. Matkailun nopea kasvu ja kasvava kävijämäärä voivat aiheuttaa suosituimmilla kohteilla ruuhkaisuutta, maaston kulumista ja roskaantumista.

Uhkien torjumiseksi sekä kansallispuiston kehittämiseksi suunnitelmaan on kirjattu 3 päämäärää ja niihin liittyvät tarkemmat toimenpiteet. Keskeisin päämäärä luonnon kannalta on 1. Luontotyyppien ja lajien suojelun suotuisan tason turvaaminen, mikä edellyttää, että luonnonmetsien pinta-ala säilyy ja edustavuus paranee, mm. lahoppuujatkumon kehittyessä. Inventoinneilla saadaan tietoa vesistöjen pohjaeläinlajistosta ja vanhan metsän hyönteislajistosta. Suunnitelman muita päämääriä ovat 2. Arvokkaiden kulttuuriperintökohteiden säilyminen kestävän hoidon avulla sekä 3. Hossan matkailun ja virkistyskäytön kestävyys (mm. kalakannat säilyvät elinvoimaisina ja alue kalastuksellisesti kiinnostavana). Kehittämiskohteeksi suunnitelmassa nostetaan Hossan matkailullisen vetovoiman ja matkailukäytön tuottamien paikallistaloudellisten vaikutusten sekä kansallispuiston kävijöilleen tuottamien terveyshyötyjen kasvaminen.

Suunnitelman tärkeimmät luonnonsuojelun toimenpiteet ovat ojitettujen soiden ennallistaminen sekä käsiteltyjen metsien ennallistamispolto, virtavesien kunnostaminen sekä luontoinventoinnit etenkin pohjaeläinten ja vanhojen metsien hyönteislajiston selvittämiseksi. Kulttuuriperintökohteita huolletaan ja seurataan, palveluvarustuksen laatu pidetään hyvänä ja kysyntää vastaavana ja opastusaineisto ajantasaisena.

Maastoliikenne on kielletty ilman Metsähallituksen lupaa, tarpeettomia teitä ei enää kunnosteta ja maastopyöräily sekä ratsastus ovat sallittuja vain merkityillä reiteillä. Koira- ja porovaljakoille osoitetaan urat valjakkoajoihin. Leiriytyminen ja tulenteko on sallittu vain niihin osoitetuilla, huolletuilla paikoilla ja polttomoottoriveneiden käyttö on pääosin kielletty. Etenkin syrjävyöhykkeen tarpeettomia pistoteitä suljetaan ja selvitetään moottorikelkkareitin ohjaamista alueen länsiosiin ja puiston ulkopuolelle. Puiston syrjävyöhyke on hyvin tärkeä lintujen ja nisäkkäiden kannalta, joten moottorikelkkakauran siirtäminen pois syrjävyöhykkeeltä, mahdollisesti puiston ulkopuolelle, tukee kansallispuiston luonnonsuojelutavoitteita ja kestävän luontomatkailun periaatteita.

Suunnitelman tavoitteena on ylläpitää nykyiset luonnonarvot, parantaa luontodirektiivin luontotyyppien ja lajien suojelutasoa ja toteuttaa siten Natura 2000 –verkoston suojelutavoitteiden saavuttamista. Suunnitelman toteuttamisella ei ole heikentäviä vaikutuksia Natura 2000 –alueen valintaperusteena oleviin luonnonarvoihin, eikä luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista erillistä arviointia tarvitse tehdä.

Vahvistaminen ja jatkotoimet

Metsähallituksen laatima ehdotus Hossan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelmaksi antaa hyvän perustan alueen hoidon ja käytön järjestämiselle. Suunnitelma selkiinnyttää ja ohjaa alueen käyttöä, millä on myönteistä vaikutusta myös kansallispuiston luonnonarvoille. Alueen hoidolle ja käytölle suunnitelmassa asetetut tavoitteet ovat sopuosinnussa kansallispuiston perustamistarkoituksen ja suojelutavoitteiden kanssa. Ministeriö suosittelee suunnitelmassa esitettyjen laji-inventointien, aapasoiden ennallistamisen, metsien ennallistamispoltojen sekä virtavesien kunnostusten toimeenpanon kiirehtimistä osana uuden hallitusohjelman sisältämää elinympäristöjen tilan toimintaohjelmaa.

Ympäristöministeriö korostaa suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden, ja erityisesti lisääntyvän kävijämäärän vaikutusten seurannan tärkeyttä alueen luonnonarvojen sekä ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden kannalta. Seurantoihin tulee panostaa riittävästi ja oikeanlaisten, tarvittaessa suunnitelmaa täydentävien indikaattorien avulla. Seurantatulosten perusteella tulee alueen hoitoa ja käyttöä tarvittaessa myös pystyä ohjaamaan tai rajaamaan. Ympäristöministeriö kehottaa Metsähallitusta tarkistamaan suunnitelmaan sisältyvät eliölaajien uhanalaisuusluokat uusien, vuoden 2019 arvioiden mukaiseksi ja ottamaan jatkossa paremmin huomioon myös kansallisesti uhanalaiset luontotyypit. Metsähallitus laatii Hossan kansallispuistolle viipymättä hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisen järjestyssäännön.

Ympäristöministeriö vahvistaa Hossan kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman luonnonsuojelulain (1096/1996) 19 § nojalla. Suunnitelma vahvistetaan Metsähallituksen viitekirjeen mukaisen liitteen 11.4. 2019 päivitetyn version mukaisena.

<http://www.metsa.fi/fi/web/guest/hossasuunnittelu>

Ylijohtaja

Ari Niiranen

Ympäristöneuvos

Aulikki Alanen

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 228 Hasanen, E. & Vähäsarja, K. 2019: Luonto lisää liikettä – Mikä innostaa kouluikäistä? 103 s.
- No 229 Hasanen, E. & Vähäsarja, K. 2019: Moved by Nature – School-children's experiences of outdoor activities in nature. 107 s.
- No 230 Ervola, A., Rautiainen, M., Seppänen, M. & Bisi, J. 2019: Erätalous valtion alueilla – yleis- ja erityisoikeuksien käyttö. 46 s.
- No 231 Arnkil, A., Hoikkala, J. & Sahla, M. (toim.) 2019: Suojelualueet merialuesuunnittelussa – suositus suojelualueiden huomioimiseksi. 42 s.
- No 232 Vatanen, E. & Kajala, L. 2020: Kansallispuistojen, retkeilyalueiden ja muiden luontomatkakohteiden paikallistaloudellisten vaikutusten arviointisovelluksen kertoimien päivitys 2019. 31 s.

Sarja B

- No 246 Kuusisto, K. 2019: Evon retkeilyalueen kävijätutkimus 2018. 55 s.
- No 247 Aspholm, P. 2019: Riisitunturin kansallispuiston kävijätutkimus 2018–2019. 47 s.
- No 248 Aspholm, P. 2019: Korouoman kävijätutkimus 2018–2019. 42 s.
- No 249 Helimäki, V. & Koskela, A. 2019: Ärjänsaaren kävijätutkimus 2019. 49 s.
- No 250 Jylänki, T. 2020: Liminganlahden luontokeskuksen asiakastutkimus 2019. 50 s.
- No 251 Naumanen, S. 2020: Kolin kansallispuiston kävijätutkimus 2019. 63 s.
- No 252 Naumanen, S. 2020: Kolin biosfäärialueen yritystutkimus 2018. 61 s.
- No 253 Jylänki, T. 2020: Perämeren kansallispuiston kävijätutkimus 2019. 57 s.
- No 254 Pälvimäki, P. 2020: Saaristomeren kansallispuiston kävijätutkimus 2019. 69 s.
- No 255 Pääkkölä, A. 2020: Petkeljärven kansallispuiston kävijätutkimus 2018. 70 s.
- No 256 Toivonen, I. 2020: Helvetinjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2019. 52 s.
- No 257 Toivonen, I. 2020: Seitsemisen kansallispuiston kävijätutkimus 2019. 58 s.

Sarja C

- No 162 Metsähallitus 2018: Puljun erämaan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 83 s.
- No 163 Metsähallitus 2018: Saarijärven vanhojen metsien hoito- ja käyttösuunnitelma 2011–2025. 80 s.
- No 164 Metsähallitus 2018: Vintilänkairan, Koitelaisen ja Pomokairan Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 75 s.
- No 165 Siira, H. & Sulkava, P. 2019: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston luontomatkailusuunnitelma. 66 s.
- No 166 Naumanen, S. 2020: Kolin biosfäärialueen luontomatkailusuunnitelma 2020–2025. 91 s.
- No 167 Metsähallitus 2020: Maakylän–Räyskälän alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 128 s.
- No 168 Metsähallitus 2020: Sipoonkorven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. 158 s.
- No 169 Forststyrelsen 2020: Skötsel- och användningsplan för Sibbo storskogs nationalpark. 159 s.

ISSN-L 1796-2943

ISSN (verkkajulkaisu) 1796-2943

ISBN 978-952-377-006-5 (pdf)